

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τεχνική υποστήριξη για την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που υποστηρίζουν την ανάπτυξη οικογενειοκεντρικών υπηρεσιών Πρώιμης Παρέμβασης στην Ελλάδα

Συμφωνία επιχορήγησης αρ. 101048313

Πακέτο εκπαίδευσης στην οικογενειοκεντρική πππ για εργαζομένους υπηρεσιών ΠΠΠ

Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο

Παραδοτέο 2.1 (σύμφωνα με το Πλάνο Εργασίας) με βάση το Πακέτο Εργασίας 2: Αξιολόγηση επιπτώσεων ενός νέου μοντέλου ΠΠΠ στην Ελλάδα

Η δράση έχει χρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Technical Support Instrument (Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης) και υλοποιείται από την EASPD σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιλαμβάνονται στο παρόν έγγραφο είναι του/των συντάκτη/συντακτών και δεν αντανακλούν αναγκαία την επίσημη άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν εγγυάται στην ορθότητα των δεδομένων που περιέχονται στο παρόν έγγραφο. Ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό της μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Πρωτότυπος τίτλος σύμφωνα με το σχέδιο διαχείρισης έργου

Πακετο εκπαίδευσης στην οικογενειοκεντρική ΠΠΠ για εργαζομένους υπηρεσιών πππ. Παραδοτέο 2.1 με βάση το Πακέτο Εργασίας 2: “Αξιολόγηση επιπτώσεων ενός νέου μοντέλου ΠΠΠ στην Ελλάδα”.

Πιστώσεις και δικαιώματα

Αναφορά: Παρακαλείσθε να αναφέρετε την παρούσα εργασία ως εξής: Ευρωπαϊκή Ένωση Παρόχων Υπηρεσιών για Άτομα με Αναπηρία (EASPD), Βρυξέλλες, 2023.

Πνευματικά δικαιώματα: Copyright © EASPD 2023. Όλα τα δικαιώματα διατηρούνται. Κανένα μέρος της παρούσας δημοσίευσης δεν επιτρέπεται να αναπαραχθεί, να αποθηκευτεί ή να εισαχθεί σε σύστημα ανάκτησης χωρίς την προηγούμενη άδεια των κατόχων των πνευματικών δικαιωμάτων.

Συγγραφείς

Βασίλης Καλοπίσης, Αγάπη Παπαδάκη, επιμέλεια: Irene Bertana.

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες	4
Εισαγωγή.....	5
1. Εκπαιδευτικοί στόχοι	6
2. Μεθοδολογία εκπαίδευσης	7
3. Πρόγραμμα εκπαίδευσης: Εκπαίδευση Εκπαιδευτών 1-3 Μαρτίου 2022.....	7
4. Πακέτο προγράμματος εκπαίδευσης στην ΠΠΠ.....	11
5. Δομή της εκπαίδευσης και συμβουλές για τους εκπαιδευτές.	14
Εισαγωγή, μεθοδολογία και στόχοι της εκπαίδευσης	16
Μέρος 1ο: Γιατί είναι απαραίτητη η ΠΠΠ.	18
1.2 Η νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ	47
1.2.1 Σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα για τη νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ	47
Μέρος 2ο: Πώς εφαρμόζεται η ΠΠΠ	60
2.1 Βέλτιστες πρακτικές στην ΠΠΠ.....	60
Το παράδειγμα της ΠΠΠ στη Γεωργία. Προκλήσεις και συστάσεις	62
2.2 Ο κύκλος των υπηρεσιών ΠΠΠ	63
2.2.1 Παραπομπή στις υπηρεσίες ΠΠΠ και διαφορετικοί τρόποι εντοπισμού των επιλέξιμων παιδιών.....	63
2.2.2 Αξιολόγηση παιδιού και οικογένειας με βάση το βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο, πρακτική με πρόσωπο αναφοράς τον γονέα και βασισμένη στις ρουτίνες.....	64
2.2.3 Ανάπτυξη του Εξατομικευμένου Οικογενειακού Πλάνου. Πώς να θέτετε λειτουργικούς στόχους.....	68
2.2.4 Επισκέψεις κατ’ οίκον. Δομή και διαδικασία.....	71
2.2.5 Τα κύρια βήματα της διαδικασίας μετάβασης. Παρακολούθηση και επιναξιολόγηση της εφαρμογής του ΕΟΠ. Εκπαίδευση προσωπικού και πρότυπα ΠΠΠ	71
Σύνοψη της εκπαίδευσης.....	72

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Συντομογραφίες

ΓΔ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ: Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων

Αποϊδρυματοποίηση: Αποϊδρυματοποίηση

ΕΕπ: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΕCEC: Early Childhood Education and Care (Εκπαίδευση και Φροντίδα Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας)

ΠΠΠ: Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση

EASPD: European Association of Service providers for Persons with Disabilities
(Ευρωπαϊκή Ένωση παρόχων υπηρεσιών για άτομα με αναπηρίες)

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

Eurllyaid: European Association on Early Childhood Intervention (EAECI)

ΕΟΠ: Εξατομικευμένο Οικογενειακό Πλάνο

ΥΠΕΚΥΠ: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

ΜΚΟ: Μη κυβερνητική οργάνωση

ΑμεΑ: Άτομα με αναπηρία

ΜΑΑ: Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΣΗΕΔΠ: Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού

ΣΗΕΔΑΑ: Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

UNICEF: United Nations Children's Fund

Εισαγωγή

Η έρευνα υποστηρίζει ότι η ποιοτική πρώιμη παρέμβαση αυξάνει την πιθανότητα θετικών αποτελεσμάτων σε ό,τι αφορά τη μελλοντική ανάπτυξη των παιδιών και των οικογενειών τους. Τα πιο αποτελεσματικά προγράμματα είναι αυτά που ενισχύουν τις ικανότητες των γονέων και των φροντιστών ως προνομιακών μεσολαβητών στην ανάπτυξη των παιδιών μέσω μιας παρέμβασης που αποσκοπεί στη βελτιστοποίηση της αλληλεπίδρασης και της συναισθηματικής σύνδεσης γονέα-παιδιού.

Αυτή η εκπαιδευτική δραστηριότητα σχεδιάστηκε στο πλαίσιο του Έργου ΠΠΠ Ελλάδας, για να υποστηρίξει το Ελληνικό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων στην ανάπτυξη σύγχρονων, μοντέλων και συστημάτων ΠΠΠ που βασίζονται σε έρευνες ως προετοιμασία για την επακόλουθη πιλοτική εφαρμογή σε επτά επιλεγμένους φορείς. Το έργο χρηματοδοτείται από τη Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και υλοποιείται σε συνεργασία με το European Association of Service Providers for Persons with Disabilities (EASPD).

Το προσωπικό που θα εκπαιδευτεί μέσω αυτής της δραστηριότητας θα εφαρμόσει τις έννοιες και τις μεθοδολογίες που παρέχονται, θα εκπαιδεύσει συναδέλφους και θα εμπλέξει άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως γονείς, στην πιλοτική εφαρμογή του έργου. Μετά την ολοκλήρωση αυτής της εκπαιδευτικής ενότητας, έχουν προβλεφθεί περαιτέρω εκπαιδευτικές δραστηριότητες στη διάρκεια του επακόλουθου σταδίου πιλοτικής εφαρμογής για έναν χρόνο, οι οποίες θα προσαρμοστούν στις συγκεκριμένες ανάγκες των πιλοτικών παρόχων υπηρεσιών.

1. Εκπαιδευτικοί στόχοι

Ο γενικός στόχος της εκπαίδευσης είναι να ευαισθητοποιήσει, να ενημερώσει τους επαγγελματίες για τις βασισμένες σε έρευνες πρακτικές που αφορούν την οικογενειοκεντρική πρώιμη παιδική παρέμβαση και να προάγει την ανάπτυξη ικανοτήτων των πιλοτικών παρόχων υπηρεσιών, ώστε να αρχίσουν να μετασχηματίζουν τις υπηρεσίες τους προς ένα οικογενειοκεντρικό μοντέλο ΠΠΠ.

Άλλοι ειδικοί στόχοι αυτής της εκπαίδευσης είναι οι εξής:

- Ανάπτυξη ενός κοινού οράματος για τη δημιουργία ενός Ολοκληρωμένου Εθνικού Συστήματος ΠΠΠ
- Προσδιορισμός & μελέτη καλών πρακτικών και «διδαγμάτων» από τις υφιστάμενες υπηρεσίες ΠΠΠ
- Ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων που θα επιτρέψουν στους επαγγελματίες να εντάξουν τις αρχές της οικογενειοκεντρικής πρώιμης παιδικής παρέμβασης στην καθημερινή πρακτική τους με τα παιδιά, τις οικογένειες και άλλες υπηρεσίες
- Παροχή ευρύτερης προοπτικής για τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να λειτουργούν οι υπηρεσίες ΠΠΠ με βάση το εθνικό πλαίσιο
- Κατανόηση των διαφορετικών συνιστωσών του κύκλου ΠΠΠ
- Υποστήριξη των επαγγελματιών με στόχο την ανάπτυξη των απαιτούμενων ικανοτήτων και δεξιοτήτων για αναστοχαστικές, οικογενειοκεντρικές πρακτικές ΠΠΠ μέσω της χρήσης δοκιμασμένων εργαλείων για την καθημερινή εργασία τους.

2. Μεθοδολογία εκπαίδευσης

Η εκπαίδευση έχει θεωρητικό/πρακτικό χαρακτήρα, όπου οι θεωρητικές έννοιες πρέπει να μεταδίδονται στους συμμετέχοντες, οι οποίοι ταυτόχρονα θα συμμετέχουν αλληλεπιδρώντας.

Θα δοθεί έμφαση στη χρήση συμμετοχικών και δυναμικών μεθοδολογιών που εστιάζουν στην εκπαίδευση και στην προσωπική ανάπτυξη: αλληλεπιδραστική και επεξηγηματική μέθοδος (μέσω της χρήσης παρουσιάσεων και βίντεο), με εκπαίδευση στις δεξιότητες μέσω πρακτικών ασκήσεων και ομαδικής εργασίας.

Το έγγραφο “Recommended Practices in Early Intervention in Childhood: A Guide for Professionals” («Συνιστώμενες Πρακτικές Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης: Ένας Οδηγός για Επαγγελματίες»), που αναπτύχθηκε από τον ANIP, τον Πορτογαλικό Οργανισμό για την Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση και έχει μεταφραστεί στα αγγλικά στο πλαίσιο του [ECI Agora project](#)) θεωρείται κείμενο αναφοράς για το σύνολο της εκπαίδευσης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συνοδεύεται από παρουσιάσεις PowerPoint για τα θέματα που περιλαμβάνει το εγχειρίδιο.

3. Πρόγραμμα εκπαίδευσης: Εκπαίδευση Εκπαιδευτών 1-3 Μαρτίου 2022

Παρακάτω θα βρείτε το πρόγραμμα της εκπαίδευσης με θέμα τις οικογενειοκεντρικές μεθοδολογίες που πραγματοποιήθηκε από 1 έως 3 Μαρτίου 2022 στους παρόχους υπηρεσιών ΠΠΠ που επιλέχθηκαν για την πιλοτική εφαρμογή.

Στόχος του προγράμματος ήταν να γνωστοποιηθούν οι βασικές αρχές της αλλαγής παραδείγματος προς την οικογενειοκεντρική ΠΠΠ. Το πρόγραμμα είναι εμπνευσμένο από την Εκπαίδευση Εκπαιδευτών του ECI Agora Project, αλλά προσαρμόστηκε ειδικά για το έργο ΠΠΠ Ελλάδας, με ενότητες για τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής πραγματικότητας και παρουσιάσεις των παρόχων υπηρεσιών που επιλέχθηκαν για την πιλοτική εφαρμογή αναφορικά με τις δραστηριότητες και τις μεθοδολογίες τους. Εάν επαναληφθεί αυτή η εκπαίδευση, θα μπορούσε να υιοθετηθεί μια παρόμοια προσέγγιση που θα περιελάμβανε χρόνο για ανταλλαγή απόψεων και θα καλούσε τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις καλές πρακτικές τους.

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

1η ΗΜΕΡΑ – Τρίτη, 1 Μαρτίου	
Ώρα	Πρόγραμμα
14:00 – 14:15	Χαιρετισμός (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Μεταρρυθμίσεων, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, EASPD)
14:15 – 14:30	Γύρος του τραπέζιού , παρουσίαση εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων
Το πλαίσιο της οικογενειοκεντρικής προσέγγισης της ΠΠΠ	
14:30 – 14:45	Εισαγωγή & εκπαιδευτικοί στόχοι , Βασίλης Καλοπίσης - Τοπικός Συντονιστής Προγράμματος, EASPD
14:45 – 15:00	Δράση του EASPD για την προώθηση της ΠΠΠ , Μαγιά Doneva – Γενική Γραμματέας, EASPD
15:00 – 15:10	Η ΠΠΠ στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα και της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης , Βασίλης Καλοπίσης
15:10 – 15:15	Η υφιστάμενη κατάσταση της ΠΠΠ στην Ελλάδα , Αγάπη Παπαδάκη - ECI National Expert, EASPD
15:15 – 15:25	Διάλειμμα
15:25 – 15:45	Η εξέλιξη του θεωρητικού πλαισίου της ΠΠΠ και οι πιο σύγχρονοι ορισμοί , Βασίλης Καλοπίσης
15:45 – 17:30	Κατευθυντήριες αρχές και πρακτικές ΠΠΠ προς μία Αλλαγή Παραδείγματος. Γιατί είναι σημαντική η πρώιμη παρέμβαση; Γιατί παίζουν σημαντικό ρόλο η οικογένεια και το φυσικό περιβάλλον; Αγάπη Παπαδάκη
17:30 – 18:00	Σύνοψη της ημέρας , Βασίλης Καλοπίσης, Αγάπη Παπαδάκη
2η ΗΜΕΡΑ – Τετάρτη, 2 Μαρτίου	
Ώρα	Πρόγραμμα
10:00 – 10:10	Παρουσίαση προγράμματος ημέρας
Μέρος Ι - Βέλτιστες Πρακτικές στην ΠΠΠ	
10:10 – 10:40	Βέλτιστες Πρακτικές στην ΠΠΠ και μοντέλα παροχής υπηρεσιών σε διάφορες χώρες, Ερωτήσεις & απαντήσεις , Rusudan Bochorishvili - Ιδρύτρια και επικεφαλής του Coalition for Early Childhood Development, Διευθύντρια Υπηρεσίας ΠΠΠ First Steps, Γεωργία
10:40 – 11:20	Εργασία σε μικρές ομάδες Άσκηση: δημιουργήστε ένα βέλτιστο εθνικό μοντέλο ΠΠΠ για την Ελλάδα συνυπολογίζοντας τους εθνικούς πόρους – οικονομικούς, κοινωνικούς, ανθρώπινους – και ακολουθώντας τη βασική φιλοσοφία και τις αρχές της ΠΠΠ: οι υπηρεσίες πρέπει να είναι διαθέσιμες για κάθε παιδί που έχει ειδικές ανάγκες ή διατρέχει κίνδυνο, να παρέχονται δωρεάν και, αντίστοιχα, να χρηματοδοτούνται από το κράτος, Rusudan Bochorishvili
11:20 – 11:35	Διάλειμμα
Μέρος ΙΙ – Ο κύκλος των υπηρεσιών ΠΠΠ	
11:35 – 11:55	Παραπομπή στις υπηρεσίες ΠΠΠ και διαφορετικοί τρόποι εντοπισμού των επιλέξιμων παιδιών (κριτήρια και εργαλεία προσδιορισμού επιλεξιμότητας), Ερωτήσεις & απαντήσεις , Rusudan Bochorishvili
11:55 – 12:05	Συζήτηση: Πώς παραπέμπονται τα παιδιά στις υπηρεσίες στην Ελλάδα και τι χρειάζεται για να υπάρχει ένα αποτελεσματικό σύστημα παραπομπής βασισμένο στο Κοινωνικό/Οικολογικό μοντέλο, Rusudan Bochorishvili

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

12:05 – 12:35	Ομαδική εργασία. Τι είδους δραστηριότητες/εργαλεία απαιτούνται, για να πραγματοποιηθεί βιο-ψυχο-κοινωνική αξιολόγηση ενός παιδιού, και πώς μπορούμε να διασφαλίσουμε εξαρχής τη συμμετοχή των γονέων, <i>Rusudan Bochorishvili</i>
12:35 – 13:10	Αξιολόγηση παιδιού και οικογένειας με βάση το βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο, πρακτική με πρόσωπο αναφοράς τον γονέα και βασισμένη στις ρουτίνες, (Ecomap, συνέντευξη βασισμένη στις ρουτίνες, προσωποκεντρική συνέντευξη, αξιολόγηση φυσικού πλαισίου, ασφάλειας και υγιεινής παιδιού, αξιολόγηση θετικών γονεϊκών δεξιοτήτων, αναπτυξιακή αξιολόγηση παιδιού, προβολή βίντεο για τη διαδικασία αξιολόγησης) - <i>Rusudan Bochorishvili</i>
13:10 – 13:20	Παρουσίαση από πιλοτικό πάροχο υπηρεσιών. Πρώτες επαφές: Η μετάβαση από την επαγγελματική προσέγγιση στην οικογενειοκεντρική προσέγγιση της πρώιμης παιδικής παρέμβασης. <i>Ξένια Καϊρη, Educational Psychologist / Child Psychologist, Κέντρο Πρόληψης& Συμβουλευτικής ΠΕΓΚΑΠ-ΝΥ</i>
13:20 – 14:00	Διάλειμμα για γεύμα
14:00 – 14:10	Παρουσίαση από πιλοτικό πάροχο υπηρεσιών. Συνεργασία με την οικογένεια και απαιτούμενες παρεμβάσεις <i>Καλλιόπη Φραδέλη, Παιδαγωγός Προσχολικής Αγωγής, Μιχαήλνιο Κέντρο Προστασίας Παιδιού</i>
14:10 – 14:20	Παρουσίαση από πιλοτικό πάροχο υπηρεσιών. «Γνωρίζω, σέβομαι, αναλύω, προετοιμάζω, εκπαιδεύω, ρυθμίζω, προσαρμόζω, αλλάζω, δημιουργώ, ενσυναισθάνομαι, είμαι ανοιχτόμυαλος και επιδεκτικός - Πρώιμη Παρέμβαση - Ένα βήμα τη φορά»- <i>Ιωάννα Καφούση, Φυσιοθεραπεύτρια, Κυριακή Κατζόλη, Ψυχολόγος - Παράρτημα Αποθεραπείας & Αποκατάστασης Παιδιών με Αναπηρία, Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Κρήτης</i>
Μέρος III – Δημιουργία Εξατομικευμένου Οικογενειακού Πλάνου (ΕΟΠ) με πρόσωπο αναφοράς τον γονέα	
14:20 – 14:25	Καταιγισμός ιδεών – Πώς δημιουργούμε αποτελεσματικά ΕΟΠ σε συνεργασία με τον γονέα/τους γονείς - <i>Rusudan Bochorishvili</i>
14:25 – 14:45	Ποιες τεχνικές καθοδήγησης χρησιμοποιούμε στην πρακτική της ΠΠΠ, παράδειγμα βίντεο – παρουσίαση <i>Rusudan Bochorishvili</i>
14:45 – 15:15	Ομαδική άσκηση για τις προκλήσεις στις καθημερινές ρουτίνες των επαγγελματιών -<i>Rusudan Bochorishvili</i>
15:15 – 15:50	Δημιουργία λειτουργικών στόχων με τη βοήθεια πλάνου βασισμένου στις ρουτίνες. Παρουσίαση & άσκηση σε μικρές ομάδες - <i>Rusudan Bochorishvili</i>
15:50 – 16:00	Διάλειμμα
Μέρος IV – Εφαρμογή του ΕΟΠ	
16:00 – 16:15	Πώς υποστηρίζουμε την οικογένεια στην εφαρμογή του συμφωνημένου ΕΟΠ. Χαρακτηριστικά της οικογένειας και ανθεκτικότητα στο στρες - <i>Rusudan Bochorishvili</i>
16:15 – 16:30	Δομή της κατ' οίκον επίσκεψης, παρουσίαση & βίντεο κατ' οίκον επίσκεψης - <i>Rusudan Bochorishvili</i>
16:30 – 16:40	Παρουσίαση από πιλοτικό πάροχο υπηρεσιών. Κατ' οίκον επισκέψεις, συμμετοχή της οικογένειας, προσαρμογή φυσικού πλαισίου παιδιού, εκπαιδεύσεις στην

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	καθημερινότητα του παιδιού και υποστηρικτική συμβουλευτική της οικογένειας <i>Ελένη Βερναδάκη, Εκπαιδύτρια ΠΠΠ & Ζώη-Μήτση Ουρανία, Κοινωνική Λειτουργός, Αμυμώνη</i>
16:40 – 17:00	Άσκηση σε μικρές ομάδες - Η σημασία της ευελιξίας και του αυτοσχεδιασμού
17:00 – 17:40	Τα επόμενα βήματα στην παροχή υπηρεσιών ΠΠΠ: αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του ΕΟΠ, μετάβαση και εργασία στο νηπιαγωγείο, επαγγελματική ανάπτυξη και εποπτεία, παρακολούθηση και αξιολόγηση υπηρεσιών - <i>Rusudan Bochorishvili</i>
17:40 – 17:50	Παρουσίαση από πιλοτικό πάροχο υπηρεσιών. Η ΠΠΠ στην τοπική κοινότητα για παιδιά προσχολικής ηλικίας και τις οικογένειές τους. - <i>Μιρέλλα Γιαννακοπούλου, Ειδική Εκπαιδύτρια, Επικεφαλής Τμήματος Πρώιμης Παρέμβασης και Προεπαγγελματικής Κατάρτισης, Ίδρυμα Θεοτόκος</i>
17:50 – 18:00	Σύνοψη , κλείσιμο της 2ης ημέρας
3η ΗΜΕΡΑ – Πέμπτη, 3 Μαρτίου	
Ώρα	Πρόγραμμα
10:00 – 10:10	Παρουσίαση προγράμματος ημέρας
Μέρος Ι - Η νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ	
10:10 – 12:00	Σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα για τη νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ, <i>Νικόλαος Κοζέης - Παιδοοφθαλμίατρος, Νευροοφθαλμίατρος, Ερευνητής</i>
12:00 – 12:10	Διάλειμμα
12:10 - 13:10	Παρουσίαση εργαλείων οικογενειοκεντρικής αξιολόγησης, <i>Νικόλαος Κοζέης</i>
13:10 – 13:20	Παρουσίαση από πιλοτικό πάροχο υπηρεσιών. Υποστήριξη καρκινοπαθών παιδιών και παιδιών μετά από νοσηλεία σε ΜΕΘ - <i>Ελένη Ποταμίτη - Ανώτερη Φυσιοθεραπεύτρια και Ζωή Δαλιβίγκα, Φυσιάτρος & Ειδικός Αποκατάστασης: Τμήμα Πρώιμης Παρέμβασης και Αποκατάστασης Νοσοκομείου Παν. & Αγλαΐα Κυριακού</i>
13:20 – 13:30	Παρουσίαση από πιλοτικό πάροχο υπηρεσιών. Ομάδες Υποστήριξης και Συμβουλευτικής Γονέων στην ΕΛΕΠΑΠ - <i>Παπαδόπουλος Μιχάλης, Προϊστάμενος Κ.Υ. ΕΛΕΠΑΠ</i>
13:30 – 14:10	Διάλειμμα για γεύμα
Μέρος ΙΙ– Οργανωτικές παράμετροι που αφορούν την ανάπτυξη ενός συστήματος/μιας υπηρεσίας ΠΠΠ	
14:10 – 15:40	Πώς μεταβαίνει μια υπηρεσία από τη θεραπευτική προσέγγιση σε οικογενειοκεντρικό μοντέλο Εμπόδια και ευκαιρίες, Μέρος Ι, <i>Rusudan Bochorishvili</i>
15:40 – 15:50	Διάλειμμα
15:50 – 17:30	Πώς μεταβαίνει μια υπηρεσία από τη θεραπευτική προσέγγιση σε οικογενειοκεντρικό μοντέλο. Εμπόδια και ευκαιρίες, Μέρος ΙΙ, <i>Rusudan Bochorishvili</i>
17:30 – 17:40	Επόμενα βήματα και πιλοτική εφαρμογή
17:40 – 18:00	Σύνοψη της εκπαίδευσης & κλείσιμο

4. Πακέτο προγράμματος εκπαίδευσης στην ΠΠΠ

Ξεκινώντας από το πρόγραμμα και την εμπειρία της Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών, παρακάτω προτείνουμε μια δομή για ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο οι εκπαιδευτές θα μπορούσαν ενδεχομένως να αναπαράγουν σε ένα άλλο πλαίσιο.

Όπως βλέπετε στον παρακάτω πίνακα, έχει αλλάξει ελαφρώς η σειρά των δραστηριοτήτων, και έχουν αφαιρεθεί οι παρουσιάσεις για την εμπειρία των παρόχων υπηρεσιών. Εάν το επιτρέπει ο χρόνος, σας συνιστούμε να τις αντικαταστήσετε με ομαδικές δραστηριότητες, για να ενθαρρύνετε τη συζήτηση και την εκπαίδευση ομοτίμων.

Αυτή δομή πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα γενικό περίγραμμα, το οποίο μπορεί να προσαρμόζεται με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες των εκπαιδευομένων, καθώς και τα δυνατά σημεία και τις γνώσεις των εκπαιδευτών. Αυτό το περίγραμμα περιέχει τις αναγκαίες ενότητες, ώστε να αρχίσουν οι συμμετέχοντες να ανακαλύπτουν τις βασικές πληροφορίες για την οικογενειοκεντρική Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση, αλλά μπορούν, και ενδεχομένως θα έπρεπε, να επεκταθούν τα διαδραστικά μέρη της εκπαίδευσης.

Συνεπώς, η συνολική διάρκεια αυτής της εκπαίδευσης είναι 11 ώρες και 45 λεπτ., αλλά μπορεί να αυξηθεί σε έως 15 ώρες ή και περισσότερες.

Εκπαίδευση για τις οικογενειοκεντρικές μεθοδολογίες στην Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση	
Διάρκεια	Δραστηριότητα
30 λεπτ.	Καλωσόρισμα, γύρος του τραπέζιου, παρουσίαση εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων
10 λεπτ.	Παρουσίαση του πλαισίου, της μεθοδολογίας και της δομής της εκπαίδευσης
5 λεπτ.	Εκπαιδευτικοί στόχοι
ΜΕΡΟΣ 1. Γιατί είναι απαραίτητη η ΠΠΠ (5,5 ώρες)	
1.1 Το πλαίσιο της οικογενειοκεντρικής προσέγγισης της ΠΠΠ	
10 λεπτ.	Η ΠΠΠ στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα και της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης
10 λεπτ.	Η υφιστάμενη κατάσταση της ΠΠΠ στην Ελλάδα
25 λεπτ.	Η εξέλιξη του θεωρητικού πλαισίου της ΠΠΠ και οι πιο σύγχρονοι ορισμοί
15 λεπτ.	Διάλειμμα
120 λεπτ.	Κατευθυντήριες αρχές και πρακτικές ΠΠΠ προς μία Αλλαγή Παραδείγματος. Γιατί είναι σημαντική η πρώιμη παρέμβαση; Γιατί παίζουν σημαντικό ρόλο η οικογένεια και το φυσικό περιβάλλον;

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

15 λεπτ.	Συζήτηση
15 λεπτ.	Διάλειμμα
1.2 Η νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ	
90 λεπτ.	Σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα για τη νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ
15 λεπτ.	Συζήτηση
10 λεπτ.	Σύνοψη του ΜΕΡΟΥΣ 1
Μέρος 2. Πώς εφαρμόζεται η ΠΠΠ (6 ώρες)	
5 λεπτ.	Εισαγωγή στο Μέρος 2. Σύνδεση με το Μέρος 1
2.1 Βέλτιστες πρακτικές στην ΠΠΠ	
30 λεπτ.	Βέλτιστες πρακτικές στην ΠΠΠ και μοντέλα παροχής υπηρεσιών σε διάφορες χώρες, Ερωτήσεις & απαντήσεις
30 λεπτ.	<i>Ομαδική δραστηριότητα.</i> Δημιουργήστε ένα βέλτιστο εθνικό μοντέλο ΠΠΠ για την Ελλάδα συνυπολογίζοντας τους εθνικούς πόρους
25 λεπτ.	Το παράδειγμα της ΠΠΠ στη Γεωργία. Προκλήσεις και συστάσεις.
2.2 Ο κύκλος των υπηρεσιών ΠΠΠ	
20 λεπτ.	Παραπομπή στις υπηρεσίες ΠΠΠ και διαφορετικοί τρόποι εντοπισμού των επιλέξιμων παιδιών
30 λεπτ.	<i>Ομαδική δραστηριότητα.</i> Πώς παραπέμπονται τα παιδιά στις υπηρεσίες στην Ελλάδα και τι χρειάζεται για να υπάρχει ένα αποτελεσματικό σύστημα παραπομπής βασισμένο στο Κοινωνικό/Οικολογικό μοντέλο
20 λεπτ.	Αξιολόγηση παιδιού και οικογένειας με βάση το βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο, πρακτική με πρόσωπο αναφοράς τον γονέα και βασισμένη στις ρουτίνες.
15 λεπτ.	Συζήτηση
25 λεπτ.	Διάλειμμα
45 λεπτ.	Παρουσίαση εργαλείων οικογενειοκεντρικής αξιολόγησης. Ecomap, συνέντευξη βασισμένη στις ρουτίνες και άλλα
20 λεπτ.	<i>Ομαδική δραστηριότητα:</i> Δημιουργήστε ένα χρονοδιάγραμμα παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ με βάση τα διάφορα μοντέλα εργασίας
30 λεπτ.	Ανάπτυξη του Εξατομικευμένου Οικογενειακού Πλάνου. Πώς να θέτετε λειτουργικούς στόχους.
20 λεπτ.	Επισκέψεις κατ' οίκον. Δομή και διαδικασία

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

10 λεπτ.	Τα κύρια βήματα της διαδικασίας μετάβασης. Παρακολούθηση και επαναξιολόγηση της εφαρμογής του ΕΟΠ. Εκπαίδευση προσωπικού και πρότυπα ΠΠΠ
15 λεπτ.	Συζήτηση
20 λεπτ.	Σύνοψη της εκπαίδευσης

5. Δομή της εκπαίδευσης και συμβουλές για τους εκπαιδευτές.

Σε αυτή την ενότητα, θα βρείτε μια αναλυτική επεξήγηση των περιεχομένων και των μεθοδολογιών για τους εκπαιδευτές, η οποία μπορεί να βοηθήσει όσους επιθυμούν να οργανώσουν μια τέτοια εκπαίδευση στον οργανισμό τους για το προσωπικό που ασχολείται με την παροχή υπηρεσιών ΠΠΠ.

Σε ό,τι αφορά τους εκπαιδευτές, συνιστούμε να αναζητήσετε μια διεπιστημονική ομάδα ειδικών που να έχουν ακαδημαϊκή, επιστημονική και πρακτική εμπειρία στις πολιτικές και στην οικογενειοκεντρική ΠΠΠ, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Η εκπαίδευση χωρίζεται στις παρακάτω ενότητες και υποενότητες:

- Εισαγωγή, μεθοδολογία και στόχοι της εκπαίδευσης
- Μέρος 1ο: Γιατί είναι απαραίτητη η ΠΠΠ
  - 1.1 Το πλαίσιο της οικογενειοκεντρικής προσέγγισης της ΠΠΠ
    - 1.1.1 Η ΠΠΠ στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα και της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης
    - 1.1.2 Η εξέλιξη του θεωρητικού πλαισίου της ΠΠΠ και οι πιο σύγχρονοι ορισμοί
    - 1.1.3 Κατευθυντήριες αρχές και πρακτικές ΠΠΠ προς μία Αλλαγή Υποδείγματος
    - 1.1.4 Γιατί είναι σημαντική η πρώιμη παρέμβαση; Γιατί παίζουν σημαντικό ρόλο η οικογένεια και το φυσικό περιβάλλον;
  - 1.2 Η νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ
    - 1.2.1 Σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα για τη νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ
- Μέρος 2ο: Πώς εφαρμόζεται η ΠΠΠ:
  - 2.1 Βέλτιστες πρακτικές στην ΠΠΠ
  - 2.2 Ο κύκλος των υπηρεσιών ΠΠΠ
    - 2.2.1 Παραπομπή στις υπηρεσίες ΠΠΠ και διαφορετικοί τρόποι εντοπισμού των επιλέξιμων παιδιών
    - 2.2.2 Αξιολόγηση παιδιού και οικογένειας με βάση το βιο-ψυχοκοινωνικό μοντέλο, πρακτική με πρόσωπο αναφοράς τον γονέα και βασισμένη στις ρουτίνες.
    - 2.2.3 Ανάπτυξη του Εξατομικευμένου Οικογενειακού Πλάνου. Πώς να θέτετε λειτουργικούς στόχους.
    - 2.2.4 Επισκέψεις κατ' οίκον. Δομή και διαδικασία

2.2.5 Τα κύρια βήματα της διαδικασίας μετάβασης. Παρακολούθηση και επαναξιολόγηση της εφαρμογής του ΕΟΠ. Εκπαίδευση προσωπικού και πρότυπα ΠΠΠ

- Σύνοψη της εκπαίδευσης.

Οι στήλες του πίνακα αντιστοιχούν στα εξής:

- Ενότητες προγράμματος με ένδειξη της διάρκειας
- Θέμα και μέθοδος παρουσίασης (διάλεξη / ομαδική συζήτηση κ.λπ.);
- Κύρια σημεία και περιεχόμενα κάθε θέματος
- Εκτιμώμενη διάρκεια κάθε θέματος
- Παρουσιάσεις PowerPoint που θα χρησιμοποιηθούν με τους αντίστοιχους αριθμούς διαφανειών.

Στον πίνακα αναφέρονται οι παρουσιάσεις PowerPoint που παρέχονται στο Παράρτημα, στα αγγλικά και στα ελληνικά. Στον πίνακα δίνονται οδηγίες σχετικά με τον χρόνο παρουσίασης και την αντιστοιχία μεταξύ θεμάτων, διαφανειών και διάρκειας.

Οι παρουσιάσεις είναι οι ακόλουθες:

- PPT 1: Εκπαίδευση στην οικογενειοκεντρική Πρώιμη Παρέμβαση
- PPT 2: Η θεσμική βάση της Πρώιμης Παρέμβασης στην Ελλάδα
- PPT 3: Η εξέλιξη του θεωρητικού πλαισίου της πρώιμης παρέμβασης και οι πιο σύγχρονοι ορισμοί
- PPT 4: Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση : Πλαίσιο, κατευθυντήριες Αρχές και Πρακτικές- προς μία Αλλαγή Παραδείγματος
- PPT 5: Πρώιμη αναπτυξιακή θεραπευτική παρέμβαση- Νευροαναπτυξιακή βάση
- PPT 6: Μοντέλα πρώιμης παιδικής παρέμβασης χώρας
- PPT 7: Σχεδιασμός Υπηρεσιών Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης
- PPT 8: Εξατομικευμένο Οικογενειακό Πλάνο. Σχεδιασμός και υλοποίηση

Ο παρακάτω πίνακας και οι παρουσιάσεις στο παράρτημα αποσκοπούν στην καθοδήγηση των εκπαιδευτών, ώστε να καλύψουν όλα τα βασικά θέματα και να παρουσιάσουν όλες τις βασικές πτυχές της οικογενειοκεντρικής πρώιμης παιδικής παρέμβασης.

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Εισαγωγή, μεθοδολογία και στόχοι της εκπαίδευσης			
45 λεπτά			
Θέμα / Μέθοδος	Κύρια σημεία	Διάρκεια	Διαφάνεια PPT
Προετοιμασία	Ελέγξτε τα πρακτικά ζητήματα: τη διάταξη των αιθουσών, αν είναι έτοιμο το υλικό, αν λειτουργούν τα οπτικοακουστικά εργαλεία. Αν πρόκειται για ηλεκτρονική εκπαίδευση, ελέγξτε τον ήχο και την ποιότητα της σύνδεσης των ομιλητών.	Πριν την έναρξη	-
Καλωσόρισμα	- Πρακτικές οδηγίες (τουαλέτες,...) - Βασικοί κανόνες (σε περίπτωση δια ζώσης εκπαίδευσης: απενεργοποιήστε τα τηλέφωνα σας κ.λπ., σε περίπτωση εξ αποστάσεως εκπαίδευσης: βάλτε το μικρόφωνο σε σίγαση όταν δεν μιλάτε, χρησιμοποιείτε το πεδίο συνομιλίας (chat), μπορείτε να κάνετε ερωτήσεις ανά πάσα στιγμή σηκώνοντας το χέρι σας, και ο συντονιστής θα σας δίνει τον λόγο...) - Καλωσόρισμα - Υπολογίστε 20 λεπτά για τον γύρο του τραπέζιού για παρουσίαση εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων (ανάλογα με το πλαίσιο της εκπαίδευσης, μπορείτε να κάνετε δραστηριότητες για να «σπάσει ο πάγος» και να χρησιμοποιήσετε εργαλεία που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων).	30 λεπτ.	Μπορεί να δημιουργηθεί διαφάνεια καλωσόρισματος
Παρουσίαση του πλαισίου, της μεθοδολογίας και της δομής της εκπαίδευσης	- Πλαίσιο της εκπαίδευσης. Παρουσιάστε το πλαίσιο στο οποίο πραγματοποιείται η συγκεκριμένη εκπαίδευση - Μεθοδολογία. Συνδυασμός θεωρητικών και πρακτικών προσεγγίσεων, παρουσιάσεις από τους εκπαιδευτές, ομαδικές συζητήσεις, ομαδικές δραστηριότητες -ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων σε μια διαδραστική, διαδικασια, εκπαίδευση ομοτίμων, παρουσιάσεις καλών πρακτικών από τους συμμετέχοντες. Χρησιμοποιήστε διάφορα εργαλεία και μεθόδους εκπαίδευσης - Δομή / διάρκεια. Μέρος 1. Γιατί είναι απαραίτητη η ΠΠΠ, περ. 5 ώρες, περιλαμβάνει 1.1 Το πλαίσιο της οικογενειοκεντρικής προσέγγισης της ΠΠΠ και 1.2 Η νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ Μέρος 2. Πώς εφαρμόζεται η ΠΠΠ, περ. 7 ώρες, περιλαμβάνει 2.1 Βέλτιστες πρακτικές στην ΠΠΠ και 2.2 Ο κύκλος των υπηρεσιών ΠΠΠ.	8 λεπτ.	Μπορεί να δημιουργηθεί διαφάνεια
Αρχική δήλωση. Διάλεξη	- Η επιστημονική έρευνα και η εμπειρία δείχνουν ότι η ποιοτική πρώιμη παρέμβαση αυξάνει την πιθανότητα θετικών αποτελεσμάτων σε ό,τι αφορά τη μελλοντική ανάπτυξη των παιδιών και των οικογενειών τους. - Η ίδια έρευνα επισημαίνει επίσης ότι τα πιο αποτελεσματικά προγράμματα είναι αυτά που ενισχύουν τις δεξιότητες των γονέων και των φροντιστών ως προνομιακών μεσολαβητών στην ανάπτυξη των παιδιών	2 λεπτ.	Μπορεί να δημιουργηθεί διαφάνεια

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	μέσω μιας παρέμβασης που αποσκοπεί στη βελτιστοποίηση της αλληλεπίδρασης και της συναισθηματικής σύνδεσης γονέα-παιδιού.		
Εκπαιδευτικοί στόχοι. Διάλεξη	Παρουσίαση των γενικών και των ειδικών στόχων της εκπαίδευσης. Γενικοί στόχοι: - Ενημέρωση των επαγγελματιών σχετικά με ερευνητικά τεκμηριωμένες παρεμβάσεις που σχετίζονται με την πρώιμη παιδική παρέμβαση και έχουν στο επίκεντρο τους την οικογένεια. - Ανάπτυξη ικανοτήτων (capacity building) επιλεγμένων επαγγελματιών και φορέων προκειμένου να αρχίσουν να μετασχηματίζουν τις υπηρεσίες τους προς αυτή την κατεύθυνση. Ειδικοί στόχοι: - Ανάπτυξη ενός κοινού οράματος για την οικοδόμηση ενός Ολοκληρωμένου Εθνικού Συστήματος ΠΠΠ - Εντοπισμός και μελέτη καλών πρακτικών από τις υπάρχουσες υπηρεσίες ΠΠΠ - Ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων από επαγγελματίες και κατανόηση των διαφορετικών επιμέρους βημάτων ενός ολοκληρωμένου κύκλου ΠΠΠ με επίκεντρο την οικογένεια - Παροχή συγκεκριμένων εργαλείων στους επαγγελματίες, τα οποία θα μπορούν να εντάξουν στην καθημερινή πρακτική τους με τα παιδιά και τις οικογένειες που υποστηρίζουν. Γρήγορη παρουσίαση του εγγράφου «Recommended Practices in Early Intervention in Childhood: A Guide for Professionals.», ANIP, Associação Nacional de Intervenção Precoce, 2016. https://indd.adobe.com/view/ce456704-8e75-46a4-a7e6-700b024ed409. Αυτό το έγγραφο αποτελεί σημείο αναφοράς για την εκπαίδευση. - Αποτέλεσμα δεκαετιών ανάπτυξης, δοκιμών και οικοδόμησης ενός εθνικού συστήματος Πρώιμης Παρέμβασης στην Πορτογαλία με την υποστήριξη της Eurlyaid - Αποτέλεσμα συλλογής, ενσωμάτωσης και συνεργασίας με βάση εθνικές και διεθνείς εμπειρίες, βέλτιστες πρακτικές και σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα.	5 λεπτ.	Μπορεί να δημιουργηθεί διαφάνεια

Μέρος 1ο: Γιατί είναι απαραίτητη η ΠΠΠ.			
1.1 Το πλαίσιο της οικογενειοκεντρικής προσέγγισης της ΠΠΠ			
Σημειώσεις για τον εκπαιδευτή: PPT 1- Εκπαίδευση στην οικογενειοκεντρική Πρώιμη Παρέμβαση – 10 λεπτά			
1.1.1 Η πρώιμη παρέμβαση στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα και της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης			
Η πρώιμη παρέμβαση στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα και της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης. Διάλεξη	• Περιγραφή της κατάστασης στην Ελλάδα σε ό,τι αφορά την ιδρυματική φροντίδα των παιδιών. • Ο ρόλος της ΠΠΠ στη διαδικασία Αποϊδρυματοποίησης. • Οι ειδικές αναφορές στην ΠΠΠ που περιλαμβάνονται στην Εθνική στρατηγική και στο σχέδιο δράσης για την αποϊδρυματοποίηση της Ελλάδας. Η πρώιμη παρέμβαση μπορεί να μειώσει τον αριθμό παιδιών που καταλήγουν σε ιδρύματα, ενδυναμώνοντας και υποστηρίζοντας τις οικογένειές τους. Στη Στρατηγική αποϊδρυματοποίησης, η πρώιμη παρέμβαση ορίζεται ως διακριτή δράση εντασσόμενη σε ένα πλέγμα μέτρων πρόληψης της ιδρυματοποίησης, το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την υιοθεσία, την ανάδοχη φροντίδα, την πρόληψη της κακοποίησης, τη εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, την ενδυνάμωση των προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας και την ενδυνάμωση του συστήματος ελέγχου παραπομπών (gatekeeping).	5 λεπτ.	PPT 1, διαφάνειες 1-3
Η ΠΠΠ ως ένα βήμα προς ένα νέο οικολογικό και προσωποκεντρικό μοντέλο παροχής κοινωνικής φροντίδας. Διάλεξη	• Μετάβαση από μια θεραπευτική προσέγγιση σε ένα οικογενειοκεντρικό μοντέλο της ΠΠΠ = μετάβαση από ένα ιατρικό σε ένα κοινωνικό/δικαιωματικό μοντέλο κοινωνική πρόνοιας. • Μεταστροφή της προσέγγισης: ○ από την εστίαση στο παιδί/στη δυσκολία του στο φυσικό περιβάλλον και στις φυσικές σχέσεις του παιδιού ○ από τη μονόπλευρη έμφαση στα διαγνωστικά τεστ, στις δυσκολίες και στους κινδύνους, εστίαση στα χαρίσματα και στις συνεισφορές κάθε παιδιού ○ από την προσπάθεια αποκλειστικής διόρθωσης των ατελειών ενός παιδιού σε ένα περιβάλλον αποκομμένο από την πραγματικότητα στην εστίαση στη βελτίωση της καθημερινότητας και των λειτουργικών δεξιοτήτων του παιδιού, καθώς και στις αλλαγές που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής του, προωθώντας την κοινωνική του ένταξη. • Ο ειδικός στρέφεται από τη μονομερή εκπαίδευση των παιδιών και των γονέων προς τη συνεργασία με την οικογένεια με σεβασμό, στην εξακρίβωση και στην	5 λεπτ.	PPT 1, διαφάνειες 4-5

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	υποστήριξη των αναγκών και των επιθυμιών τους, και στην αναγνώριση ότι κάθε οικογένεια είναι διαφορετική και γνωρίζει το παιδί της καλύτερα από οποιονδήποτε άλλον.		
Σημειώσεις για τον εκπαιδευτή: Ανοίξτε το PPT 2: Η θεσμική βάση της Πρώιμης Παρέμβασης στην Ελλάδα – 15 λεπτά			
1.1.2 Η υφιστάμενη κατάσταση της ΠΠΠ στην Ελλάδα			
Η θεσμική βάση της ΠΠΠ. Διάλεξη	- Γενικά, τα ανθρώπινα δικαιώματα και δη τα δικαιώματα των παιδιών αποτελούν το φιλοσοφικό πλαίσιο της ΠΠΠ και πιστοποιούν το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να έχει πλήρη πρόσβαση σε περιβάλλοντα και πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία. Αυτά είναι τα θεμέλια που στηρίζουν την αξία και την αξιοπρέπεια του κάθε ανθρώπου (Simeonsson, 2009). - Πολλές συμβάσεις, νομοθεσία και διατάγματα εκφράζουν τις αρχές σχετικά με αυτά τα δικαιώματα. - Εξαιτίας της σημασίας τους, τονίζουμε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (UNICEF 1989) και τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (Ηνωμένα Έθνη [ΟΗΕ], 2009), στις οποίες έχει προσχωρήσει και η χώρα μας.	3 λεπτ.	PPT 2, διαφάνεια 2
Ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο έως το 2020. Διάλεξη	Το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για την ΠΠΠ επικεντρώνεται σε υπηρεσίες που σχετίζονται με την προετοιμασία και την ένταξη των παιδιών στο σχολείο (κυρίως το Υπουργείο Παιδείας), καθώς και με τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων θεραπειών για το παιδί.	2 λεπτ.	PPT 2, διαφάνεια 3
Πρόσφατες εξελίξεις Διάλεξη	Η εθνική στρατηγική για την αναπηρία που καταρτίστηκε τον Μάρτιο του 2002 δηλώνει ρητά την ανάγκη δημιουργίας ενός εθνικού νομοθετικού πλαισίου για την Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση για παιδιά με αναπηρία ηλικίας 0 έως έξι ετών	2 λεπτ.	PPT 2, διαφάνεια 4
Οι τρέχουσες ανάγκες. Διάλεξη	- Απουσία χαρτογράφησης των παρόχων υπηρεσιών ΠΠΠ στην Ελλάδα - Απουσία κοινώς αποδεκτού ορισμού της ΠΠΠ - Κυρίαρχο το θεραπευτικό μοντέλο - Απουσία θεσμοθετημένων υπηρεσιών για τις οικογένειες και τα παιδιά κάτω των 2 ετών με αναπηρία - Δεν υπάρχει επίσημη διαδικασία παραπομπής σε παιδιά για ΠΠΠ - Έλλειψη ενιαίου θεσμικού πλαισίου - Περιορισμένος διυπουργικός συντονισμός - Ανεπαρκής ή μηδενική χρηματοδότηση - Μη έγκαιρη ανίχνευση των αναγκών - Έλλειψη μηχανισμού πιστοποίησης και ποιοτικών κριτηρίων	5 λεπτ.	PPT 2, διαφάνεια 5

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	- Έλλειψη εκπαιδευτικού πλαισίου για την ΠΠΠ - Παροχή υπηρεσιών από ιδιωτικές ΜΚΟ/Κατακερματισμένο σύστημα υπηρεσιών		
Το έργο ΠΠΠ ως απάντηση στις ανάγκες. Διάλεξη	Τα κύρια στοιχεία του έργου ΠΠΠ Ελλάδας: - Εκπαίδευση - Αναφορά χώρας - Agora ECI - Οδικός χάρτης ΠΠΠ & προτάσεις για ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο	3 λεπτ.	PPT 2, διαφάνεια 6
Σημειώσεις για τον εκπαιδευτή: Ανοίξτε το PPT 3: Η εξέλιξη του θεωρητικού πλαισίου της πρώιμης παρέμβασης και οι πιο σύγχρονοι ορισμοί – 25 λεπτά			
1.1. 3 Η εξέλιξη του θεωρητικού πλαισίου της ΠΠΠ και οι πιο σύγχρονοι ορισμοί			
Νομική και πολιτική βάση για την πρώιμη παρέμβαση. Διάλεξη	Τα κύρια διεθνή όργανα που υποστηρίζουν την ανάγκη παρέμβασης στην πρώιμη παιδική ηλικία: ΣΗΕΔΠ, ΣΗΕΔΑΑ και μια σειρά χαρτών και διακηρύξεων. Ο κύριος στόχος είναι να διασφαλιστούν τα δικαιώματα όλων των παιδιών για ένα ισότιμο, θετικό ξεκίνημα της ζωής.	1 λεπτό	PPT 3, διαφάνειες 2-3
Τι είναι η ΠΠΠ για εσάς; Δραστηριότητα	«Διαβάστε τις σημειώσεις της διαφάνειας 4 και δημιουργήστε τον δικό σας ορισμό για τις υπηρεσίες ΠΠΠ μέσα σε 5 λεπτά». - Σε ποιους απευθύνεται η Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση; - Με ποιον τρόπο παρέχεται (πώς, από ποιους, πού); - Τι περιλαμβάνει; - Ποιος είναι ο σκοπός της; Αφού ολοκληρωθεί η δραστηριότητα, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να κρατήσουν αυτό τον πρόχειρο ορισμό, για να τον συγκρίνουν με τον καινούργιο ορισμό που θα δημιουργήσουν μετά την ολοκλήρωση αυτής της εκπαίδευσης.	6 λεπτ.	PPT 3, διαφάνεια 4
Η εξέλιξη των παρεμβάσεων και του θεωρητικού πλαισίου της ΠΠΠ. Διάλεξη	Σταδιακά, η θεωρητική σύλληψη και η εφαρμογή των μοντέλων και των πρακτικών της ΠΠΠ εξελίχθηκαν σημαντικά, χάρη στην επιστημονική πρόοδο και στην έρευνα της αναπτυξιακής, της εκπαιδευτικής και της κοινωνικής επιστήμης και άλλων σχετικών πεδίων. <u>Προγράμματα ΠΠΠ 1^{ης} γενιάς:</u> Τα πρώτα προγράμματα Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης εμφανίστηκαν τη δεκαετία του 1960 στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτές οι υπηρεσίες και οι πρακτικές, που ονομάστηκαν αργότερα μοντέλα πρώτης γενιάς, κάλυπταν γενικά την περίοδο από το 1960 έως το 1980. <u>Προγράμματα ΠΠΠ 2^{ης} γενιάς:</u> Μέσω των θεωρητικών προτάσεων του οικολογικού-συστημικού και του βιο-οικολογικού μοντέλου, καθώς και της αλληλεπιδραστικής προοπτικής, η δεύτερη γενιά του μοντέλου ΠΠΠ	5 λεπτ.	PPT 3, διαφάνειες 5-7

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	εμφανίστηκε στη διάρκεια της δεκαετίας του 1980. Η πρακτική της δεν εστίαζε αποκλειστικά στα παιδιά με προβλήματα, και η παρέμβαση επεκτεινόταν στην οικογένεια και στην κοινότητα. <u>Προγράμματα ΠΠΠ 3^{ης} γενιάς:</u> Το 1990 εμφανίστηκαν τα προγράμματα ΠΠΠ τρίτης γενιάς, όπως τα αποκαλεί ο Carl Dunst, που βασίζονται στην οικογενειοκεντρική υποστήριξη και περιλαμβάνουν τα παρακάτω κύρια στοιχεία – Ευκαιρίες μάθησης των παιδιών – Υποστήριξη των γονεϊκών δεξιοτήτων – Εστίαση στους οικογενειακούς και στους κοινοτικούς πόρους		
Τι είναι ΠΠΠ; Επίκαιροι ορισμοί. Διάλεξη	Ορισμοί: • American Speech Hearing Association - η ομάδα στόχου είναι «παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο ή παρουσιάζουν αναπτυξιακές δυσκολίες ή καθυστερήσεις», και το ηλικιακό όριο για την παρέμβαση είναι «από τη γέννηση έως τα 3 έτη». Πυλώνες: οικογενειοκεντρική προσέγγιση σε ένα φυσικό περιβάλλον, διεπιστημονική συμμετοχή πολλών ειδικοτήτων. Δεν ορίζει συγκεκριμένους στόχους. • Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή. Ολοκληρωμένος. Βασικές κατευθυντήριες γραμμές και στόχοι της ΠΠΠ, καθώς και λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο παρέχεται. Δεν αναφέρει την ηλικία των παιδιών, περιλαμβάνει τις οικογένειες μαζί με τα παιδιά ως κύριους αποδέκτες των υπηρεσιών, αναφέρει τη διεπιστημονικότητα και κάνει αναφορές στην ανάγκη ειδικής εκπαίδευσης των παρόχων ΠΠΠ. Οι υπηρεσίες πρέπει να παρέχονται «στο φυσικό περιβάλλον του παιδιού», σαφείς στόχοι της παρέμβασης. • Early Childhood Intervention Australia (ECIA). Προηγμένη θεωρητική κατανόηση της ΠΠΠ σύμφωνα με την σύγχρονη έρευνα. Λέξεις-κλειδιά: «ευημερία και παροχή εμπειριών και ευκαιριών για ουσιαστική συμμετοχή στην καθημερινή ζωή». Επανεξέταση των στόχων της ΠΠΠ, ώστε να διασφαλίζει ότι τα παιδιά με αναπτυξιακές αναπηρίες αποκτούν λειτουργικές δεξιότητες, οι οποίες τους επιτρέπουν να συμμετέχουν ουσιαστικά στο καθημερινό τους περιβάλλον. Η ουσιαστική συμμετοχή αποτελεί την κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης και το κλειδί για την επίτευξη πραγματικής αίσθησης του ανήκειν και ικανοποιητικής ποιότητας ζωής. Υπερβαίνει τις παραδοσιακές έννοιες της αναπηρίας και της αποκατάστασης και εξετάζει όλη τη διαφορετικότητα των ανθρώπινων ικανοτήτων και την ανάπτυξη των ικανοτήτων των παιδιών. • Ορισμός από το έγγραφο «Recommended Practices in Early Intervention in Childhood: A Guide for	5 λεπτ.	PPT 3, διαφάνειες 8-12

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	Professionals», διευρυμένη ομάδα στόχου: όχι μόνο παιδιά με αναπηρία, αλλά και παιδιά με κίνδυνο να εμφανίσουν καθυστερήσεις οφειλόμενες σε περιβαλλοντικές συνθήκες • Ορισμός από τους Carl Dunst et al, 2010, πολύ παρόμοιο θεωρητικό πλαίσιο		
Βασικά ερευνητικά δεδομένα που υποστηρίζουν τους σύγχρονους ορισμούς της ΠΠΠ. Διάλεξη	Η επανεξέταση της ΠΠΠ βασίζεται σε αξιόπιστα και σύμφωνα στοιχεία από έρευνες, τα οποία υποστηρίζουν τα κύρια στοιχεία που είδαμε σε πολλούς ορισμούς, την οικογενειοκεντρική προσέγγιση σε ένα φυσικό πλαίσιο με βάση τις καθημερινές ρουτίνες.	2 λεπτ.	PPT 3, διαφάνεια 13
Εξειδικευμένες υπηρεσίες που παρέχονται στο πλαίσιο της ΠΠΠ. Διάλεξη	Το πλαίσιο της ΠΠΠ μπορεί να περιλαμβάνει διάφορες υπηρεσίες, από τον έλεγχο και την παραπομπή έως τη μετάβαση σε άλλες υπηρεσίες και δομές.	2 λεπτ.	PPT 3, διαφάνειες 14-15
Τα κύρια χαρακτηριστικά των υπηρεσιών ΠΠΠ. Διάλεξη	Ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή ορίζει ορισμένα κύρια οργανωτικά, αλλά και λειτουργικά χαρακτηριστικά των υπηρεσιών ΠΠΠ: • Διαθεσιμότητα: Ένας κοινός στόχος της ΠΠΠ και μια γενική προτεραιότητα σε όλες τις χώρες είναι να προσεγγίσει όλα τα παιδιά και τις οικογένειες που χρειάζονται υποστήριξη όσο το δυνατόν νωρίτερα. • Εγγύτητα: Οι υποστηρικτικές υπηρεσίες πρέπει να είναι διαθέσιμες για όλα τα μέλη του πληθυσμού στόχου και να παρέχονται όσο το δυνατόν πιο κοντά στις οικογένειες, στον τόπο και στην κοινότητα όπου κατοικούν. • Οικονομική προσιτότητα Οι υπηρεσίες θα πρέπει να προσφέρονται δωρεάν ή με ελάχιστο κόστος σε οικογένειες μέσω δημόσιων πόρων από υγειονομικές, κοινωνικές ή εκπαιδευτικές αρχές ή μέσω μη κυβερνητικών και μη κερδοσκοπικών φορέων. • Διεπιστημονική εργασία: Οι επαγγελματίες που είναι υπεύθυνοι για την άμεση υποστήριξη των μικρών παιδιών και των οικογενειών τους ανήκουν σε διαφορετικούς κλάδους και κατά συνέπεια έχουν διαφορετικά υπόβαθρα ανάλογα με την υπηρεσία με την οποία σχετίζονται. Η διεπιστημονική προσέγγιση διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μελών της ομάδας. • Ποικιλομορφία υπηρεσιών: Αυτό το στοιχείο συνδέεται στενά με την ποικιλομορφία των κλάδων που εμπλέκονται στην ΠΠΠ. Η συμμετοχή τριών υπηρεσιών – από τον κλάδο της υγείας, των κοινωνικών υπηρεσιών και της εκπαίδευσης – είναι κοινό χαρακτηριστικό σε διάφορες χώρες, αλλά συνιστά επίσης μία από τις βασικές διαφορές.	4 λεπτ.	PPT 3, διαφάνεια 16

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Διάλειμμα		15 λεπτ.	
Σημειώσεις για τον εκπαιδευτή: Ανοίξτε το PPT 4: Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση : Πλαίσιο, κατευθυντήριες Αρχές και Πρακτικές- προς μία Αλλαγή Παραδείγματος – 2 ώρες			
1.1. 4 Κατευθυντήριες αρχές και πρακτικές ΠΠΠ προς μία Αλλαγή Παραδείγματος. Γιατί είναι σημαντική η πρώιμη παρέμβαση; Γιατί παίζουν σημαντικό ρόλο η οικογένεια και το φυσικό περιβάλλον;			
Κατευθυντήριες αρχές & πρακτικές: προς μία Αλλαγή Παραδείγματος. Διάλεξη.	Ο σκοπός αυτής της διάλεξης είναι να εξετάσει τις ακόλουθες ερωτήσεις που αποτελούν τη βάση των υπηρεσιών ΠΠΠ: - Γιατί είναι σημαντική η πρώιμη παρέμβαση; - Γιατί παίζουν σημαντικό ρόλο η οικογένεια και το φυσικό περιβάλλον; Αυτές οι δύο ερωτήσεις θα αναλυθούν περαιτέρω και θα παρουσιαστούν σε άλλες ενότητες, εμπλουτισμένες με εργαλεία και λεπτομερή στοιχεία. Σε αυτή την ενότητα, θα εξηγήσουμε την αλλαγή παραδείγματος που απαιτείται, ώστε οι υπηρεσίες ΠΠΠ να είναι αποδοτικές και να συμμορφώνονται με την επιστημονική έρευνα, καθώς και για να κατανοήσουν οι επαγγελματίες τη σημασία του ρόλου τους στην ευθυγράμμιση με τη νέα προοπτική/το νέο παράδειγμα.	3 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνεια 1
Ερευνητικά τεκμηριωμένες υπηρεσίες ΠΠΠ - Η νευροπλαστικότητα και η νευροανάπτυξη ως βάση της ΠΠΠ. Διάλεξη	Η πρόοδος των επιστημονικών γνώσεων για την πρώιμη ανάπτυξη, τη νευροβιολογική βάση της, τον ρόλο των πρώιμων εμπειριών και την αλληλεπίδραση του παιδιού με το περιβάλλον έχει παίξει σημαντικό ρόλο στη ραγδαία αύξηση της ΠΠΠ. Δύο σημαντικοί παράγοντες – σε συνδυασμό με τα γονίδια - ο ΧΡΟΝΟΣ και το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ καθορίζουν την ανάπτυξη του παιδιού. Σήμερα υπάρχουν ισχυρές αποδείξεις ότι αυτά που συμβαίνουν τα πρώτα χρόνια της ζωής μπορούν να έχουν καθοριστικές επιπτώσεις καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής (Shonkoff, 2009). Από νευροβιολογικής άποψης, αυτό αντιστοιχεί σε μια περίοδο που τα παιδιά είναι ιδιαιτέρως εύπλαστα και «δεκτικά» σε αλλαγές που μπορεί να συμβούν στο γενικό περιβάλλον τους. Νευροπλαστικότητα: Η ορθολογική βάση της ΠΠΠ σε παιδιά με διαταραχές νευροανάπτυξης είναι στενά συνδεδεμένη με την έννοια της νευροπλαστικότητας (Johnston, Nishimura, Hagum, Pekar, & Blue, 2001). Η νευροπλαστικότητα έχει να κάνει με την ικανότητα του νευρικού συστήματος σε κυτταρικό, μεταβολικό και ανατομικό επίπεδο να αλλάζει μέσω της εμπειρίας. Με την πάροδο του χρόνου, αυτή η ικανότητα φθίνει, ενώ είναι γνωστό ότι, όσο μικρότερο είναι το παιδί, τόσο μεγαλύτερη είναι αυτή η ικανότητα (Nelson, 2000). Καθώς εξειδικεύεται περισσότερο στην εκτέλεση ολοένα πιο πολύπλοκων λειτουργιών, ο εγκέφαλος χάνει ένα μέρος της ικανότητάς του να αναδιοργανώνεται και να προσαρμόζεται. Η μείωση της πλαστικότητας του εγκεφάλου σημαίνει ότι είναι πιο εύκολο και πιο αποδοτικό να	4 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνειες 2-6

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	επηρεάσουμε την ανάπτυξη της αρχιτεκτονικής του εγκεφάλου στη βρεφική ηλικία παρά αργότερα στη διάρκεια της ενήλικης ζωής (Center on the Developing Child at Harvard University, 2015). Η νευροπλαστικότητα αποτελεί τη βάση και την αφετηρία της λογικής της ΠΠΠ: η έρευνα στις νευροεπιστήμες έχει δείξει ότι η αλληλεπίδραση μεταξύ των γονιδίων και των πρώιμων εμπειριών δημιουργεί τη βάση για τη μετέπειτα νευροανάπτυξη και συμπεριφορά. Η βασική αρχιτεκτονική του εγκεφάλου δημιουργείται μέσω μιας διαδικασίας που ξεκινά στα πρώτα στάδια της ζωής και συνεχίζει κατά την ενηλικίωση. Τα γονίδια παρέχουν το βασικό σχέδιο, αλλά οι εμπειρίες επηρεάζουν τον τρόπο ή τον βαθμό έκφρασης των γονιδίων. Μαζί, διαμορφώνουν την ποιότητα της αρχιτεκτονικής του εγκεφάλου και δημιουργούν είτε μια στιβαρή είτε μια εύθραυστη βάση για όλη τη μάθηση, την υγεία και τη συμπεριφορά του παιδιού.		
Ανάπτυξη και περιβάλλον. Διάλεξη	Η ανάπτυξη της αρχιτεκτονικής του εγκεφάλου καθορίζεται πολύ νωρίς στη ζωή, μέσω μιας αλληλουχίας δυναμικών αλληλεπιδράσεων στις οποίες το περιβάλλον και οι προσωπικές εμπειρίες επηρεάζουν τον τρόπο εκδήλωσης των γενετικών προδιαθέσεων (Post & Weiss, 1997, Fox, Levitt, & Nelson, 2010). Η διαδικασία σχηματισμού δεσμών μεταξύ του παιδιού και της οικογένειας διευκολύνεται από την τρυφερή, ενθαρρυντική και σταθερή αλληλεπίδραση. Αυτή η διαδικασία σχηματισμού δεσμών, γνωστή ως ασφαλής δεσμός με τους κοντινούς ενήλικες, συνήθως τους γονείς, οδηγεί στην ανάπτυξη ενσυναίσθησης, εμπιστοσύνης και ευημερίας. Σήμερα γνωρίζουμε ότι οι πρώτες εμπειρίες ενός βρέφους έχουν σημαντική επίπτωση στη μελλοντική συναισθηματική, νοητική και σωματική του ανάπτυξη. Τα παιδιά αναπτύσσονται μέσα σε ένα σχεσιακό περιβάλλον, το οποίο ξεκινά συνήθως από την οικογένεια (Moore, 2012).	2 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνεια 7
Η σημασία του περιβάλλοντος . The still face experiment Βίντεο + συζήτηση	Ο άνθρωπος γεννιέται έτοιμος να συνδεθεί με άλλους ανθρώπους. Ο τρόπος ανατροφής μας έχει μακροπρόθεσμες και συνεχείς επιπτώσεις στη ζωή μας. Οι επιπτώσεις των πρώτων σταδίων της ζωής μπορούν να προκαλέσουν μια σειρά αλλαγών σε γενετικό, γνωστικό, κοινωνικό και σωματικό επίπεδο, οι οποίες μπορεί να έχουν είτε θετικό είτε αρνητικό αντίκτυπο εφ' όρου ζωής. Το πείραμα «still face» είναι μια εντυπωσιακή μελέτη που δείχνει την ανάγκη μας να συνδεόμαστε με άλλους ανθρώπους από τα πρώιμα στάδια της ζωής. Αυτό το πείραμα πραγματοποιήθηκε από τον Δρ. Ed Tronick τη δεκαετία του 1970 και αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο οι αντιδράσεις ενός γονέα μπορούν να επηρεάσουν τη συναισθηματική ανάπτυξη ενός βρέφους. Μας δείχνει τι συμβαίνει όταν δεν υπάρχει αυτή η σύνδεση.	10 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνεια 8

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	Η αντίδραση του βρέφους: Σε αυτό το πείραμα συμμετέχουν ένα βρέφος και ένας γονέας (στην προκειμένη περίπτωση η μητέρα) που κάθονται ο ένας απέναντι στον άλλον. Η μητέρα αρχίζει να παίζει με το βρέφος, να του χαμογελάει και να του μιλάει. Στη συνέχεια, η μητέρα γυρίζει από την άλλη πλευρά. Στο επόμενο στάδιο, η μητέρα είναι ανέκφραστη ή δεν ανταποκρίνεται στις αντιδράσεις του βρέφους για 2 λεπτά. Μετά το στάδιο του πειράματος με το ανέκφραστο πρόσωπο, η μητέρα επιστρέφει στη φυσιολογική συμπεριφορά και αρχίζει να παίζει ξανά με το βρέφος και να του μιλάει. Το ενδιαφέρον κομμάτι του πειράματος δεν είναι η συμπεριφορά της μητέρας, αλλά η αντίδραση του βρέφους. Αρχικά, βλέπουμε ένα χαρούμενο και χαμογελαστό βρέφος που αλληλεπιδρά με τη μητέρα του και ανταποκρίνεται στην επαφή μαζί της. Όταν ξεκινά το στάδιο του πειράματος με το ανέκφραστο πρόσωπο, αρχικά το βρέφος δείχνει μπερδεμένο. Κάνει ό,τι μπορεί, για να προκαλέσει μια αντίδραση από τη μητέρα. Τα βρέφη μπορούν να κάνουν μόνο κάποιους ήχους και κάποιες κινήσεις και, όπως βλέπετε στο βίντεο, το βρέφος χρησιμοποιεί διάφορους τρόπους, για να τραβήξει την προσοχή της μητέρας του. Τελικά, αρχίζει να κλαίει και να στριγκλίζει. Πολλά βρέφη σε αυτό το πείραμα χάνουν τον έλεγχο της στάσης του σώματός τους. Το κεντρικό νευρικό τους σύστημα κλονίζεται σε τέτοιο βαθμό που, τελικά, καταρρέουν σωματικά. Το συγκεκριμένο βρέφος φτάνει να δαγκώσει το χέρι του, προσπαθώντας ενδεχομένως να αυτοπαρηγορηθεί. Το βρέφος καταρρέει συναισθηματικά, και μπορεί να είναι δύσκολο να βλέπουμε τη δυσφορία του. Προς το τέλος του πειράματος, το βρέφος αποστασιοποιείται, απελπίζεται και σταματά να προσπαθεί να τραβήξει την προσοχή της μητέρας του. Μετά το στάδιο του πειράματος με το ανέκφραστο πρόσωπο, η μητέρα αρχίζει να αλληλεπιδρά ξανά με το βρέφος. Βλέπουμε πόσο χαρούμενο και ανακουφισμένο είναι που αποκαταστάθηκε η αλληλεπίδραση με τη μητέρα του. Μόλις η μητέρα του δώσει ξανά σημασία και αρχίσει να παίζει πάλι μαζί του, το μωρό ανακτά γρήγορα τον έλεγχο των συναισθημάτων του. Αυτό το πείραμα είναι ένα παράδειγμα μιας κατάστασης που αντιμετωπίζουν καθημερινά όλοι γονείς όταν πρέπει να τελειώσουν το μαγείρεμα του φαγητού ή να ασχοληθούν με ένα άλλο παιδί. Η έλλειψη ανταπόκρισης από έναν γονέα δεν αποτελεί πρόβλημα όταν συμβαίνει για μικρά χρονικά διαστήματα. Ωστόσο, όταν παρατηρείται για μεγαλύτερα διαστήματα, μπορεί να έχει καταστροφική επίπτωση στην ανάπτυξη του βρέφους. Οπότε τι δείχνει το πείραμα με το « ανέκφραστο πρόσωπο »; Δείχνει πόσο ευάλωτοι είμαστε όλοι στις συναισθηματικές ή μη συναισθηματικές αντιδράσεις των κοντινών μας ανθρώπων. Δείχνει πώς τα βρέφη, που έχουν μόλις αρχίσει να μαθαίνουν τον σχεσιακό κόσμο τους, προσπαθούν να		

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	αποκαταστήσουν την επαφή. Παλαιότερα πιστεύαμε ότι τα βρέφη δεν είναι σε θέση να κατανοήσουν τα συναισθήματα. Ωστόσο, στο πλαίσιο αυτού του πειράματος, τα βρέφη αντιδρούν ξεκάθαρα στην έλλειψη συναισθηματικής επαφής από την πλευρά της μητέρας ή του πατέρα τους. Ακόμα και τα νεογνά έχουν δείξει ότι μπορούν να ανταποκρίνονται στα συναισθήματα των ενηλίκων που τα φροντίζουν. Τα βρέφη δεν έχουν μόνο την ικανότητα να ανταποκρίνονται παθητικά στις αλληλεπιδράσεις με τους ενήλικες, αλλά συμμετέχουν επίσης ενεργά και διαμορφώνουν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις με τους ενήλικες στο περιβάλλον τους.		
Η σημασία του περιβάλλοντος στην ανάπτυξη του παιδιού. Διάλεξη	Αντιθέτως, ένα φτωχό, παραμελητικό ή κακοποιητικό περιβάλλον μπορεί να δυσχεράνει την ανάπτυξη ενσυναίσθησης, την εκμάθηση ελέγχου των συναισθημάτων ή την απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων, γεγονός που μπορεί να προκαλέσει αυξημένο κίνδυνο προβλημάτων ψυχικής υγείας, σχεσιακών δυσκολιών, αντικοινωνικής συμπεριφοράς και επιθετικότητας. Μελέτες δείχνουν την επίπτωση της αμέλειας στον αναπτυσσόμενο εγκέφαλο. Η ψηφιακή αξονική τομογραφία (CAT Scan) στα αριστερά δείχνει τον εγκέφαλο ενός υγιούς παιδιού 3 ετών με περίμετρο κεφαλιού στο 50ο εκατοστημόριο. Στα δεξιά, βλέπουμε τον εγκέφαλο ενός παιδιού της ίδιας ηλικίας, το οποίο υπέστη καθολική παραμέληση κατά την πρώιμη παιδική ηλικία. Ο εγκέφαλός του είναι σημαντικά μικρότερος από τον μέσο όρο, με μη φυσιολογική ανάπτυξη του εγκεφαλικού φλοιού (ατροφία φλοιού) και άλλες ανωμαλίες που υποδηλώνουν μη φυσιολογική ανάπτυξη του εγκεφάλου (Perry, 2002). Άλλες μελέτες αποσαφηνίζουν την επίπτωση του περιβάλλοντος ανθρώπινη ανάπτυξη και συμπεριφορά, ειδικότερα μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί σε παιδιά στην ανατολική Ευρώπη, τα οποία ζούσαν σε εξαιρετικά στερητικά περιβάλλοντα με μειωμένες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Αυτά τα παιδιά εμφάνιζαν σημαντικές καθυστερήσεις στην κοινωνική και γνωστική τους ανάπτυξη (Kaler & Freeman, 1994). 12% αυτών των παιδιών, όταν υιοθετήθηκαν μετά την ηλικία των έξι μηνών, παρουσίαζαν αυτιστικά χαρακτηριστικά έως την ηλικία των τεσσάρων ετών. Η αποκατάσταση ήταν μεγαλύτερη στα παιδιά που υιοθετήθηκαν πριν από την ηλικία των έξι μηνών (Beckett et al., 2006, Windsor, Glaze, & Koga, 2007). Το οικολογικό μοντέλο διεύρυνε την κατανόηση της ανάπτυξης και των παραγόντων που την επηρεάζουν, πέραν της διαδραστικής διαδικασίας μεταξύ του παιδιού και των φροντιστών, σε ό,τι αφορά το ευρύ σύστημα των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των διαφόρων πλαισίων στα οποία δραστηριοποιούνται το παιδί και η οικογένεια, εφαρμόζοντας αυτά τα πλαίσια σε ένα ιεραρχικό και αλληλένδετο σύστημα.	10 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνειες 9-12

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	Αργότερα τελειοποίησε αυτό το μοντέλο, εφιστώντας την προσοχή στη σημασία των βιολογικών, ψυχολογικών και συμπεριφορικών χαρακτηριστικών του ατόμου που αναπτύσσεται στο πλαίσιο του οικολογικού συστήματος, τοποθετώντας στο επίκεντρο της διαδικασίας τις αλληλεπιδράσεις του ατόμου με τα στοιχεία στο άμεσο περιβάλλον και επισημαίνοντας τον ρόλο των ατόμων στην αλλαγή των πλαισίων στα οποία συμμετέχουν. Το έντονα διαδραστικό στοιχείο της ανάπτυξης/μάθησης ενός παιδιού και η σημασία των πρώιμων εμπειριών εξελίχθηκαν αργότερα στη βάση ολόκληρης της διαδικασίας ανάπτυξης. Συνεπώς, είναι σημαντικό να εξετάζουμε τον θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο που μπορεί να έχει ένα ευνοϊκό ή δυσμενές πλαίσιο σε αυτή την ανάπτυξη. Η αύξηση των βιολογικών ή περιβαλλοντικών παραγόντων κινδύνου θα αυξήσει την πιθανότητα εμφάνισης αναπτυξιακών προβλημάτων αλλά, από την άλλη πλευρά, η ύπαρξη παραγόντων προστασίας θα μειώσει αυτή την πιθανότητα. Και τα δύο μπορούν να συμβούν για μια μεταβατική ή μακροπρόθεσμη περίοδο, με διαφορετικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη του παιδιού.		
Πώς μαθαίνουν τα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρία. Ο ρόλος των υπηρεσιών ΠΠΠ. Διάλεξη	Όταν μιλάμε για παιδιά με αναπηρίες, θα πρέπει να ξεκινάμε πάντα από αυτά που γνωρίζουμε γενικά για τα παιδιά. Συνεπώς, όταν εξετάζουμε πώς αναπτύσσονται και πώς μαθαίνουν τα παιδιά με αναπηρίες, θα πρέπει να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε τι γνωρίζουμε για τον τρόπο που αναπτύσσονται και μαθαίνουν γενικά τα παιδιά και μετά να διερευνήσουμε τις διαφορές στην ανάπτυξη και τη μάθηση των παιδιών με αναπτυξιακές αναπηρίες σε σχέση με αυτά τα πρότυπα. Επιπλέον, όταν εξετάζουμε τις ανάγκες των παιδιών με αναπτυξιακές αναπηρίες, θα πρέπει να θυμηθούμε πρώτα τις ανάγκες των παιδιών γενικά και να αναρωτηθούμε σε τι διαφέρουν (αν διαφέρουν) αυτές οι ανάγκες στα παιδιά με αναπτυξιακές αναπηρίες. Πώς αναπτύσσονται και μαθαίνουν τα παιδιά γενικά: Τι γνωρίζουμε λοιπόν για τον τρόπο που αναπτύσσονται και μαθαίνουν τα παιδιά γενικά και ποιες συνθήκες χρειάζονται για τον σκοπό αυτό; Από τον τεράστιο όγκο των γνώσεων που έχουμε συγκεντρώσει, θα εστιάσουμε μόνο σε δύο θέματα-κλειδιά – στη σημασία των περιβαλλόντων πρώιμης μάθησης και στον ρόλο των σχέσεων. Α. Περιβάλλοντα πρώιμης μάθησης: Η μάθηση ξεκινά από τη γέννηση (Shonkoff & Phillips, 2000), και οι δεξιότητες αναπτύσσονται σωρευτικά, οπότε αυτές που αποκτώνται νωρίς σχηματίζουν τη βάση για την μετέπειτα ανάπτυξη δεξιοτήτων (Cunha et al., 2006). Συνεπώς, οι δεξιότητες που αναπτύσσονται στα παιδιά στα πρώιμα χρόνια της ζωής τους συμβάλλουν σε μια σειρά επιπτώσεων που είτε ενδυναμώνουν και ενισχύουν τις αρχικές δεξιότητες και την προδιάθεσή τους, είτε επιδεινώνουν τις αρχικές δυσκολίες ή	20 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνειες 13-21

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	ακόμα και δημιουργούν νέες (Rigney, 2010, Stipek, 2001, 2005, The Marmot Review, 2010). Τα παιδιά χρειάζονται πολλαπλές ευκαιρίες να εξασκούνται σε λειτουργικές δεξιότητες στα <u>καθημερινά τους περιβάλλοντα</u>. Παρ' όλο που αυτό δεν αποτελεί πρόβλημα όταν αυτά τα περιβάλλοντα είναι <u>θετικά και ενδιαφέροντα</u>, η παρατεταμένη έκθεση σε αρνητικά περιβάλλοντα μπορεί να έχει ανεπιθύμητες μακροχρόνιες επιπτώσεις στην ανάπτυξη και στη μάθηση των παιδιών (Anda et al., 2006). Συνεπώς, για να προάγουμε τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών, πρέπει να διασφαλίσουμε ότι το περιβάλλοντα και οι εμπειρίες τους προσφέρουν στα παιδιά τη βέλτιστη υποστήριξη. Όπως σημειώνει ο Biglan (2012), «Αν θέλουμε να αποτρέψουμε πολλαπλά προβλήματα και να αυξήσουμε το πλήθος αριθμό των νέων ανθρώπων που αναπτύσσονται επιτυχώς, πρέπει να αυξήσουμε το πλήθος των υποστηρικτικών περιβαλλόντων». Β. Ο ρόλος των σχέσεων: Οι σχέσεις προκαλούν νευρολογικές και νευροχημικές μεταβολές στον εγκέφαλο, οι οποίες μπορεί να έχουν θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις (Cozolino, 2006). Ο εγκέφαλος μπορεί να μεταβάλλει σημαντικά τη δομή και τη λειτουργία του – έχει πολύ μεγαλύτερη νευροπλαστικότητα απ' ό,τι πιστεύαμε στο παρελθόν (Doidge, 2007, Begley, 2009, Davidson & Begley, 2012). Αυτές οι μεταβολές γίνονται με δύο τρόπους - μέσω των εμπειριών (εξωτερικό ερέθισμα) και μέσω των σκέψεων και των προθέσεων του ίδιου του ατόμου (εσωτερικό ερέθισμα) (Davidson & Begley, 2012, Siegel, 2012). Η ευαισθησία και η ανταπόκριση των φροντιστών, καθώς και η δημιουργία θετικών δεσμών μαζί τους αποτελούν παίζουν καθοριστικό ρόλο για την υγιή νευροφυσιολογική, σωματική και ψυχολογική ανάπτυξη ενός παιδιού (National Scientific Council on the Developing Child, 2004a, 2004b, 2008, Richter, 2004). Οι θετικοί δεσμοί βασίζονται στον συντονισμό και στην ανταποκρισιμότητα. Πώς αναπτύσσονται και μαθαίνουν τα παιδιά με αναπηρίες: Ισχύουν όλα αυτά τα ευρήματα για τα παιδιά με αναπηρίες; Μαθαίνουν με τον ίδιο τρόπο όπως και τα άλλα παιδιά; Οι σχέσεις είναι εξίσου σημαντικές για αυτά; Με λίγα λόγια, η απάντηση σε όλες αυτές τις ερωτήσεις είναι ναι (King et al., 2002, Moore, 2009; Warren & Brady, 2007). Σε μια πρόσφατη ανάλυση της σημασίας για την ανάπτυξη σχέσεων και δεσμών, ο Moore (2009) μελέτησε τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι σχέσεις είναι εξίσου σημαντικές για τα παιδιά με αναπηρίες όπως και για όλα τα υπόλοιπα παιδιά. Συνόψισε αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία ως εξής: η φύση και η ποιότητα των βασικών σχέσεων των παιδιών είναι κρίσιμης σημασίας για την ανάπτυξή τους, και τα βασικά χαρακτηριστικά αυτών των σχέσεων – ιδίως ο συντονισμός, η δέσμευση και η ανταποκρισιμότητα (attunement, engagement and responsiveness) – παίζουν	

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	ιδιαιτέρως σημαντικό ρόλο για την πρώιμη παιδική ανάπτυξη και τη δημιουργία ασφαλών δεσμών. Ισχύουν τα ίδια γενικά χαρακτηριστικά της ανάπτυξης και της μάθησης για τα παιδιά με αναπηρίες και χωρίς. Ωστόσο, ενώ τα παιδιά με αναπηρίες έχουν τις ίδιες αναπτυξιακές ανάγκες με τα άλλα παιδιά, μπορεί να δυσκολεύονται να τις ικανοποιήσουν λόγω της φύσης των αναπηριών τους. Οι νευρολογικές δομές στις οποίες βασίζονται οι σχέσεις διατηρούνται ακέραιες σε πολλά παιδιά με αναπηρίες, τα οποία έχουν συνεπώς τις ίδιες θετικές και αρνητικές πιθανότητες με τα υπόλοιπα παιδιά. Όταν οι φροντιστές επιδεικνύουν ζεστασιά και ανταπόκριση, δημιουργούνται θετικοί δεσμοί, οι οποίοι αποτελούν μια ασφαλή βάση για τη μελλοντική μάθηση και την ανάπτυξη. Όταν το παιδί δεν λαμβάνει τέτοια φροντίδα, μπορεί να διακυβευθεί η μάθηση και η ανάπτυξή του. <u>Πολλά παιδιά με αναπηρίες αλληλεπιδρούν λιγότερο συχνά από μόνα τους και δίνουν «σημάδια» που είναι πιο ανεπαίσθητα και πιο δυσνόητα.</u> Ορισμένοι γονείς και φροντιστές έχουν την τάση να το αντισταθμίζουν αυτό υιοθετώντας πιο κατευθυντική στάση κατά την αλληλεπίδρασή τους με τα παιδιά. Άλλοι αναπτύσσουν τεχνικές αντισταθμιστικής ή θεραπευτικής γονεϊκότητας, οι οποίες δημιουργούν ένα θετικό συναισθηματικό κλίμα στη σχέση, μέχρι να αρχίσουν τα παιδιά να επιδεικνύουν θετική συναισθηματική ανταπόκριση. Ο ρόλος της ΠΠΠ: Ένας σημαντικός στόχος της παρέμβασης είναι να βοηθήσει τους φροντιστές να γίνουν καλοί παρατηρητές των παιδιών, ώστε να μπορούν να αναγνωρίζουν τα «σημάδια» που τους δίνουν και να αντιδρούν ανάλογα, χτίζοντας έτσι ασφαλείς δεσμούς. (Moore, 2009) Αυτό το στοιχείο δείχνει ότι οι υπηρεσίες πρώιμης παιδικής παρέμβασης θα έπρεπε να εστιάζουν ιδιαιτέρως στην υποστήριξη των γονέων και των φροντιστών, ώστε να αναπτύσσουν θετικές σχέσεις που χαρακτηρίζονται από ανταποκρισιμότητα με τα παιδιά με αναπτυξιακές δυσκολίες, ξεκινώντας από όσο το δυνατόν πιο πρώιμη ηλικία. Υπάρχουν βέβαια στοιχεία που δείχνουν ότι οι γονείς, ακόμα και όσοι έχουν δύσκολα ή μη δεκτικά παιδιά, μπορούν να μάθουν να είναι πολύ δεκτικοί με τρόπους που ενισχύουν την ανάπτυξη του παιδιού τους (Warren & Brady, 2007). Όλοι όσοι ασχολούνται με μικρά παιδιά με αναπηρίες – γονείς, φροντιστές, ειδικοί πρώιμης παιδικής παρέμβασης – <u>θα πρέπει να επιδιώκουν να δημιουργούν σχέσεις με αυτά τα παιδιά, οι οποίες να έχουν τα βασικά χαρακτηριστικά των αποδοτικών σχέσεων.</u> Η συνδυαστική επίπτωση αυτών των σχέσεων θα διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων (Moore, 2009). Το επόμενο ερώτημα που πρέπει να εξετάσουμε αφορά τα αποτελέσματα που θέλουμε για τα παιδιά και το κατά πόσον		

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	αυτά τα αποτελέσματα είναι τα ίδια για τα παιδιά με αναπτυξιακές αναπηρίες όπως για όλα τα παιδιά. Ανάπτυξη ικανοτήτων: Μία συνηθισμένη προσέγγιση των αποτελεσμάτων για τα παιδιά είναι ότι θέλουμε όλα τα παιδιά να «αξιοποιήσουν όλες τις δυνατότητές τους». Αυτή η διατύπωση είναι ελαφρώς προβληματική. Ποιος μπορεί να πει ποιες είναι οι δυνατότητες οποιουδήποτε παιδιού (ώστε να ξέρουμε όλοι πότε θα τις έχει αξιοποιήσει πλήρως); Δυνατότητες για τι πράγμα; Είναι εξίσου πολύτιμες όλες οι δυνατότητες (πιθανά επιτεύγματα ή διδάγματα); Ποιος αποφασίζει ποιες δυνατότητες πρέπει να ενθαρρύνουμε – το παιδί, η οικογένεια, η ευρύτερη κοινωνία ή όλοι αυτοί; Μια πιο χρήσιμη προσέγγιση των αποτελεσμάτων που θέλουμε για τα παιδιά είναι ότι θέλουμε να έχουν τις λειτουργικές ικανότητες να συμμετέχουν ουσιαστικά σε όλες τις πτυχές της ζωής τους. Ουσιαστική συμμετοχή: Ο λόγος που τα παιδιά πρέπει να αναπτύξουν λειτουργικές ιδιότητες είναι για να συμμετέχουν ουσιαστικά σε όλες τις πτυχές της ζωής τους. Τι σημαίνει ουσιαστική συμμετοχή; Συμμετοχή δεν σημαίνει απλώς να είναι κάποιος παρών σε διάφορα περιβάλλοντα, αλλά να συμμετέχει ενεργά. Για να είναι ουσιαστική η συμμετοχή, ο ρόλος και η συνεισφορά του ατόμου πρέπει να εκτιμάται από όλους όσοι εμπλέκονται στη δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένου του ίδιου του ατόμου. Ποιότητα ζωής: Ο λόγος που θέλουμε τα παιδιά να συμμετέχουν ουσιαστικά στα καθημερινά τους περιβάλλοντα είναι επειδή η ουσιαστική συμμετοχή αποτελεί την κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης και το κλειδί για την επίτευξη πραγματικής αίσθησης του ανήκειν και ικανοποιητικής ποιότητας ζωής. Όταν καταφέρνουμε να βοηθήσουμε τα παιδιά να αποκτήσουν τις δεξιότητες που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν ουσιαστικά στα βασικά περιβάλλοντα που κινούνται, βελτιώνουμε την ποιότητα της ζωής τους. Η ουσιαστική συμμετοχή και η ικανοποιητική ποιότητα ζωής είναι αυτό που θέλουμε για όλα τα παιδιά, όχι μόνο για τα παιδιά με αναπηρίες ή αναπτυξιακή υστέρηση. Ωστόσο, για να βελτιώσουμε την ποιότητα ζωής <u>των παιδιών με αναπηρίες</u>, δεν αρκεί η ανοχή ή η αποδοχή: «Αυτό που οραματιζόμαστε είναι ένα πλαίσιο πραγματικής συμμετοχής και ένταξης που να συνδυάζει την υποστήριξη από το περιβάλλον, τη θετική αντιμετώπιση από την τοπική κοινότητα και τα δυνατά σημεία των ατόμων, ώστε να υποστηρίζει τα άτομα στην επιδίωξη των στόχων τους και στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους » (King et al., 2002). ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΩΙΜΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ Όπως επισημάναμε νωρίτερα, όλα τα παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες ή αναπτυξιακές καθυστερήσεις) αναπτύσσονται μέσα από τις		

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	σχέσεις τους με τα βασικά άτομα στη ζωή τους και μέσω των εμπειριών και των ευκαιριών μάθησης που τους παρέχουν τα περιβάλλοντα στα οποία περνούν χρόνο. Αρχικά, το κύριο μαθησιακό περιβάλλον των παιδιών είναι η Οικογένεια, ενώ οι υπηρεσίες εκπαίδευσης και φροντίδας πρώιμης παιδικής ηλικίας (ECEC) και οι δομές σε επίπεδο τοπικής κοινότητας παίζουν ολοένα σημαντικότερο ρόλο καθώς μεγαλώνουν τα παιδιά. Οι πάροχοι υπηρεσιών ΠΠΠ μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των παιδιών με αναπηρίες ή αναπτυξιακές καθυστερήσεις των οικογενειών τους, ενώ ο ρόλος τους στην καθημερινή ζωή αυτών των παιδιών είναι περιορισμένος. Οι πάροχοι υπηρεσιών ΠΠΠ περνούν περιορισμένο απευθείας χρόνο με τα παιδιά με αναπηρίες ή αναπτυξιακές καθυστερήσεις και με τους γονείς τους και δεν συγκαταλέγονται στους βασικούς παρόχους των περιβαλλόντων πρώιμης μάθησης. Η μάθηση του παιδιού γίνεται ως επί το πλείστον στον ενδιάμεσο χρόνο μεταξύ των επισκέψεων κατ' οίκον ή άλλων συνεδριών με επαγγελματίες και όχι στη διάρκεια αυτών. Όταν εργάζονται σε υπηρεσίες πρώιμης παιδικής ηλικίας, οι πάροχοι υπηρεσιών ΠΠΠ έχουν το ίδιο καθήκον όπως όταν εργάζονται σε οικιακά περιβάλλοντα: να συνεργάζονται με το προσωπικό, για να διασφαλίζουν ότι προσφέρουν στα παιδιά που υποστηρίζουν ευκαιρίες και εμπειρίες που θα τα βοηθήσουν να αναπτύξουν τις λειτουργικές δεξιότητες, ώστε να συμμετέχουν ουσιαστικά στις ίδιες κοινωνικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες με όλα τα υπόλοιπα παιδιά. Συνεπώς, ο βασικός στόχος των παρόχων υπηρεσιών ΠΠΠ δεν είναι να αποτελούν τον κύριο παράγοντα αλλαγής μέσω της απευθείας δουλειάς τους με τα παιδιά, <u>αλλά να συνεργάζονται με τους φροντιστές των παιδιών</u>, για να διασφαλίζουν ότι τα καθημερινά περιβάλλοντα των παιδιών τους παρέχουν τις ευκαιρίες και τις εμπειρίες που θα τους επιτρέψουν να αναπτύξουν τις απαιτούμενες λειτουργικές δεξιότητες, ώστε να συμμετέχουν ουσιαστικά. Υπό αυτό το πρίσμα, ο συνολικός στόχος της ΠΠΠ είναι να διασφαλίζει ότι οι γονείς ή άλλοι βασικοί φροντιστές μπορούν να παρέχουν στα μικρά παιδιά με αναπηρίες ή αναπτυξιακές καθυστερήσεις ευκαιρίες και εμπειρίες που τα βοηθούν να αποκτήσουν και να χρησιμοποιούν τις ικανότητες που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν ουσιαστικά στα βασικά περιβάλλοντα που κινούνται. Ο όρος «περιβάλλον» που χρησιμοποιείται εδώ αναφέρεται στις σχέσεις, στις εμπειρίες και στις ευκαιρίες μάθησης που παρέχονται στα κοινωνικά και φυσικά πλαίσια.		
Οικογενειοκεντρική προσέγγιση. Διάλεξη	Σύμφωνα με το μοντέλο ΠΠΠ «τρίτης γενιάς» του Dunst ECI, η ΠΠΠ αποσκοπεί να επηρεάσει τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών με ευρύτερους τρόπους που περιλαμβάνουν τις αρχές της οικογενειοκεντρικής πρακτικής, σκοπός των οποίων είναι να διασφαλίσουν ότι οι εμπειρίες και οι ευκαιρίες στα φυσικά περιβάλλοντα (όπως το σπίτι, ο βρεφικός σταθμός, το νηπιαγωγείο κ.λπ.) θα οδηγήσουν στην ενθάρρυνση και στην	15 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνειες 22-29

	ενίσχυση των δεξιοτήτων των παιδιών, των φροντιστών και των οικογενειών. Κύριες συνιστώσες του ολοκληρωμένου μοντέλου τρίτης γενιάς για την ΠΠΠ και την υποστήριξη των οικογενειών: Ευκαιρίες μάθησης παιδιού: Ένα από τα σημεία στα οποία θα εστιάσει η ΠΠΠ θα είναι να μεγιστοποιήσει τις ευκαιρίες μάθησης των παιδιών, για να προωθήσει την ανάπτυξή τους. Ευκαιρίες μάθησης παρουσιάζονται σε όλες τις ενδιαφέρουσες και σημαντικές δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχει το παιδί, προάγοντας την ανάπτυξη δεξιοτήτων και βοηθώντας το παιδί να αισθάνεται ότι ελέγχει τις ικανότητές του, τους τρίτους και το περιβάλλον. Αυτές οι ευκαιρίες προκύπτουν τόσο στην οικογενειακή ζωή (ρουτίνες, οικογενειακές εκδηλώσεις, διασκεδαστικές δραστηριότητες, όπως το πότισμα κ.λπ.) όσο και στη ζωή στην κοινότητα (οικογενειακές έξοδοι, εκδηλώσεις στην τοπική κοινότητα, εκκλησιασμός, εκθέσεις κ.λπ.) ή σε επίσημες δομές μάθησης, όπως οι βρεφικοί σταθμοί και τα νηπιαγωγεία. Υποστήριξη γονέων: Ένας άλλος στόχος της ΠΠΠ είναι να ενδυναμώσει τις γονεϊκές δεξιότητες, προωθώντας ευκαιρίες που θα επιτρέψουν την απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων και να ενισχύσει την αυτοπεποίθηση και το αίσθημα αυτάρκειας των γονέων. Οι δραστηριότητες για την υποστήριξη των γονέων περιλαμβάνουν την ενημέρωση, τη συμβουλευτική και την καθοδήγηση, τη συναισθηματική και την πρακτική υποστήριξη από επαγγελματίες, καθώς και την υποστήριξη μεταξύ γονέων. Αυτοί οι διαφορετικοί και συμπληρωματικοί τρόποι υποστήριξης χρησιμοποιούνται τόσο για να ενισχυθούν οι υφιστάμενες γνώσεις και ικανότητες των γονέων, οι οποίες είναι απαραίτητες, για να αντεπεξέρχονται οι γονείς στις ευθύνες τους ως φροντιστές, όσο και για να προάγουν τις ευκαιρίες μάθησης του παιδιού. Οικογενειακοί και κοινοτικοί πόροι: το τρίτο σημείο στο οποίο θα εστιάσει η παρέμβαση θα είναι να διασφαλίσει ότι οι γονείς έχουν την υποστήριξη και τους πόρους που απαιτούνται, για να διαθέτουν τον χρόνο, τη σωματική και ψυχολογική ενέργεια που χρειάζονται, ώστε να αντεπεξέρχονται στις γονεϊκές υποχρεώσεις και στα καθήκοντα φροντίδας του παιδιού. Η οικογενειακή και κοινοτική υποστήριξη περιλαμβάνει όλους τους ενδοοικογενειακούς και κοινοτικούς πόρους, ανεπίσημους (π.χ.: από φίλους) ή επίσημους (π.χ. από υπηρεσίες) που χρειάζονται οι γονείς (όλοι οι γονείς), για να συμμετέχουν στις γονεϊκές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες των παιδιών τους. Αυτές περιλαμβάνουν εμπειρίες όπως: αφήγηση παραμυθιών στην τοπική βιβλιοθήκη, μαθήματα κολύμβησης σε αθλητικό σύλλογο, μουσικές ή θεατρικές ομάδες σε	

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	ψυχαγωγικό σύλλογο, υπηρεσίες φύλαξης μικρών παιδιών, βρεφικός σταθμός ή νηπιαγωγείο κ.λπ. Ποια είναι η οικογενειοκεντρική προσέγγιση; Η οικογενειοκεντρική προσέγγιση είναι ένα σύνολο πρακτικών που αναγνωρίζουν τον κεντρικό ρόλο της οικογένειας και ενισχύουν τα δυνατά σημεία και τις ικανότητές της (Trivette & Dunst, 2005). Σε αυτή την προσέγγιση, οι οικογένειες υποστηρίζονται στον ρόλο τους ως φροντιστές, ξεκινώντας από τα δυνατά σημεία τους, και διαφοροποιούνται ως άτομα και οικογένειες. Ο κεντρικός ρόλος της οικογένειας αναγνωρίζεται και εκτιμάται, και η οικογένεια θεωρείται η κύρια μονάδα παρέμβασης και το στοιχείο-κλειδί στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στη φροντίδα που παρέχεται στο παιδί. Έτσι, η χρήση της οικογενειοκεντρικής πρακτικής αφορά κυρίως τον τρόπο εφαρμογής παρά τις ενέργειες που γίνονται στην ουσία. Οι οικογενειοκεντρικές πρακτικές δεν αντικαθιστούν άλλους τύπους παρέμβασης, αλλά αφορούν τον τρόπο που παρέχονται ή χρησιμοποιούνται οι παρεμβάσεις. Όπως αναφέρει ο Dunst (2010), η ΠΠΠ που παρέχεται από επαγγελματία χωρίς τη συμμετοχή των γονέων, σε τεχνητό περιβάλλον, για μία ώρα, δύο φορές την εβδομάδα, για 50 εβδομάδες, αντιστοιχεί μόλις στο 3% έως 4% του χρόνου που είναι ξύπνιο ένα παιδί δύο ετών. Ουσιαστικά, οι παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται από επαγγελματίες χωρίς τους κύριους φροντιστές αντιστοιχούν σε ένα τόσο μικρό ποσοστό εμπειριών μάθησης που η πιθανότητα να επιτευχθεί σημαντική διαφορά στην εξέλιξη του παιδιού είναι ελάχιστη. Αν ο πατέρας ή η μητέρα αλληλεπιδρά με το παιδί μόνο για μία ώρα την ημέρα, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, θα έχει αλληλεπιδράσει με το παιδί τουλάχιστον 10 φορές περισσότερες απ' ό,τι όλοι οι θεραπευτές και οι δάσκαλοι ειδικής αγωγής. Οικογενειοκεντρική προσέγγιση: Γιατί; Η δύναμη της οικογένειας στην ανάπτυξη του παιδιού: οι οικογένειες αποτελούν την κύρια οργανωτική δομή σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη του παιδιού (Bronfenbrenner, 1979), και το παιδί σχηματίζει τις βασικές απόψεις του για τον κόσμο, τον εαυτό του και τους άλλους κυρίως μέσω της αλληλεπίδρασης με το μέλος της οικογένειας που το φροντίζει. Οι Mahoney and MacDonald (2007) παρουσιάζουν τρεις λόγους που τεκμηριώνουν τον κρίσιμο ρόλο των γονέων (βιολογικών ή ανάδοχων) στην ανάπτυξη του παιδιού: 1. δημιουργούν μια σχέση τρυφερότητας και έναν δεσμό με το παιδί που δεν μπορούν να αντικατασταθούν από κανένα άλλο άτομο, 2. η μάθηση και η ανάπτυξη του παιδιού είναι μια συνεχής διαδικασία που μπορεί να πραγματοποιείται σε οποιαδήποτε καθημερινή περίσταση στην οποία συμμετέχει ενεργά το παιδί,	

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	3. ακόμα κι αν περνούν περιορισμένο χρόνο με το παιδί, εξαιτίας επαγγελματικών υποχρεώσεων ή άλλων λόγων, οι γονείς έχουν πολλές περισσότερες ευκαιρίες να αλληλεπιδρούν και να προάγουν την ανάπτυξη ενός παιδιού απ’ ό,τι θα έχει ποτέ οποιοσδήποτε άλλος ενήλικας ή επαγγελματίας. Το ίδιο ισχύει για τους γονείς παιδιών που έχουν ειδικές ανάγκες (ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) ή κινδυνεύουν, καθώς παίζουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη και λειτουργικότητα των παιδιών τους. Και παρ’ όλο που τα αποτελέσματα στην ανάπτυξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες επηρεάζονται από τη φύση ή τη βαρύτητα των ελλειμμάτων ή της αναπτυξιακής διαταραχής τους, η έρευνα για την επίπτωση της αλληλεπίδρασης γονέα-παιδιού συμπεραίνει ότι οι γονείς αποτελούν τον κύριο παράγοντα αλλαγής για αυτά τα παιδιά και συνεχίζουν να έχουν αυτόν τον ρόλο ακόμα και όταν τα παιδιά υποστηρίζονται με ΠΠΠ (Guralnick, 2011, Mahoney & Nam, 2011, Sameroff, 2010). <u>Η οικογένεια είναι υπεύθυνη για το παιδί σε όλη τη διάρκεια της ζωής του</u> Η σημασία της παρέμβασης σε συνεργασία με την οικογένεια: εάν, πέρα από την ποσότητα των αλληλεπιδράσεων, εξετάσουμε επίσης την ποιότητά τους – δεδομένου ότι το παιδί δημιουργεί τις σημαντικότερες σχέσεις με τους γονείς του παρά με τους επαγγελματίες – συμπεραίνουμε εύκολα ποια είναι η πηγή που ασκεί την ισχυρότερη επιρροή στην ανάπτυξη και την ευημερία των παιδιών. Οικογενιοκεντρική προσέγγιση, ΠΩΣ: • Παράδειγμα ανάπτυξης δεξιοτήτων: Προώθηση του αισθήματος ικανότητας και ενδυνάμωση των οικογενειών. Έχοντας κατά νου την πρωτεύουσα σημασία της οικογένειας στην ανάπτυξη και στη μάθηση του παιδιού, είναι εύκολο να αναγνωρίσουμε ότι ο κύριος στόχος της εργασίας με τις οικογένειες στην ΠΠΠ είναι να υποστηρίξει και να ενισχύσει την ικανότητα των γονέων να παρέχουν σημαντικές εμπειρίες και ευκαιρίες μάθησης για την ανάπτυξη των παιδιών τους. Ο ρόλος των επαγγελματιών ΠΠΠ στη μάθηση του παιδιού με πρόσωπο αναφοράς τον γονέα είναι να υποστηρίζουν και να ενδυναμώνουν την ικανότητα των γονέων να παρέχουν στα παιδιά τους εμπειρίες και ευκαιρίες αναγνωρισμένης ποιότητας και με αναγνωρισμένα χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με τους Mahoney & MacDonald (2007), ακόμα και όταν τα παιδιά πηγαίνουν στον βρεφικό σταθμό, στο νηπιαγωγείο ή λαμβάνουν θεραπείες και άλλη εξειδικευμένη υποστήριξη, γεγονός που παρέχει από μόνο του σημαντικές εμπειρίες μάθησης και ανάπτυξης, τις οποίες τα παιδιά δεν θα είχαν συνήθως με τους γονείς τους, όλοι οι επαγγελματίες πρέπει να προσαρμόζουν την παρέμβασή τους έτσι, ώστε να μπορεί να συνεχίζεται στη διάρκεια των		

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	αλληλεπιδράσεων και των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στις καθημερινές ρουτίνες του παιδιού. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της συνεργασίας με τους γονείς. Συνεπώς, ακόμα και σε καταστάσεις όπου είναι δικαιολογημένη η απευθείας εργασία με το παιδί, ο επαγγελματίας θα πρέπει να προγραμματίζει επαρκή χρόνο για να εργαστεί με τους γονείς και να τους υποστηρίξει στην υποχρέωσή τους να προάγουν την ανάπτυξη και την κοινωνική και συναισθηματική ευημερία του παιδιού τους. Οι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι καμία παρέμβαση δεν μπορεί να προάγει αποτελεσματικά τη μάθηση και την ανάπτυξη των μικρών παιδιών εάν δεν συμμετέχουν οι γονείς. Παρέμβαση με βάση τα δυνατά σημεία: το νέο παράδειγμα θεωρεί ότι τα παιδιά και οι οικογένειες έχουν δυνατά σημεία και ικανότητες (ή τη δυνατότητα να αναπτύξουν αυτά τα στοιχεία εάν δεν τα έχουν ήδη) και ότι ο στόχος της παρέμβασης είναι να υποστηρίξει και να προάγει την ανάπτυξη ικανοτήτων και άλλες θετικές πτυχές στη λειτουργικότητα των μελών της οικογένειας (Dunst & Trivette, 2009a). Για να ενισχύσει τα υφιστάμενα δυνατά σημεία, αντί να διορθώσει ευαίσθητους τομείς, ο επαγγελματίας θα πρέπει να ακολουθήσει μια προδραστική προσέγγιση που εστιάζει περισσότερο στην προαγωγή των συμπεριφορών παρά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων ή στην αποτροπή των αρνητικών αποτελεσμάτων. Αντί να προσπαθήσει να αλλάξει τα παιδιά και τις οικογένειες, ο στόχος είναι να επιδιώξει να ενισχύσει τα δυνατά σημεία που προσφέρουν στην ΠΠΠ. Πρωώθηση του αισθήματος αυτάρκειας και ικανότητας των φροντιστών: Με αυτόν τον τρόπο, για παράδειγμα, ένας επαγγελματίας που υποστηρίζει μια μητέρα με γνωστικούς περιορισμούς δεν θα πρέπει να υποθέτει ότι αυτή η μητέρα έχει λιγότερες ικανότητες να προάγει την ανάπτυξη του παιδιού της. Αντιθέτως, ο επαγγελματίας θα πρέπει να εστιάζει στις ικανότητες που επιδεικνύει η μητέρα και να βασίζεται την παρέμβαση σε αυτές, βελτιστοποιώντας για παράδειγμα την επιμονή και την κινητοποίησή της, την ικανότητά της να οργανώνει τις καθημερινές εργασίες, τις επαφές της με το ανεπίσημο δίκτυο υποστήριξης ή το γεγονός ότι έχει μια ισχυρή σχέση αγάπης με το παιδί της. Οι άνθρωποι – οι οικογένειες – είναι πιο πρόθυμοι να προσπαθήσουν να εκπληρώσουν τις επιθυμίες, τις φιλοδοξίες και τις ανάγκες τους όταν αξιοποιούν τα πράγματα που ήδη κάνουν καλά. Αυτή η προσέγγιση βοηθά τις οικογένειες να ανταποκρίνονται πιο θετικά στην παρέμβαση και βελτιώνει την αλληλεπίδραση μεταξύ των οικογενειών και των επαγγελματιών, γεγονός που οδηγεί με τη σειρά του σε καλύτερα αποτελέσματα για το παιδί και τα μέλη της οικογένειας (Dunst, 2000). Αρχίζοντας να σχεδιάζουν την παρέμβαση από τα δυνατά σημεία της οικογένειας, οι επαγγελματίες ενισχύουν στην ουσία το αίσθημα		

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	ικανότητας της οικογένειας. Σε ό,τι αφορά τις οικογένειες, η βάση της παρέμβασης θα πρέπει να είναι η υποστήριξη των γονέων, ώστε να αισθάνονται ικανοί, για να μπορούν να επηρεάζουν θετικά την εκπαίδευση και την ανάπτυξη των παιδιών τους. Το αίσθημα αυτάρκειας των γονέων, δηλαδή ο τρόπος που αντιλαμβάνονται την ικανότητά τους να ασκούν θετική επιρροή στη συμπεριφορά και στην ανάπτυξη των παιδιών τους έχει άμεση επίπτωση στις γονεϊκές τους ικανότητες και στην ικανοποίηση που αντλούν από την εμπειρία τους ως γονείς (Coleman & Karraker, 1997). Όταν δεν πιστεύουν ότι μπορούν να επιτύχουν αποτελεσματικές αλλαγές στη ζωή των παιδιών τους, οι γονείς έχουν ελάχιστα ή μηδενικά κίνητρα να επιδιώξουν αυτές τις αλλαγές. Μέσω της δράσης τους, οι επαγγελματίες ΠΠΠ επηρεάζουν σημαντικά την αίσθηση ικανότητας και την αυτοπεποίθηση των φροντιστών (γονέων, εκπαιδευτών πρώιμης παιδικής ηλικίας, νταντάδων και άλλων). • Οι απώτεροι στόχοι της ΠΠΠ είναι η αυτονομία, η ανάπτυξη ικανοτήτων και η ενδυνάμωση των οικογενειών: μάλιστα, η προώθηση της ενδυνάμωσης μπορεί να δημιουργήσει αποτελέσματα που ενεργοποιούν στις ικανότητες των οικογενειών, αντί να δημιουργούν εξαρτήσεις. Ο στόχος της παρέμβασης είναι να κάνει την οικογένεια πιο ικανή να αξιοποιεί πόρους, οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν θετικά τη λειτουργικότητα των παιδιών, καθώς και των γονέων και της οικογένειας, αντί να τα κάνει να εξαρτώνται από επαγγελματίες ή συστήματα παροχής βοήθειας. Συνοψίζοντας τα παραπάνω: στόχος της ανάπτυξης ικανοτήτων είναι να δημιουργεί ευκαιρίες, ώστε τα άτομα/οι οικογένειες να αποκτήσουν δεξιότητες που ενισχύουν τη λειτουργικότητα της οικογένειας. Η ενδυνάμωση της οικογένειας αποτελεί τον σημαντικότερο στόχο μιας αποδοτικής παρέμβασης και συνίσταται στη βελτίωση της ικανότητας εκπλήρωσης των αναγκών και των φιλοδοξιών, ώστε να προάγει μια σαφή αίσθηση ενδοοικογενειακού ελέγχου των σημαντικών πτυχών της λειτουργικότητας της οικογένειας.		
Ένα πρακτικό παράδειγμα του ρόλου ενός επαγγελματία ΠΠΠ Πώς να προσφέρετε αποδοτική υποστήριξη Βίντεο + συζήτηση	Οι επαγγελματίες ΠΠΠ θα πρέπει: 1. Να προάγουν τη θετική αλληλεπίδραση με την οικογένεια: ✓ Δείχνουν την πεποίθησή μας ότι τα άτομα είναι ήδη ικανά ή μπορούν να γίνουν ικανά ✓ Χτίζουν μια σχέση εμπιστοσύνης με τις οικογένειες ✓ Η διαδικασία της ενδυνάμωσης μπορεί να αρχίζει αμέσως κατά την εργασία μας με τις οικογένειες ✓ Εισάγουν μια συμπεριφορά που θα εμπεδωθεί	10 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνεια 30

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	2. Να προσφέρουν υποστήριξη με βάση τις ανάγκες που έχει προσδιορίσει ως πρωταρχικές η οικογένεια Συχνά αυτό μας δυσκολεύει: ✓ Οι οικογένειες με βρέφη ή νήπια μπορεί να έχουν διαφορετική άποψη από τους παρόχους υπηρεσιών 3. Η έρευνα δείχνει ότι οι προτεραιότητες που έχει η οικογένεια σπανίως είναι ίδιες με τις προτεραιότητες που έχουν οι επαγγελματίες για την οικογένεια. Πρέπει να προσφέρουν βοήθεια: ✓ Που να συμβαδίζει με την εκτίμηση της κατάστασης από την πλευρά της οικογένειας ✓ Της οποίας τα οφέλη να είναι μεγαλύτερα από τις προσπάθειες/το κόστος αντιμετώπισης του προβλήματος/της ανάγκης ✓ Που να επιδεικνύει πολιτιστική ευαισθησία ✓ Που να αξιοποιεί τα εγγενή δυνατά σημεία 4. Να κάνουν προτάσεις που να βοηθούν την οικογένεια να αξιοποιήσει άμεσα πόρους: ✓ Συμβάλλουν στη δημιουργία θετικών συνεργασιών ✓ Ξεκινούν από τις άμεσες ανάγκες ✓ Προσφέρουν άμεσα αποτελέσματα ✓ Κάνουν μικρά βήματα ✓ Βασίζονται σε θετικές εμπειρίες («βάση ανάπτυξης») 5. Να προωθούν τη χρήση των φυσικών δικτύων υποστήριξης της οικογένειας ως κύριους τρόπους κάλυψης των αναγκών: ✓ Την πιο ισχυρή συσχέτιση με τα θετικά αποτελέσματα φαίνεται ότι την έχει η ανεπίσημη υποστήριξη και όχι η επίσημη ✓ Το φυσικό δίκτυο της οικογένειας παρέχει υποστήριξη στην καθημερινή διαβίωση, στις υποχρεώσεις των γονέων, καθώς και στη μάθηση και ανάπτυξη του παιδιού: συναισθηματική, ενημερωτική, πρακτική και πνευματική υποστήριξη ✓ Χρησιμοποιούν όλα τα μέσα με τα οποία αισθάνεται άνετα η οικογένεια ✓ Μπορεί να χρειαστεί να εκπαιδεύσουν το προσωπικό στην αξιολόγηση των οικογενειών ή/και στη θεωρία των συστημάτων της οικογένειας 6. Να προάγουν ένα αίσθημα συνεργασίας και από κοινού ευθύνης σε ό,τι αφορά την κάλυψη των αναγκών της οικογένειας ✓ Οι γονείς αντιμετωπίζονται ως ισότιμοι συνεργάτες, και αναγνωρίζεται ότι ξέρουν το παιδί τους καλύτερα ✓ Αυτό βοηθά να διασφαλίζεται ότι ο πάροχος υπηρεσιών αντιμετωπίζεται ως συνεργάτης και όχι ως κάποιος που έχει		

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	έρθει να «κάνει» και να «διορθώσει» τα πάντα ✓ Η έμφαση στην έννοια της ομάδας προσφέρει στα μέλη της οικογένειας ένα μοντέλο, το οποίο θα χρησιμοποιούν για όλο τον σχεδιασμό της εκπαίδευσης και της ζωής 7. Να επιτρέπουν στην οικογένεια να αποφασίσει αν θα δεχτεί ή θα απορρίψει τη βοήθεια ✓ Εμφυσούν την έννοια της καθοδήγησης από την οικογένεια ✓ Δίνουν στα μέλη της οικογένειας την αίσθηση ότι έχουν σε έναν βαθμό τον έλεγχο της ζωής τους ✓ Σε τελική ανάλυση, οι οικογένειες ξέρουν τι είναι καλύτερο για το παιδί τους/την οικογένεια 8. Να επιτρέπουν στην οικογένεια και να της δίνουν ευκαιρίες να ανταποδώσει τη βοήθεια ✓ Επιτρέπουν στις οικογένειες να δείξουν την ευγνωμοσύνη τους ✓ Δίνουν στις οικογένειες την ευκαιρία να κάνουν κάτι θετικό για τους άλλους ✓ Ενισχύουν τις ικανότητες των γονέων παιδιών με ειδικές ανάγκες ✓ Μια σημαντική στρατηγική για «εξισορρόπηση της δύναμης» 9. Να προάγουν την ανεξαρτησία και την απόκτηση των δεξιοτήτων και των συμπεριφορών που απαιτούνται για να καλύπτονται οι ανάγκες της οικογένειας ✓ Δημιουργούν ευκαιρίες (φυσικές ή προγραμματισμένες) που επιτρέπουν την επίδειξη ή την εκμάθηση δεξιοτήτων ✓ Μια αργή αλλά απαραίτητη διαδικασία ✓ Θα οδηγήσει αναμφίβολα σε ισχυρές, πιο ικανές οικογένειες 10. Να προάγουν την ικανότητα των μελών της οικογένειας να βλέπουν τον εαυτό τους ως έναν ενεργό παράγοντα που ευθύνεται για την αλλαγή της συμπεριφοράς ✓ Ενισχύουν την έννοια της συνεργασίας/ομάδας ✓ Η ευθύνη ελέγχου περνά από τον πάροχο υπηρεσιών στα μέλη της οικογένειας ✓ Ενισχύει την αίσθηση επάρκειας και εμπιστοσύνης της οικογένειας στις ικανότητές της να επιφέρει μια θετική αλλαγή για το παιδί της Στόχος: Τα μέλη της οικογένειας αποδίδουν την αλλαγή της συμπεριφοράς στις δικές τους ενέργειες, ώστε να αποκτήσουν την αίσθηση του ελέγχου που χρειάζονται, για να διαχειρίζονται τα οικογενειακά θέματα.		
Η Αλλαγή Παραδείγματος. Διάλεξη	Παρακάτω παρουσιάζονται και εξηγούνται τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν την οικογενειοκεντρική	20 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνειες 31-44

	προσέγγιση και την αντίστοιχη ΑΛΛΑΓΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ στην παροχή της ΠΠΠ: • Ολόκληρη η οικογένεια είναι η μονάδα παρέμβασης: στόχος της οικογενειοκεντρικής προσέγγισης δεν είναι να καλύψει μόνο τις ανάγκες του παιδιού, αλλά και ολόκληρης της οικογένειας, υποστηρίζοντας για παράδειγμα τους γονείς, ώστε να βρουν μια θέση εργασίας, προσφέροντας οικονομική υποστήριξη, υπηρεσίες φύλαξης μικρών παιδιών, ψυχολογική υποστήριξη κ.λπ. • Οι οικογένειες και οι επαγγελματίες εργάζονται συνεργατικά σαν εταίροι σε αντίθεση με ένα μοντέλου ειδικού έναντι οικογενειών: δεδομένου ότι η οικογενειοκεντρική πρακτική αποσκοπεί στην αξιοποίηση των δυνατών σημείων της οικογένειας και στην ενίσχυση της αίσθηση ελέγχου της διαδικασίας λήψης αποφάσεων και παρέμβασης, ο ρόλος των επαγγελματιών είναι να παρέχουν στις οικογένειες τις απαιτούμενες πληροφορίες, ώστε να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και, πρωτίστως, να σέβονται αυτές τις αποφάσεις καθ' όλη τη διάρκεια της παρέμβασης (Shelton & Steraneck, 1994). • Η πρακτική παρέμβασης ανταποκρίνεται στις προτεραιότητες και στους στόχους των οικογενειών: σε μια οικογενειοκεντρική παρέμβαση, ο πρώτος στόχος είναι να προσδιοριστούν οι προτεραιότητες και οι στόχοι της οικογένειας. Μια πρακτική που ανταποκρίνεται πραγματικά σε αυτά που θεωρούν οι γονείς σημαντικά για τους ίδιους και για όλη την οικογένεια έχει μεγαλύτερη επίδραση και πιο θετικές επιπτώσεις, καθώς η οικογένεια είναι φυσικά πιο δεκτική στην υιοθέτησή της • Οι επαγγελματίες λειτουργούν ως εκπρόσωποι που «υπηρετούν» την οικογένεια: ο στόχος της οικογενειοκεντρικής πρακτικής είναι να βοηθήσει τις οικογένειες να καλύπτουν τις ανάγκες τους. • Οι πρακτικές παρέμβασης εξατομικεύονται για κάθε οικογένεια: το σχέδιο παρέμβασης προκύπτει από τις προτεραιότητες που ορίζει η οικογένεια, οπότε πρέπει αναγκαστικά να αντικατοπτρίζει τις ιδιαιτερότητες κάθε οικογένειας. Κάθε οικογένεια είναι μοναδική και έχει τον τελευταίο λόγο σε ό,τι αφορά καλύτερη επιλογή ανάμεσα στις διαθέσιμες επιλογές υπηρεσιών (McWilliam, 2003). Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑ ΠΠΠ - Αποδοτικές πρακτικές παροχής βοήθειας. Τρεις συνιστώσες των αποδοτικών πρακτικών παροχής βοήθειας: 1. Τεχνική ποιότητα: αφορά το σύνολο των θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων του επαγγελματία για τον τομέα στον οποίο εργάζεται. Η τεχνική ποιότητα θεωρείται αποτέλεσμα της κατάρτισης και της επαγγελματικής εμπειρίας και		

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	περιλαμβάνει τις γνώσεις, την εξειδίκευση και τις ικανότητες του επαγγελματία, καθώς και την επίδειξη αυτής της εξειδίκευσης στο πλαίσιο άσκησης της δραστηριότητάς του. Παραδείγματα τεχνικής ποιότητας στην ΠΠΠ: • Έχει γνώσεις για την τυπική ανάπτυξη του παιδιού • Εντοπίζει και αναγνωρίζει τις παθολογίες της ανάπτυξης • Είναι εξοικειωμένος(η) με τη χρήση ειδικών εργαλείων αξιολόγησης • Γνωρίζει τεκμηριωμένες και συνιστώμενες πρακτικές 2. Σχισιακές πρακτικές — περιλαμβάνουν τα χαρακτηριστικά και τις διαπροσωπικές αναπαραστάσεις του επαγγελματία που επηρεάζουν τις σχισιακές πτυχές της υποστήριξης. Περιλαμβάνουν τις διαπροσωπικές συμπεριφορές που συσχετίζονται συνήθως με την ορθή κλινική πρακτική, καθώς και τις πεποιθήσεις και τις θετικές απόψεις για τις δεξιότητες και τις ικανότητες των οικογενειών (Carvalho, 2004). Πτυχές, όπως η συμπόνια, η ενεργητική και αναστοχαστική ακρόαση, η ενσυναίσθηση, η αυθεντικότητα, η ικανότητα κατανόησης, η στοργή και η αξιοπιστία, καθώς και η ανταλλαγή πληροφοριών αποτελούν συμπεριφορές που συσχετίζονται τυπικά με καλές επικοινωνιακές δεξιότητες και χαρακτηρίζουν τις σχισιακές πρακτικές. Οι σχισιακές πρακτικές αποτελούν τη βάση, για να αναγνωρίσει και να επιβεβαιώσει ο επαγγελματίας τα υφιστάμενα δυνατά σημεία, ώστε να μπορέσει να αξιοποιήσει τις ικανότητες των ατόμων και των οικογενειών, για να βελτιώσει τη λειτουργικότητά τους (Dunst, Boyd, Trivette, & Hamby, 2002). Συνοψίζοντας, αυτές οι πρακτικές αποτελούν τη βάση για την οικοδόμηση σχέσεων. Παραδείγματα σχισιακών πρακτικών στην ΠΠΠ: • Αντιμετώπιση της οικογένειας με αξιοπρέπεια και σεβασμό • Σεβασμός των προσωπικών και των πολιτιστικών πεποιθήσεων και αξιών της οικογένειας • Ανταλλαγή ολοκληρωμένων και αμερόληπτων πληροφοριών • Αναγνώριση και σεβασμός των δυνατών σημείων κάθε μέλους της οικογένειας 3. Συμμετοχικές πρακτικές — Αφορούν τη συμπεριφορά του επαγγελματία που αποσκοπεί στην εμπλοκή των μελών της οικογένειας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και πραγματοποίησης τεκμηριωμένων επιλογών, καθώς και στην αξιοποίηση των υφιστάμενων δυνατών σημείων ή στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, ώστε να εξασφαλιστούν οι πόροι, η υποστήριξη και οι υπηρεσίες που έχουν οριστεί από την οικογένεια (Dunst, 2013). Αυτός ο τύπος πρακτικής εστιάζει	

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	στην ευθύνη των ατόμων που ζητούν βοήθεια, ώστε να βρουν μια λύση για τα προβλήματά τους και να αποκτήσουν γνώσεις και ικανότητες, για να βελτιώσουν τις συνθήκες ζωής τους. Προάγει την ενεργή και σημαντική συμμετοχή της οικογένειας στη σχέση της με τους επαγγελματίες και θεωρείται ότι περιλαμβάνει τις πρακτικές που είναι πιθανότερο να οδηγήσουν στη θετική αξιολόγηση των ικανοτήτων των οικογενειών. Εν συντομία, αυτές οι πρακτικές υποστηρίζουν τις επιλογές και τη συμμετοχή της οικογένειας. Παραδείγματα συμμετοχικών πρακτικών στην ΠΠΠ • Συνεργασία με την οικογένεια με στόχο των εντοπισμό των αναγκών της και την εξασφάλιση των απαιτούμενων πόρων • Εμπλοκή της οικογένειας στη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων για τους πόρους και τα μέσα στήριξης που ενδείκνυνται για την κάλυψη των αναγκών που έχουν προσδιοριστεί από την οικογένεια • Παροχή στα μέλη της οικογένειας συμμετοχικών ευκαιριών, ώστε να εξασφαλίσουν τους απαιτούμενους πόρους και τα απαιτούμενα μέσα στήριξης • Υποστήριξη και σεβασμός των αποφάσεων της οικογένειας ακόμα και όταν διαφέρουν από τις αποφάσεις του επαγγελματία Η τεχνική ποιότητα και οι σχεσιακές συνιστώσες είχαν ήδη αναγνωριστεί ως σημαντικές για την αποδοτική διαδικασία των υπηρεσιών παροχής βοήθειας. Η καινοτομία που προτείνουν οι νεότερες έρευνες, είναι ότι οι συμμετοχικές πρακτικές ως η βασική συνιστώσα για την αποδοτικότητα της οικογενειοκεντρικής πρακτικής, αποκαλύπτοντας ότι η ποιότητά της αποτελεί το στοιχείο που τη διαφοροποιεί από άλλους τύπους προσέγγισης της οικογένειας. ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ: Οικογενειοκεντρική προσέγγιση: Πώς εφαρμόζεται; Μέσω μιας υπερεπιστημονικής ομάδας, ξεκινώντας από τη στιβαρή βάση της τεχνικής ποιότητας του επαγγελματία, εφαρμόζοντας πρακτικές που χτίζουν μια αυθεντική σχέση με την οικογένεια (σχεσιακές πρακτικές), εφαρμόζοντας πρακτικές που προάγουν τις επιλογές, τη δύναμη της λήψης αποφάσεων και την εμπλοκή της οικογένειας (συμμετοχικές πρακτικές). ΤΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΕΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΠΟ ΑΛΛΟΥΣ ΤΥΠΟΥΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ (εστιασμένη στην οικογένεια, σε συσχέτιση με την οικογένεια, με επίκεντρο τον επαγγελματία) σε ό,τι αφορά τα εξής • Παραδοχές σε σχέση με την οικογένεια • Παραδοχές σε σχέση με τους επαγγελματίες και • παρέμβαση I. Οικογενειοκεντρική		

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	• Οι οικογένειες θεωρούνται πλήρως ικανές να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να ενεργούν με βάση τις επιλογές τους. • Ο επαγγελματίας θεωρείται ως ο εκπρόσωπος και το εργαλείο των οικογενειών. • Παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες στην οικογένεια, ώστε να μπορεί να παίρνει τεκμηριωμένες αποφάσεις και να δημιουργεί ευκαιρίες για την ενίσχυση των ικανοτήτων της. Η παρέμβαση επικεντρώνεται στην προώθηση των ικανοτήτων και την κινητοποίηση των πόρων και της στήριξης στην οικογένεια, με εξατομικευμένο, ευέλικτο και ανταποκριτικό τρόπο. II. Εστιασμένη στην οικογένεια • Οι οικογένειες μπορούν να κάνουν επιλογές, αλλά οι επιλογές περιορίζονται στους πόρους, την υποστήριξη και τις υπηρεσίες που ο επαγγελματίας θεωρεί καταλληλότερα για τις ανάγκες της οικογένειας. • Η οικογένεια θεωρείται καταναλωτής υπηρεσιών. • Ο επαγγελματίας υποστηρίζει και συμβουλεύει την οικογένεια για το πώς θα πρέπει να διεξάγονται οι παρεμβάσεις, παρακολουθώντας τον τρόπο με τον οποίο τις χρησιμοποιεί η οικογένεια. III. Σε συσχέτιση με την οικογένεια • Οι οικογένειες θεωρούνται ως ελάχιστα ικανές να πραγματοποιήσουν αλλαγές στη ζωή τους, αλλά θεωρούνται ως ο εκπρόσωπος των επαγγελματιών. • Ο επαγγελματίας θέτει τις αλληλεπιδράσεις που θεωρούνται σημαντικές και απαραίτητες για την οικογένεια, και η οικογένεια αναμένεται να εφαρμόζει και να αναπτύσσει τις προτεινόμενες παρεμβάσεις. IV. Με επίκεντρο τον επαγγελματία • Οι οικογένειες θεωρούνται ελλειμματικές ή παθολογικές. Είναι παθητικοί συμμετέχοντες στη διαδικασία και υπάρχει μικρή ή καμία θεώρηση των απόψεων και των θέσεών τους. • Ο επαγγελματίας θεωρείται ως ο ειδικός ο οποίος καθορίζει τις οικογενειακές ανάγκες και υλοποιεί τις παρεμβάσεις. «Πατερναλιστικό» μοντέλο, παρόμοιο με το ιατρικό μοντέλο. ΔΕΚΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ: 1. Οι οικογένειες και τα μέλη τους αντιμετωπίζονται πάντα με σεβασμό και αξιοπρέπεια. 2. Οι επαγγελματίες είναι ευαίσθητοι και ανταποκρίνονται στην πολιτισμική, εθνοτική και κοινωνικοοικονομική διαφορετικότητα της οικογένειας. 3. Η οικογενειακή επιλογή και η λήψη αποφάσεων πραγματοποιούνται σε όλα τα επίπεδα συμμετοχής της οικογένειας στη διαδικασία παρέμβασης; 4. Οι επαγγελματίες παρέχουν στις οικογένειες, με ευαισθησία και χωρίς στρεβλώσεις, όλες τις		

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	πληροφορίες που χρειάζονται, ώστε να κάνουν εμπεριστατωμένες επιλογές. 5. Η πρακτική της παρέμβασης στηρίζεται στις επιθυμίες, ανάγκες και τις προτεραιότητες όπως αυτές έχουν προσδιοριστεί από την οικογένεια. 6. Η υποστήριξη, οι πόροι και οι υπηρεσίες παρέχονται με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της οικογένειας και εξατομικευμένα. 7. Για την επίτευξή των αποτελεσμάτων που επιθυμεί η οικογένεια γίνεται χρήση ενός ευρέως φάσματος ανεπίσημων, επίσημων και κοινοτικών μέσων στήριξης και πόρων. 8. Οι επαγγελματίες αξιοποιούν τα δυνατά σημεία των δεξιοτήτων και των ενδιαφερόντων των παιδιών, των γονέων και της ευρύτερης οικογένειας ως τους κύριους τρόπους ενδυνάμωσης των λειτουργιών της οικογένειας. 9. Οι σχέσεις μεταξύ επαγγελματιών και οικογενειών χαρακτηρίζονται από συνεργασία που βασίζεται σε αμοιβαία εμπιστοσύνη και σεβασμό και στην από κοινού διαδικασία επίλυσης των προβλημάτων 10. Οι επαγγελματίες χρησιμοποιούν πρακτικές παροχής βοήθειας, οι οποίες υποστηρίζουν και ενισχύουν τη λειτουργικότητα της οικογένειας. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΟΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΠΟΥ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΜΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ Ή/ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ Ένα σημαντικό σημείο εστίασης της ΠΠΠ αποτελούσε ανέκαθεν η υποστήριξη των οικογενειών με μικρά παιδιά που έχουν αναπτυξιακές αναπηρίες/καθυστερήσεις. Αυτό συνεχίζει να αποτελεί κεντρικό σημείο της ΠΠΠ και περιλαμβάνει τις ακόλουθες κύριες παραμέτρους: ο πρωταρχικός στόχος της δουλειάς με τις οικογένειες είναι να διασφαλίζει ότι η οικογένεια μπορεί να παρέχει στα μικρά παιδιά με αναπηρίες ή αναπτυξιακές καθυστερήσεις ευκαιρίες και εμπειρίες που τα βοηθούν να αποκτήσουν και να χρησιμοποιούν τις ικανότητες που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν ουσιαστικά στα βασικά περιβάλλοντα που κινούνται. Η προκλήσεις για τους επαγγελματίες ΠΠΠ είναι: • Να προσδιορίσουν ποιες στρατηγικές και εμπειρίες θα λειτουργήσουν αποτελεσματικά με το συγκεκριμένο παιδί και τη συγκεκριμένη οικογένεια και να συνεργαστούν με την οικογένεια, για τις ενσωματώσουν στις καθημερινές ρουτίνες. • Να βοηθήσουν τις οικογένειες να αναπτύξουν σχέσεις φροντίδας και ανταπόκρισης με τα παιδιά τους. Αυτό αποτελεί κεντρική πρόκληση για όλους τους γονείς, αλλά μπορεί να είναι ιδιαίτερος δύσκολο για τους γονείς που έχουν παιδιά με αναπηρίες ή αναπτυξιακές καθυστερήσεις. Αυτά τα παιδιά έχουν τις ίδιες σχεσιακές ανάγκες με τα άλλα παιδιά, και η ανάπτυξή τους εξαρτάται από τη συντονισμένη και ανταποκριτική	

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	φροντίδα. Ο ρόλος των επαγγελματιών ΠΠΠ είναι να υποστηρίζουν τις οικογένειες, ώστε να παρέχουν συντονισμένη, ανταποκριτική και σκόπιμη φροντίδα, ενώ παράλληλα προσαρμόζονται σε οποιοσδήποτε προκλήσεις και στην επίπτωση της αναπηρίας ή της αναπτυξιακής υστέρησης του παιδιού τους. • Να αντιμετωπίσουν τους συνήθεις παράγοντες στρες των γονέων που έχουν ένα παιδί με αναπηρία ή αναπτυξιακή υστέρηση: την ανάγκη ενημέρωσης για την υγεία και την ανάπτυξη του παιδιού, τη διαπροσωπική και οικογενειακή δυσφορία που μπορεί να προκύψει λόγω της αναπηρίας ή της αναπτυξιακής υστέρησης του παιδιού, τα στοιχεία που διακυβεύουν την εμπιστοσύνη των γονέων στις ικανότητές τους να καλύπτουν τις ανάγκες του παιδιού τους, καθώς και τις ανάγκες για πρόσθετους πόρους που συνεπάγεται ένα παιδί με αναπηρία ή αναπτυξιακή υστέρηση. Ο ρόλος των επαγγελματιών ΠΠΠ είναι να παρέχουν ενημέρωση, υποστήριξη και πόρους με συνεργατικό, έγκαιρο και αποδοτικό τρόπο. Η ικανότητα των επαγγελματιών ΠΠΠ να υποστηρίζουν τις οικογένειες με αυτόν τον τρόπο εξαρτάται από: • τις τεχνικές γνώσεις και τις δεξιότητές τους στην εργασία με παιδιά με αναπηρία ή αναπτυξιακή υστέρηση, • τις ποιότητες της προσωπικότητάς τους και τις δεξιότητές τους να δημιουργούν θετικές σχέσεις συνεργασίας με τους γονείς. Ο τρόπος που εμπλέκουν οι επαγγελματίες ΠΠΠ τις οικογένειες είναι εξίσου σημαντικός με τις γνώσεις τους για τις κατάλληλες στρατηγικές εργασίας με παιδιά. Οι βασικές δεξιότητες για την εργασία με οικογένειες περιλαμβάνουν την πρακτική που βασίζεται σε σχέσεις, την οικογενειοκεντρική πρακτική και τις προσεγγίσεις ενδυνάμωσης και ανάπτυξης των δυνατών σημείων. Εκτός από την υποστήριξη των οικογενειών, ώστε να παρέχουν βέλτιστα μαθησιακά περιβάλλοντα για τα παιδιά τους, οι πάροχοι ΠΠΠ παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της οικογένειας συνολικά και όλων των μελών της. Δεδομένου ότι η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη μιας οικογένειας διαμορφώνονται εν μέρη από τα άμεσα εξωτερικά περιβάλλοντα, πρέπει να διασφαλίζουμε ότι τα εξωτερικά περιβάλλοντα των οικογενειών είναι όσο το δυνατόν πιο υποστηρικτικά και συμπεριληπτικά. Η δουλειά των επαγγελματιών ΠΠΠ είναι να συνεργάζονται με τους κύριους παρόχους - τα κοινωνικά δίκτυα, τις υπηρεσίες της τοπικής κοινότητας και άλλες επίσημες υπηρεσίες.		

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Βίντεο + συζήτηση Παραδοσιακή προσέγγιση έναντι της βασισμένης σε ρουτίνες προσέγγισης	Αποτελεσματικές πρακτικές - Επαγγελματίες ΠΠΠ που εφαρμόζουν οικογενειοκεντρικές πρακτικές: Παραδοσιακή προσέγγιση έναντι της βασισμένης σε ρουτίνες προσέγγισης Δείτε το βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=OpXGC6G0HMY&t=5s Αυτό είναι το πρώτο βίντεο μιας σειράς τριών σύντομων βίντεο που δείχνουν τρεις παρόχους υπηρεσιών πρώιμης παρέμβασης, οι οποίοι μοιράζονται πληροφορίες για την παροχή υποστήριξης και υπηρεσιών μέσω μιας προσέγγισης βασισμένης σε ρουτίνες. Στο πρώτο βίντεο βλέπουμε μια έμπειρη επαγγελματία παρέμβασης που διηγείται την πορεία της από μια κλινική προσέγγιση σε μια προσέγγιση που εστιάζει στις ρουτίνες και στις δραστηριότητες της οικογένειας ως πλαίσιο για αποδοτική πρώιμη παρέμβαση.	8 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνεια 38
Δουλεύοντας ως ΟΜΑΔΑ Υπερεπιστημονικές ΟΜΑΔΕΣ. Διάλεξη	Όταν εξετάζουμε το σύστημα οργάνωσης της ΠΠΠ είναι εξαιρετικά σημαντικό να επισημαίνουμε ότι το υπερεπιστημονικό μοντέλο και η ομαδική εργασία λειτουργούν ως βάση αυτού του ολοκληρωμένου συστήματος που βασίζεται σε μια διαδικασία συνεργασίας. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ομάδα είναι το θεμέλιο ολόκληρου του συστήματος της ΠΠΠ, και σε αυτή βασίζεται όλη η δουλειά μεταξύ των επαγγελματιών, καθώς και ανάμεσα στους επαγγελματίες και στις οικογένειες, στα παιδιά και άλλους φροντιστές. Ωστόσο για να δημιουργηθεί μια ομάδα δεν αρκεί απλώς να υπάρχουν μερικά άτομα, και η επιτυχία της παρέμβασης εξαρτάται από τη λειτουργικότητα της ομάδας. Το υπερεπιστημονικό μοντέλο αναγνωρίζεται ομόφωνα από την επιστημονική κοινότητα ως βέλτιστη πρακτική στην ΠΠΠ, με γνώμονα μια οικογενειοκεντρική προσέγγιση. Μια ομάδα μπορεί να δημιουργηθεί μόνον όταν υπάρχει μια κοινή φιλοσοφία και στόχοι, τους οποίους ενστερνίζονται τα άτομα που απαρτίζουν την ομάδα (Maddux, 1988). Από τη φύση τους, τα εκπαιδευτικά προγράμματα και οι υπηρεσίες για μικρά παιδιά που έχουν αναπτυξιακές καθυστερήσεις ή αναπηρίες ή υπάρχει κίνδυνος να εμφανίσουν εμπλέκουν πάντα περισσότερους από έναν ενήλικες. Η ποιότητα των σχέσεων και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ αυτών των ενηλίκων επηρεάζει την επιτυχία αυτών των προγραμμάτων. Η ομαδικότητα και οι συνεργατικές πρακτικές προάγουν και διατηρούν τη συνεργασία των ενηλίκων, τις σχέσεις και τις συνεχείς αλληλεπιδράσεις, για να διασφαλίζουν ότι τα προγράμματα και οι υπηρεσίες επιτυγχάνουν τα επιθυμητά αποτελέσματα και τους στόχους του παιδιού και της οικογένειας. Θεωρείται δεδομένο ότι η οικογένεια αποτελεί βασικό μέλος της ομάδας και ότι η ομάδα περιλαμβάνει επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων, ανάλογα με τις ανάγκες. Η συνεργασία είναι εγγενής και αποτελεί τον κινητήριο παράγοντα όλης της δουλειάς σε μια υπερεπιστημονική ομάδα. Στα ολοκληρωμένα συστήματα ΠΠΠ, μια υπερεπιστημονική ομάδα απαρτίζεται συνήθως από	10 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνειες 45-57

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	επαγγελματίες που ανήκουν σε διαφορετικές υπηρεσίες/φορείς, με πολύ διαφορετικές «κουλτούρες» και διαφορετικούς κανόνες, γεγονός που απαιτεί σημαντική προσπάθεια και θέληση από τους επαγγελματίες να συνεργαστούν, διατηρώντας αποδοτικές διαδικασίες επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης. Είναι μια δουλειά που χτίζεται μέσα από κοινές και συνεχείς προσπάθειες εκμάθησης μεταξύ των επαγγελματιών, καθώς και δέσμευση για ανταλλαγή και μεταφορά γνώσεων με στόχο την απόκτηση και την αξιοποίηση νέων ικανοτήτων. Υπάρχουν τρεις πολύ διαφορετικές μορφές ομαδικής εργασίας, και είναι πολύ σημαντικό κάθε επαγγελματία που συμμετέχει σε μια ομάδα να έχει σαφή εικόνα των στοιχείων που τις διαφοροποιούν, του τρόπου που λειτουργούν και του τρόπου που αντικατοπτρίζονται στην καθημερινή πρακτική. - Πολυεπιστημονικό μοντέλο: διάφοροι επαγγελματίες από διαφορετικές ειδικότητες εργάζονται παράλληλα και ανεξάρτητα με το ίδιο παιδί ή την ίδια οικογένεια, με βάση τα εντοπισμένα ελλείμματα. - Διεπιστημονικό μοντέλο: κι εδώ γίνεται ταυτόχρονη παρέμβαση από διαφορετικούς επαγγελματίες με ξεχωριστά σχέδια και ιδιαίτερη έμφαση στο παιδί, αλλά υπάρχει ήδη κάποια αλληλεπίδραση και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των επαγγελματιών. - Υπερεπιστημονικό μοντέλο: υπάρχει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο, το οποίο καταρτίζεται από την ομάδα σε συνεργασία με την οικογένεια, η οποία γίνεται αναπόσπαστο μέλος της ομάδας. Ωστόσο, κατά προτίμηση, ένας επαγγελματίας (το ΠΑ) υποστηρίζει την ομάδα στην εφαρμογή αυτού του σχεδίου, συνεργαζόμενος στενά με τους υπόλοιπους επαγγελματίες της ομάδας και με τη συνεχή υποστήριξή τους. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΝΤΟΣ ΕΝΟΣ ΥΠΕΡΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ • Διαφορετικές προσδοκίες για τον σκοπό της ομάδας • Διαφορετικές προσδοκίες για τους ρόλους των μελών της ομάδας • Φόβος μήπως χαθεί η επαγγελματική ταυτότητα του κάθε μέλους • Αναποτελεσματικές επικοινωνιακές στρατηγικές • Έλλειψη γνώσεων διαχείρισης συγκρούσεων • Απροθυμία για μοίρασμα της γνώσης και των δεξιοτήτων ή έλλειψη εμπιστοσύνης στις δεξιότητες των άλλων μελών • Αντίσταση στην εκμάθηση νέων πληροφοριών και δεξιοτήτων.		

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Η Αλλαγή Παραδείγματος: Πώς θα έπρεπε να είναι η ΠΠΠ Βίντεο	Δείτε το βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=sL_WOCu3Ptg Αυτό είναι το δεύτερο βίντεο μιας σειράς τριών βίντεο. Το 2ο βίντεο δείχνει τρεις επαγγελματίες πρώιμης παρέμβασης που συζητούν και δείχνουν πώς είναι η παρέμβαση όταν παρέχεται μέσα από τη συνεργασία με τις οικογένειες, ακολουθώντας τις φυσικές ρουτίνες και τις δραστηριότητές τους.		10 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνεια 58																										
Αλλαγή Παραδείγματος: Η περίπτωση της Πορτογαλίας. Σύνοψη. Διάλεξη	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Πριν</th> <th>Τώρα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Πληθυσμός-στόχος</td> <td>Παιδιά ηλικίας 0-3 ετών με «αναπηρία»</td> <td>Παιδιά ηλικίας 0-6 ετών με αναπτυξιακές διαταραχές ή/και σε κίνδυνο και οι οικογένειές τους</td> </tr> <tr> <td>Πλαίσιο</td> <td>Κέντρα διέγερσης Θεραπευτικά κέντρα Ιδρύματα</td> <td>Φυσικά πλαίσια (σπίτι, βρεφικός σταθμός, νηπιαγωγείο κ.λπ.)</td> </tr> <tr> <td>Πρακτικές</td> <td>«Τυποποιημένες»</td> <td>«Ειδικά σχεδιασμένες» Εξατομικευμένες</td> </tr> <tr> <td>Ο ρόλος των επαγγελματιών και των οικογενειών</td> <td>Εμπειρογνώμονες / υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων = Παθητικοί παραλήπτες υπηρεσιών</td> <td>Διευκολυντές = Ενεργοί συμμετέχοντες / υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων</td> </tr> <tr> <td>Στόχοι/ Αποτελέσματα</td> <td>Ανάπτυξη του παιδιού</td> <td>Πρόληψη της ανάπτυξης του παιδιού Ενδυνάμωση/ το κτίσιμο των ικανοτήτων της οικογένειας</td> </tr> <tr> <td>Ομαδική δουλειά</td> <td>Πολυεπιστημονική/ διεπιστημονική</td> <td>Υπερεπιστημονική (με την ένταξη της οικογένειας)</td> </tr> <tr> <td>Οργανωτική δομή</td> <td>Τομεακή (με περιστασιακούς δεσμούς μεταξύ τομέων) Κατακερματισμένες υπηρεσίες</td> <td>Διατομεακές ολοκληρωμένες υπηρεσίες με βάση την κοινότητα</td> </tr> <tr> <td>Φιλοσοφία ΠΠΠ</td> <td>Παιδοκεντρική, βασισμένη στα «ελλείμματα»</td> <td>Οικογενειοκεντρική, βασισμένη στα «δυνατά σημεία»</td> </tr> </tbody> </table>		Πριν	Τώρα	Πληθυσμός-στόχος	Παιδιά ηλικίας 0-3 ετών με «αναπηρία»	Παιδιά ηλικίας 0-6 ετών με αναπτυξιακές διαταραχές ή/και σε κίνδυνο και οι οικογένειές τους	Πλαίσιο	Κέντρα διέγερσης Θεραπευτικά κέντρα Ιδρύματα	Φυσικά πλαίσια (σπίτι, βρεφικός σταθμός, νηπιαγωγείο κ.λπ.)	Πρακτικές	«Τυποποιημένες»	«Ειδικά σχεδιασμένες» Εξατομικευμένες	Ο ρόλος των επαγγελματιών και των οικογενειών	Εμπειρογνώμονες / υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων = Παθητικοί παραλήπτες υπηρεσιών	Διευκολυντές = Ενεργοί συμμετέχοντες / υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων	Στόχοι/ Αποτελέσματα	Ανάπτυξη του παιδιού	Πρόληψη της ανάπτυξης του παιδιού Ενδυνάμωση/ το κτίσιμο των ικανοτήτων της οικογένειας	Ομαδική δουλειά	Πολυεπιστημονική/ διεπιστημονική	Υπερεπιστημονική (με την ένταξη της οικογένειας)	Οργανωτική δομή	Τομεακή (με περιστασιακούς δεσμούς μεταξύ τομέων) Κατακερματισμένες υπηρεσίες	Διατομεακές ολοκληρωμένες υπηρεσίες με βάση την κοινότητα	Φιλοσοφία ΠΠΠ	Παιδοκεντρική, βασισμένη στα «ελλείμματα»	Οικογενειοκεντρική, βασισμένη στα «δυνατά σημεία»	8 λεπτ.	PPT 4 Διαφάνεια 59
	Πριν	Τώρα																												
Πληθυσμός-στόχος	Παιδιά ηλικίας 0-3 ετών με «αναπηρία»	Παιδιά ηλικίας 0-6 ετών με αναπτυξιακές διαταραχές ή/και σε κίνδυνο και οι οικογένειές τους																												
Πλαίσιο	Κέντρα διέγερσης Θεραπευτικά κέντρα Ιδρύματα	Φυσικά πλαίσια (σπίτι, βρεφικός σταθμός, νηπιαγωγείο κ.λπ.)																												
Πρακτικές	«Τυποποιημένες»	«Ειδικά σχεδιασμένες» Εξατομικευμένες																												
Ο ρόλος των επαγγελματιών και των οικογενειών	Εμπειρογνώμονες / υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων = Παθητικοί παραλήπτες υπηρεσιών	Διευκολυντές = Ενεργοί συμμετέχοντες / υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων																												
Στόχοι/ Αποτελέσματα	Ανάπτυξη του παιδιού	Πρόληψη της ανάπτυξης του παιδιού Ενδυνάμωση/ το κτίσιμο των ικανοτήτων της οικογένειας																												
Ομαδική δουλειά	Πολυεπιστημονική/ διεπιστημονική	Υπερεπιστημονική (με την ένταξη της οικογένειας)																												
Οργανωτική δομή	Τομεακή (με περιστασιακούς δεσμούς μεταξύ τομέων) Κατακερματισμένες υπηρεσίες	Διατομεακές ολοκληρωμένες υπηρεσίες με βάση την κοινότητα																												
Φιλοσοφία ΠΠΠ	Παιδοκεντρική, βασισμένη στα «ελλείμματα»	Οικογενειοκεντρική, βασισμένη στα «δυνατά σημεία»																												
Συζήτηση			15 λεπτ.																											
Διάλειμμα			15 λεπτ.																											
1.2 Η νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ																														
1.2.1 Σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα για τη νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ																														
Σημειώσεις για τον εκπαιδευτή: Ανοίξτε το PPT 5: Πρώιμη αναπτυξιακή θεραπευτική παρέμβαση- Νευροαναπτυξιακή βάση – 90 λεπτά																														

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Η νευροαναπτυξιακή βάση της ΠΠΠ. Διάλεξη	Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού Η ζωή χαρακτηρίζεται από <u>3 σημαντικές στιγμές</u>: Σύλληψη – Γέννηση – Θάνατο Και χωρίζεται σε <u>2 περιόδους</u>: Προγεννητική περίοδος και μεταγεννητική	2 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 1-4
Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού – Από τη σύλληψη στη γέννηση. Διάλεξη	Για να δημιουργηθεί ένα βρέφος χρειάζονται μόνο δύο κύτταρα. Ανάπτυξη εμβρύου (1ο τρίμηνο) - Μετά από μόλις 24 ώρες ζωής, όλες οι γενετικές πληροφορίες υπάρχουν ήδη μέσα σε ένα κύτταρο: από το χρώμα των μαλλιών μας έως το ταλέντο μας ως μελλοντικού πιανίστα. Στη συνέχεια, το κύτταρο διαιρείται ξανά και ξανά... Μετά από περίπου μία εβδομάδα, ταξιδεύει από τις ωοθήκες στη μήτρα, όπου γίνεται ο μεγάλος διαχωρισμός στα δύο. Τα μισά κύτταρα θα εξελιχθούν στον μελλοντικό εαυτό μας, και τα υπόλοιπα μισά σχηματίζουν τον πλακούντα. Έως την τέταρτη εβδομάδα, έχει σχηματιστεί ένα μικροσκοπικό πλάσμα που αναπτύσσεται με ρυθμό 1 εκατομμυρίων κυττάρων κάθε δευτερόλεπτο. Φαίνονται πλέον ξεκάθαρα η σπονδυλική στήλη, η καρδιά και ο εγκέφαλος, παρ' όλο που το έμβρυο έχει μόλις το μέγεθος ενός σπόρου. - Στην 4η έως 5η εβδομάδα, αρχίζει να χτυπά η καρδιά. Αυτό είναι ένα κρίσιμο σημείο της νευρολογικής ανάπτυξης, καθώς ο εγκέφαλος αναπτύσσεται με ρυθμό περίπου 100.000 κυττάρων κάθε λεπτό. Αν η μητέρα καταναλώνει αλκοόλ ή ναρκωτικές ουσίες ή βιώνει πολύ έντονο στρες ή τραυματικές εμπειρίες, μπορεί να πληγεί ο μικροσκοπικός εγκέφαλος του εμβρύου. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μαθησιακά προβλήματα στο σχολείο ή ακόμα και σχιζοφρένεια μετά από περίπου 40 χρόνια. Όταν η μητέρα είναι υγιής και ήρεμη, ο εγκέφαλος αναπτύσσεται, αξιοποιώντας το πλήρες δυναμικό του. Το έμβρυο έχει πλέον μέγεθος βατόμουρου. - Στην έναρξη του 3 μήνα, αρχίζει να αντιδρά σε ερεθίσματα. Αναπτύσσεται η αίσθηση της όσφρησης. Ο εγκέφαλος συνεχίζει να αναπτύσσεται με πολύ γρήγορο ρυθμό. Αρχίζουν να σχηματίζονται τα αυτιά και σύντομα το έμβρυο ακούει τον χτύπο της καρδιάς και τη φωνή της μητέρας. Η μήτρα γίνεται η αισθητηριακή παιδική χαρά του εμβρύου. Το έμβρυο μαθαίνει να κινεί τα χέρια του, να τεντώνει τα δάχτυλά του, να χαμογελά ή να πιπιλάει τον αντίχειρά του. 75% των εμβρύων προτιμούν να χρησιμοποιούν το δεξί τους χέρι. Το έμβρυο έχει πλέον μέγεθος λεμονιού.	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 5-14
Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού – Από τη σύλληψη στη γέννηση. Διάλεξη	2ο τρίμηνο Το κεφάλι καταλαμβάνει περίπου το μισό από το συνολικό μέγεθος του εμβρύου. Το έμβρυο αρχίζει να κλωτσάει, να ουρεί και να καταπίνει. Αναπτύσσεται η γεύση του. Όταν η μητέρα έχει ποικιλία στη διατροφή της, το έμβρυο εξοικειώνεται με διαφορετικές γεύσεις, με αποτέλεσμα να είναι πιο εύκολο στη διατροφή του καθώς μεγαλώνει. Σε περίπτωση λήψης ανεπαρκών θρεπτικών στοιχείων, η φυσιολογία του εμβρύου	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 15-17

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	προσαρμόζεται, ώστε να διατηρείται η ανάπτυξή του. Αυτό η διαδικασία ονομάζεται επίσης εμβρυϊκός προγραμματισμός. Ορισμένοι ερευνητές έχουν διαπιστώσει ότι αυτό μπορεί να οδηγήσει αργότερα σε προβλήματα υγείας, όπως παχυσαρκία, καρδιακές παθήσεις και διαβήτη. Το έμβρυο έχει πλέον μέγεθος μεγάλης ντομάτας. • Στον 5ο μήνα, αρχίζει να διακρίνει καθαρά τη φωνή της μητέρας. Αρχίζουν να αναπτύσσονται τα δόντια, τα μαλλιά, τα νύχια, τα φρύδια και οι βλεφαρίδες. Το έμβρυο γίνεται πιο δραστήριο καθημερινά και του αρέσει να τεντώνει τους μικροσκοπικούς μυς του. Καθώς στριφογυρίζει, κλωτσάει και γυρνάει, η μητέρα αρχίζει να το αισθάνεται να κινείται. Αν αντιδρά στις κινήσεις του, το έμβρυο μαθαίνει ότι σε κάθε δράση υπάρχει μια αντίδραση. Έχει πλέον μέγεθος κυδωνιού. • Στον 6ο μήνα ολοκληρώνεται ένα σημαντικό στάδιο της εγκεφαλικής ανάπτυξης: ο εγκεφαλικός φλοιός χωρίζεται σε δύο ημισφαίρια. Αυτός ο μήνας είναι επίσης συναρπαστικός για τα μάτια του εμβρύου, τα οποία ανοίγουν για πρώτη φορά. Παρ' όλο που βλέπουν θολά, αρχίζουν να ανταποκρίνονται στο φως. Αρχίζουμε να βλέπουμε απλές εκφράσεις στο πρόσωπο του εμβρύου. Το έμβρυο έχει πλέον μέγεθος κουνουπιδιού.		
Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού – Από τη σύλληψη στη γέννηση. Διάλεξη	3^ο τρίμηνο • 7ος μήνας Το έμβρυο αρχίζει να έχει τακτικά διαστήματα ύπνου και ξύπνιου. Βλέπουμε καθαρά τα μαλλιά στο κεφάλι του, και τα νεογιλά δόντια αναπτύσσονται κάτω από τα ούλα. Ακούει τη φωνή της μητέρας και ανταποκρίνεται με αυξημένους καρδιακούς παλμούς και κίνηση. Το έμβρυο <u>είχε 90% πιθανότητες επιβίωσης</u> σε περίπτωση πρόωρου τοκετού. Έχει πλέον μέγεθος ανανά. • 8ος μήνας. Το έμβρυο συμπεριφέρεται πλέον σαν νεογέννητο. Ο εγκέφαλος είναι λειτουργικός και το νευρικό σύστημα είναι έτοιμο. Οι πνεύμονες έχουν σχηματιστεί σχεδόν τελείως, και το έμβρυο εξασκείται στην αναπνοή, εισπνέοντας αμνιακό υγρό. Κοιμάται σχεδόν όλη την ημέρα και πιθανώς ονειρεύεται. Τα περισσότερα βρέφη έχουν πλέον γυρίσει ανάποδα, για να προετοιμαστούν για τον τοκετό. Για να περάσουν από αυτή τη μικροσκοπική τρύπα στην έξοδο του «τούνελ», τα οστά και το κρανίο μας εξακολουθούν να είναι εξαιρετικά εύκαμπτα. Μόνο το ανοσοποιητικό σύστημα παραμένει ανώριμο. Θα χρειαστεί να περάσουν πολλοί μήνες μετά τη γέννηση, για να μπορέσουν οι εσωτερικοί σωματοφύλακες του εμβρύου να προστατεύουν αποτελεσματικά την υγεία του. Το έμβρυο έχει πλέον μέγεθος πεπονιού. • Τον τελευταίο μήνα, εξασκεί συνεχώς τις κινητικές του δεξιότητες και κλωτσάει. Ο φυσικός τοκετός προστατεύει το έμβρυο, εξασφαλίζοντας ισχυρότερο ανοσοποιητικό σύστημα σε όλη τη ζωή του εμβρύου. Το παζλ της διατροφής και της φύσης έχει πλέον σχεδόν ολοκληρωθεί, οι πρώτες ενδείξεις του χαρακτήρα του	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 18-21

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	εμβρύου είναι ήδη εμφανείς. Το σημαντικότερο κομμάτι θα προστεθεί στην πρώιμη παιδική ηλικία του. Στο τέλος των 9 μηνών, το έμβρυο έχει περίπου μέγεθος καρπουζιού. Η προγεννητική περίοδος είναι εξαιρετικά σημαντική για τη μελλοντική ανάπτυξη ενός παιδιού. Γεγονότα όπως: Μεταλλάξεις στο γενετικό υλικό Χρωμοσωμικές ανωμαλίες Τοξικοί – τερατογόνοι παράγοντες Δυσκολίες στην εγκυμοσύνη Στρες στη διάρκεια αυτής της περιόδου ευθύνονται για το 80% των αναπτυξιακών διαταραχών		
Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού – Η ζωή μετά τη γέννηση. Διάλεξη	Ποια είναι συνήθως τα στάδια ανάπτυξης ενός παιδιού; 1ο έτος ζωής. Όλα τα παιδιά, αλλά ειδικά τα βρέφη, έχουν ανάγκη από αγκαλιές, ύπνο και φαγητό, ιδίως τους πρώτους μήνες ζωής. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, το βρέφος μαθαίνει πολλά από τους γονείς του. Γι' αυτό οι γονείς πρέπει να περνούν πολύ χρόνο μαζί του. Ο εγκέφαλος του βρέφους αναπτύσσεται μέσω της όρασης, της ακοής, της αφής, της όσφρησης και της εξοικείωσης με το περιβάλλον. Παρακάτω περιγράφεται η εξέλιξη όλων των σταδίων ανάπτυξης. Είναι σημαντικό να γνωρίζουν λεπτομερώς οι γονείς τα στάδια ανάπτυξης του βρέφους στη διάρκεια των πρώτων ετών της ζωής τους.	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 22-23
Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού – Η ζωή μετά τη γέννηση. Διάλεξη	- 1 μήνα: Ανασηκώνει για λίγο το κεφάλι του όταν βρίσκεται στην προηγούμενη θέση, αλλά δεν μπορεί να το κρατήσει, ούτε όταν βρίσκεται σε όρθια θέση. Κουνάει τα χέρια και τα πόδια του. Συνήθως κρατάει τα χέρια του σφιχτά κλεισμένα. Εστιάζει στα μάτια στο πρόσωπο και στα αντικείμενα με έντονες χρωματικές αντιθέσεις που βρίσκονται σε απόσταση 20 - 30 εκ., αλλά δεν παρακολουθεί την κίνησή τους. Δεν ξέρει ποιος το ταΐζει, ποιος το αγκαλιάζει, ποια είναι η μητέρα του και ποιος ο πατέρας του, αισθάνεται χαρούμενο όταν τρώει, αλλά δεν ξέρει τι σημαίνει ευτυχία, ακούει τις φωνές και τους θορύβους, επικοινωνεί κυρίως με το κλάμα, το οποίο διαφοροποιείται ανάλογα με την ανάγκη που θέλει να εκφράσει (πείνα, πόνος, αλλαγή πάνας, φόβος, επιθυμία παρέας), έχει αναπτύξει ισχυρό δεσμό με τους γονείς του, τους αναγνωρίζει και αντιδρά όταν του μιλάνε ή του χαμογελάνε, μερικές φορές χαμογελάει χωρίς λόγο, κοιτάζει τους γονείς του όταν του μιλάνε και βγάζει ήχους, ανοίγει το στόμα του όταν βλέπει το στήθος της μητέρας ή το μπιμπερό. - 2 μηνών: το βρέφος εστιάζει στο πρόσωπό σας όταν του μιλάτε, αισθάνεται ασφαλές όταν το προσέχει κάποιος, παρακολουθεί το αντικείμενα που κινούνται σε απόσταση 75 εκ. από το πρόσωπό του, χαμογελάει όταν του χαμογελάτε, κρατάει το κεφάλι του όρθιο για περισσότερη ώρα, ακούει τη φωνή σας και άλλους ήχους και αντιδρά βγάζοντας δικούς του ήχους, κλωτσάει δυνατά, τεντώνει και λυγίζει τα δάχτυλα των χεριών και των ποδιών του χωρίς συγκεκριμένο σκοπό και έλεγχο.	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 24-25

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	- 3 μηνών: στηρίζεται στα χέρια του όταν βρίσκεται σε πρηνή θέση, ανασηκώνει και κρατά όρθιο το κεφάλι του, αρχίζει να στρέφεται προς το πλάι όταν βρίσκεται σε ύπτια θέση, τεντώνει τα πόδια του και κλωτσάει δυνατά, γελάει δυνατά και αυθόρμητα, κλαίει δυνατά, είναι πιο ζωηρό, αρχίζει να παρατηρεί περισσότερο τα μικρά αντικείμενα/τα παιχνίδια και να παρακολουθεί την κίνησή τους προς κάθε κατεύθυνση, συνήθως έχει τα χέρια του ανοιχτά και τα ενώνει, προσπαθεί να αγγίξει ή να πιάσει αντικείμενα, προσπαθώντας να συντονίσει τα μάτια και τα χέρια του, κοιτάζει και ανακαλύπτει μέρη του σώματός του, έχει κολικούς του εντέρου, ανακαλύπτει νέους τρόπους επικοινωνίας εκτός από το κλάμα, όπως τις εκφράσεις του προσώπου και τη γλώσσα του σώματος, μπορεί να αρχίσει να δείχνει συναισθήματα, όπως ενδιαφέρον ή αποστροφή, χαρά ή δυσφορία		
Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού – Η ζωή μετά τη γέννηση. Διάλεξη	- 4 μηνών: γελάει δυνατά και φωνάζει από χαρά, παρατηρεί και εξερευνά οπτικά το περιβάλλον, απολαμβάνει το μπάνιο και την ομιλία, εστιάζει σε άλλους ανθρώπους, του αρέσει να περνά χρόνο μαζί τους, όταν βρίσκεται σε υποστηριζόμενη καθιστή θέση ελέγχει καλύτερα τη θέση του κεφαλιού του, μπορεί να μεταβαίνει από την ύπτια θέση στο πλάι, παρακολουθεί τα αντικείμενα που κινούνται γύρω του, ανακαλύπτει τα χέρια και τα πόδια του και παίζει μαζί τους, τεντώνει τα χέρια του για να πιάσει αντικείμενα, συντονίζει τα μάτια και τα χέρια του, κρατά ένα αντικείμενο, το βάζει στο στόμα του και το πετάει, αναπτύσσει συναισθήματα και τρόπους επικοινωνίας. Αντιδρά σε αυτά που του λέτε με τις εκφράσεις του προσώπου του (γι' αυτό εστιάζει στο πρόσωπό σας), αναγνωρίζει τη φωνή σας, αντιδρά με χαρά σε αυτή και βγάζει ήχους σαν να θέλει να αντιδράσει σε αυτά που του λέτε - 5 μηνών: κρατάει το κεφάλι του όρθιο σε καθιστή θέση, όταν βρίσκεται σε πρηνή θέση, στηρίζεται στα τεντωμένα χέρια του και ανασηκώνει τον θώρακά του, σηκώνει και κουνάει τα πόδια και τα χέρια του, κάθετα σε υποστηριζόμενη θέση, βάζει τα δάχτυλά του στο στόμα του και δείχνει ενδιαφέρον για αυτά που τρώτε, μπορεί να εστιάζει σε μικρά αντικείμενα, π.χ. σε ένα κουμπί, αρπάζει τα πάντα γύρω του, τα κρατάει γερά, τα πετάει κάτω και γυρνάει το κεφάλι του, για να τα βρει, αλλάζει τον τόνο της φωνής του όταν του μιλάτε, αρχίζει να κινείται σέρνοντας τον ποπό του, σε ύπτια θέση παίζει με τα δάχτυλα των ποδιών του, θέλει να βάλει στο στόμα του ό,τι κρατάει στα χέρια του, αρχίζει να μασάει, παρακολουθεί προσεκτικά τις κινήσεις σας, στρέφει το κεφάλι του προς όποιον του μιλάει, εκφράζει περισσότερα συναισθήματα, αναπτύσσει ισχυρότερο δεσμό μαζί σας και με αυτούς που το φροντίζουν και τους αναγνωρίζει, κατανοεί συναισθήματα, όπως ο θυμός και ο εκνευρισμός, χαμογελάει και «μιλάει» στον εαυτό του όταν κοιτάζεται στον καθρέφτη - 6 μηνών: θέλει να κινείται περισσότερο, οι μύες στον αυχένα του δυναμώνουν, ελέγχει πολύ καλά το κεφάλι	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνεια 26

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	του σε όρθια θέση, στέκεται όρθιο όταν το κρατάτε, στέκεται όρθιο όταν το κρατάτε, χρησιμοποιεί περισσότερο τα μάτια του, για να συντονίζει τις κινήσεις του, περνάει ένα αντικείμενο από το ένα χέρι στο άλλο, «μιλάει ασυνάρτητα» με τραγουδιστούς ήχους όταν παίζει, στρέφει το κεφάλι του προς τις πηγές ήχου ή φωνής, μπορεί να μασάει, αναγνωρίζει τη μητέρα του, τον πατέρα του και άλλους συγγενείς. Δείχνει ενδιαφέρον για αυτά που συμβαίνουν γύρω του, αρπάζει αντικείμενα, τα βάζει στο στόμα του (μαθαίνει πράγματα μέσω της αφή και της γεύσης), τα κουνάει και τα χτυπάει δυνατά (για να καταλάβει πώς λειτουργούν), μπορεί να αρχίσει να τρώει στερεές τροφές, μουρμουρίζει και βγάζει μονοσύλλαβους ή δισύλλαβους ήχους, όπως «ντα-ντα»		
Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού – Η ζωή μετά τη γέννηση. Διάλεξη	- 7 μηνών: κάθεται χωρίς υποστήριξη και χρησιμοποιεί τα χέρια του, για να στηριχτεί, αρχίζει να μπουσουλάει, πιάνει με τα δάχτυλά του, συνειδητοποιεί ότι αποτελεί ξεχωριστή οντότητα. Όταν κρύβετε ένα αντικείμενο ψάχνει να το βρει, μπορεί να κρατάει ένα κουτάλι, αλλά δεν ξέρει πώς να το χρησιμοποιεί, αρχίζει να αντιλαμβάνεται ότι έχει διαφορετικές ανάγκες (πείνα, μοναξιά) και τις εκφράζει με διαφορετικούς τρόπους, ακούει το όνομά του, η φαντασία και η μνήμη του αρχίζουν να λειτουργούν, τα συναισθήματά του συνεχίζουν να εξελίσσονται, ενώ αντιλαμβάνεται από τις εκφράσεις του προσώπου σας και τον τόνο της φωνής σας πότε είστε χαρούμενοι ή λυπημένοι, δείχνει έντονο δέσιμο με τα άτομα και τα αντικείμενα στο περιβάλλον του. - 8 μηνών: μπουσουλάει (ορισμένα βρέφη παραλείπουν αυτό το στάδιο και περπατάνε αργότερα), σε πρηνή θέση, προσπαθεί να στηριχτεί στα γόνατά του, τεντώνει το χέρι του, για να πιάσει ένα πιο μακρινό αντικείμενο, κοιτάζει τα αντικείμενα, τα ψάχνει όταν πέφτουν κάτω, κάθεται μόνο του, θυμώνει όταν δεν βλέπει το άτομο που το φροντίζει ή όταν μένει μόνο του, αγχώνεται όταν βλέπει αγνώστους, του αρέσει να παίζει μαζί σας, αντιγράφει τις κινήσεις σας και μιμείται τις φωνές των ζώων, επικοινωνεί με διάφορους τρόπους (γλώσσα του σώματος), τραγουδάει σε διαφορετικούς τόνους - 9 μηνών: Τεντώνει τα χέρια του, για να πιάσει ένα παιχνίδι, ψάχνει να βρει κάτι που του έπεσε, κάθεται μόνο του χωρίς να πέφτει, είναι ντροπαλό με άτομα που δεν γνωρίζει, γίνεται πιο κοινωνικό και του αρέσει να παίζει με άτομα που γνωρίζει, «μιλάει», χτυπάει παλαμάκια, μπουσουλάει και προσπαθεί να σηκωθεί, εξερευνά τα πάντα και βρίσκει κρυμμένα αντικείμενα, η μνήμη του βελτιώνεται, και τα συναισθήματά του ωριμάζουν, εκφράζει τον φόβο του και καταλαβαίνει τις εκφράσεις του προσώπου σας, αρχίζει να συνδέει λέξεις με το νόημά τους και καταλαβαίνει τη γλώσσα του σώματός του, λέει δικές του λέξεις (ακατάληπτο μουρμούρισμα), αναπαράγει ήχους για να τραβήξει την προσοχή σας, καταλαβαίνει το «όχι», δένεται	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνεια 27

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	περισσότερο με πρόσωπα και αντικείμενα, συνεχίζει να μην είναι φιλικό προς τους αγνώστους, αρχίζει να δείχνει την προσωπικότητά του, τρώει μόνο του με τα χέρια του.		
Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού – Η ζωή μετά τη γέννηση. Διάλεξη	- 10 μηνών: Μπορεί να στέκεται όρθιο, κάθεται χωρίς υποστήριξη, μπουσουλάει, μπορεί να σηκώνεται μόνο του, κάνει βήματα όταν πιάνεται από έπιπλα ή κρατάει το χέρι σας • Ξεχωρίζει τα γνώριμα από τα άγνωστα πρόσωπα, είναι «δεμένο» με το κύριο άτομο που το φροντίζει, σας αγκαλιάζει, αναγνωρίζει κάποιες λίγες λέξεις, λέει συνεχώς ακατάληπτες λέξεις και κοιτάει να πει τις πρώτες κανονικές λέξεις. Καταλαβαίνει το «όχι», κοιτάζει τα γνώριμα αντικείμενα όταν μιλάτε για αυτά, ακολουθεί απλές οδηγίες, εξακολουθεί να του αρέσει να παίζει «κούκου τσα», ψάχνει κρυμμένα αντικείμενα και κοιτάζει τις εικόνες στα βιβλία, κρατάει το κουτάλι και προσπαθεί να φάει μόνο του - 11 μηνών: μπορεί να σηκώνεται από ύπτια θέση και να κάθεται, χρησιμοποιεί τον δείκτη και τον αντίχειρά του, για να πιάσει αντικείμενα. Κάνει προσπάθειες να σταθεί μόνο του, επεξεργάζεται ένα αντικείμενο προτού το βάλει στο στόμα του, μιμείται φωνές και ήχους, δείχνει ενδιαφέρον για τους διαλόγους, τα τραγούδια και τα βιβλία, λέει την πρώτη του κατανοητή λέξη (μαμά ή μπαμμά), αισθάνεται πιο άνετα με αγνώστους, ψάχνει να βρει κρυμμένα πράγματα και ενδιαφέρεται για την κατασκευή και τον τρόπο λειτουργίας τους. - 12 μηνών: Το βρέφος αρχίζει να περπατά από τον 10ο έως τον 16ο μήνα, χτυπάει παλαμάκια, ψάχνει να βρει τα αντικείμενα που του ζητάτε, έρχεται όταν το φωνάζετε, θυμώνει όταν το λέτε «όχι», μαθαίνει να σκαρφαλώνει, δείχνει με το δάχτυλό του εκεί που θέλει να πάει, το βάρος του έχει τριπλασιαστεί, και έχει ψηλώσει περίπου 25 εκ., επικοινωνεί με πολλούς τρόπους (δείχνει, μιλάει), του αρέσει να παίζει μαζί σας, χρησιμοποιεί καλύτερα τα χέρια και τα δάχτυλά του, τα χρησιμοποιεί για να φάει, δεν αντιδρά αρνητικά όταν το ντύνετε, ακολουθεί οδηγίες και συσχετίζει τις λέξεις με το νόημά τους.	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνεια 28
Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού – Η ζωή μετά τη γέννηση. Διάλεξη	2 ετών: Το παιδί σε αυτή την ηλικία θέλει να παίζει, να πειραματίζεται και να εξερευνά. Το παιχνίδι παίζει πολύ σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη της σκέψης, της φαντασίας και της δημιουργικότητας. Σταδιακά, ξεκινά το παιχνίδι της μίμησης. Το παιδί αναπτύσσει επίσης πολύ έντονα συναισθήματα, όπως θυμό, δυσφορία, ενοχή, ντροπή και κτητικότητα. - 12-18 μηνών: Οι αλλαγές στο βάρος και στο ύψος του παιδιού το διευκολύνουν να στέκεται και να περπατά, τα οστά σκληραίνουν, και οι μύες αναπτύσσονται, για να το βοηθούν να στηρίζεται και να περπατά. Το παιδί αγγίζει, πιάνει, τραβά και σπρώχνει ό,τι βλέπει γύρω του και μπορεί να το φτάσει. Απολαμβάνει τη σωματική επαφή και τις αγκαλιές. Στέκεται και περπατά αρκετά καλά και ανεξάρτητα, τρέχει αλλά πέφτει συχνά, κοιμάται στη διάρκεια της νύχτας, είναι δεμένο με τους γονείς του, σκαρφαλώνει σε χαμηλά έπιπλα, σπρώχνει παιχνίδια (π.χ. ένα καρότσι), μπορεί να τοποθετήσει προσεκτικά ένα	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 29-30

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	του βλάκι πάνω από ένα άλλο, να φτιάξει έναν μικρό πύργο και μετά να το «κατεδαφίσει», εξερευνά συνεχώς, αισθάνεται ασφάλεια και σιγουριά όταν βρίσκεστε κοντά του, αρχίζει να μουντζουρώνει με μαρκαδόρους. • Ακούει αυτά που του λέτε, ακολουθεί απλές εντολές, όπως: «μην πηγαίνεις εκεί», «φέρε τα παπούτσια σου», δείχνει διάφορα μέρη του σώματός του, πίνει νερό από το ποτήρι, σας βοηθά όταν το ντύνετε και το γδύνετε, λέει περίπου 6 λέξεις εκτός από «μαμά» και «μπαμπά», κάνει μερικά βήματα στις σκάλες με τη βοήθεια ενός ενήλικα, μιμείται ήχους ζώων, χρησιμοποιεί κουτάλι και πιρούνι όταν τρώει, αρχίζει να καταλαβαίνει πώς αισθάνονται οι άλλοι, η λεκτική επικοινωνία του ωριμάζει, κατονομάζει γνώριμα αντικείμενα (π.χ. μπάλα). - 18-24 μηνών: δείχνει περιέργεια για τους ανθρώπους και τα πράγματα γύρω του, εξερευνά τα συρτάρια, τις ντουλάπες και τα δωμάτια, μιμείται, αντιγράφει αυτά που κάνετε (χτενίζει τα μαλλιά του, προσπαθεί να ντυθεί, τρώει) και αισθάνεται ανεξάρτητο, λέει καινούργιες λέξεις. Έως την ηλικία των 2 ετών κατά μέσο όρο, λέει 30 έως 50 λέξεις και σχηματίζει προτάσεις των δύο λέξεων, μπορεί να φτιάξει έναν πύργο από 5-6 τουβλάκια, ανοίγει τις πόρτες, πετάει την μπάλα, τρέχει και σκαρφαλώνει • Ανεβαίνει και κατεβαίνει τις σκάλες όταν το κρατάτε από το χέρι, καταλαβαίνει αυτά που του λέτε και ακολουθεί απλές εντολές, παίζει κοντά σε άλλα παιδιά, αλλά διστάζει να παίξει μαζί τους, δεν θέλει να αφήνει τη μαμά ή τον μπαμπά του, αντιδρά στα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων, μπορεί να αρχίσει να μαθαίνει να χρησιμοποιεί γιογιό, δεν μοιράζεται παιχνίδια με άλλα παιδιά, τρώει μόνο του, κοιμάται όλη τη νύχτα, είναι «δεμένο» με ένα αντικείμενο (μια κούκλα, ένα μαξιλάρι ή μια κουβέρτα) και κοιμάται μαζί του, τρέχει χωρίς να πέφτει, σταματάει και επιστρέφει, αισθάνεται έντονα συναισθήματα, τα οποία δεν μπορεί να διαχειριστεί, σκέφτεται πώς αισθάνεται και προσπαθεί να το εκφράσει με λέξεις, αγκαλιάζει γνωστά άτομα, δείχνει μεγαλύτερη φαντασία και δημιουργικότητα στα παιχνίδια που παίζει, αρχίζει να χρησιμοποιεί ορισμένες αντωνυμίες και να λέει δισύλλαβες προτάσεις, κάθεται μόνο του σε καρεκλάκι και μεταφέρει μεγάλα αντικείμενα. Αρχίζει να χρησιμοποιεί το ένα χέρι περισσότερο από το άλλο.		
Τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού – Η ζωή μετά τη γέννηση. Διάλεξη	3 ετών: Αυτή η περίοδος χαρακτηρίζεται από συναισθηματική ωρίμανση, ανάπτυξη της ικανότητας κατανόησης των αισθημάτων των άλλων ατόμων, κατανόηση εννοιών, όπως ο χρόνος, τα αντίθετα (μικρό-μεγάλο, ημέρα-νύχτα κ.λπ.), των σχημάτων, των χρωμάτων και των χαρακτηριστικών των αντικειμένων και, τέλος, μεγαλύτερη ανεξαρτησία στην τουαλέτα (ένα από τα δυσκολότερα επιτεύγματα). • Λέει το όνομά του, θέλει να κάνει πράγματα μόνο του, δεν ελέγχει τα συναισθήματά του, ιδίως όταν είναι κουρασμένο, δείχνει την προσωπικότητα και τις ικανότητές του, γράφει προτάσεις τριών λέξεων, μιλάει πιο καθαρά, τρέχει, πηδάει, σκαρφαλώνει, κάνει ποδήλατο με 3 ρόδες, ισορροπεί στο ένα πόδι για αρκετά δευτερόλεπτα, μουντζουρώνει με μαρκαδόρους, προσπαθεί να ζωγραφίσει κάτι που έχει στο	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνεια 31

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	μυαλό του, προσπαθεί να ζωγραφίσει έναν κύκλο, μπορεί να αναγνωρίζει ίδια χρώματα, αναγνωρίζει και κατονομάζει τα μέλη του σώματός του, καταλαβαίνει τη διαφορά μεταξύ αντίθετων εννοιών, όπως: «μικρό» / «μεγάλο», «μαλακό» / «σκληρό» κ.λπ.. Ντύνεται μόνο του, αλλά δεν μπορεί να κλείσει ή να ανεβάσει το φερμουάρ, μέχρι να κλείσει τα τρία έτη, συνήθως έχει καταφέρει να πηγαίνει στην τουαλέτα μόνο του, παίζει κοντά σε άλλα παιδιά, αλλά διστάζει να παίξει μαζί τους, μιμείται τους ενήλικες και προσπαθεί να τους βοηθήσει, π.χ. όταν τακτοποιεί την κουζίνα ή το δωμάτιό του, κλωτσάει την μπάλα χωρίς συγκεκριμένο στόχο, ανεβαίνει τις σκάλες, έχει πολλή ενέργεια, δεν έχει αίσθηση του κινδύνου, αρνείται να σταματήσει ακόμα και όταν ξέρει ότι κάνει κάτι επικίνδυνο. Κάνει πολλές ερωτήσεις, όπως: «Τι είναι αυτό;» «Γιατί συμβαίνει αυτό;» κ.λπ., ακούει παραμύθια και σας ζητάει να του διαβάσετε ξανά και ξανά τα αγαπημένα του.		
Νευροπλαστικότητα & πρώιμη παιδική ανάπτυξη: Φύση έναντι Ανατροφής. Διάλεξη	• Η «επιγενετική» είναι ένας αναδυόμενος κλάδος επιστημονικής έρευνας που δείχνει πώς οι επιρροές από το περιβάλλον — οι εμπειρίες των παιδιών — επηρεάζουν στην πραγματικότητα την έκφραση των γονιδίων τους. • Αυτό σημαίνει ότι έχει απορριφθεί η παλιά ιδέα ότι η ανάπτυξη καθορίζεται αποκλειστικά από τα γονίδια. Δεν τίθεται πλέον το θέμα Φύση έναντι Ανατροφής. Σχεδόν πάντα παίζουν ρόλο και τα δύο! • Κατά την ανάπτυξη, το DNA που δημιουργεί τα γονίδια μας συσσωρεύει χημικά σημάδια που καθορίζουν τον βαθμό έκφρασης των γονιδίων. Αυτή η συλλογή χημικών σημαδιών είναι γνωστή ως «επιγονιδίωμα». Οι διαφορετικές εμπειρίες που βιώνουν τα παιδιά αναδιοργανώνουν αυτά τα χημικά σημάδια. Αυτό εξηγεί γιατί τα γενετικά πανομοιότυποι δίδυμα μπορεί να επιδεικνύουν διαφορές στη συμπεριφορά, στις δεξιότητες, στην υγεία και στα επιτεύγματα. • Τα γονίδια που κληρονομούν τα παιδιά από τους βιολογικούς γονείς τους παρέχουν πληροφορίες που καθοδηγούν την εξέλιξή τους. Για παράδειγμα, πόσο ψηλά μπορεί να γίνουν ή τι είδους ιδιοσυγκρασία θα μπορούσαν να έχουν. Κατά την ανάπτυξη, όταν οι εμπειρίες αναδιοργανώνουν τα επιγενετικά σημάδια, ενδέχεται να τροποποιήσουν τον βαθμό και τον τρόπο με τον οποίο τα γονίδια απελευθερώνουν τις πληροφορίες που μεταφέρουν. • Συνεπώς, το επιγονιδίωμα μπορεί να επηρεαστεί από θετικές εμπειρίες, όπως οι υποστηρικτικές σχέσεις και οι εμπειρίες μάθησης, ή από αρνητικές εμπειρίες, όπως οι περιβαλλοντικές τοξίνες ή οι στρεσογόνες συνθήκες ζωής, οι οποίες αφήνουν μια μοναδική επιγενετική «υπογραφή» στα γονίδια. Αυτές οι υπογραφές μπορεί να είναι παροδικές ή μόνιμες, ενώ και οι δύο τύποι υπογραφών επηρεάζουν την ευκολία με την οποία ενεργοποιούνται ή απενεργοποιούνται τα γονίδια. Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι ενδέχεται να υπάρχουν τρόποι να αντιστρέψουμε ορισμένες αρνητικές μεταβολές και να αποκαταστήσουμε την υγιή λειτουργία. Ωστόσο η καλύτερη στρατηγική είναι να	10 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 32-33

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	υποστηρίζουμε τις ανταποκριτικές σχέσεις και να μειώνουμε το στρες, ώστε να συμβάλλουμε εξαρχής στη ανάπτυξη ενός ισχυρού εγκεφάλου. • Οι εμπειρίες που βιώνει κάποιος στα πολύ πρώιμα στάδια της ζωής του, όταν ο εγκέφαλος αναπτύσσεται πιο γρήγορα, προκαλούν επιγενετικές προσαρμογές, οι οποίες επηρεάζουν τον βαθμό, τον χρόνο και τον τρόπο που απελευθερώνουν τα γονίδια τις οδηγίες τους, για να δημιουργούν τις μελλοντικές προοπτικές που σχετίζονται με την υγεία, τις δεξιότητες και την ανθεκτικότητα. Γι' αυτό είναι κρίσιμο να προσφέρουμε στα μικρά παιδιά υποστηρικτικές εμπειρίες φροντίδας κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής τους. • Οι υπηρεσίες, όπως η υγειονομική περίθαλψη υψηλής ποιότητας για όλες τις έγκυες γυναίκες, τα βρέφη και τα μικρά παιδιά, καθώς και η υποστήριξη των νέων γονέων και των φροντιστών μπορούν να επηρεάσουν - κυριολεκτικά - τη χημεία που σχετίζεται με τα γονίδια των παιδιών. Οι υποστηρικτικές σχέσεις και οι πλούσιες εμπειρίες μάθησης δημιουργούν θετικές επιγενετικές υπογραφές, οι οποίες ενεργοποιούν το γενετικό δυναμικό.		
Σημαντικά πράγματα που πρέπει να θυμόμαστε για την ανάπτυξη των παιδιών. Διάλεξη	Οι πρώιμες εμπειρίες επηρεάζουν τον αναπτυσσόμενο εγκέφαλο • Όταν παρέχουμε εξαρχής τα σωστά συστατικά για υγιή ανάπτυξη, επιτυγχάνουμε καλύτερα αποτελέσματα απ' ό,τι όταν προσπαθούμε να διορθώσουμε τα προβλήματα εκ των υστέρων • Η «πλαστικότητα» αφορά την ικανότητα του εγκεφάλου να μαθαίνει από τις εμπειρίες, η οποία είναι μεγαλύτερη στα πρώτα χρόνια ζωής και μειώνεται καθώς μεγαλώνουμε. Παρ' όλο που το παράθυρο των ευκαιριών ανάπτυξης ειδικών δεξιοτήτων και προσαρμογής της συμπεριφοράς παραμένει ανοικτό για πολλά χρόνια, απαιτείται περισσότερη προσπάθεια, για να επιχειρήσουμε να αλλάξουμε τη συμπεριφορά ή να χτίσουμε νέες δεξιότητες σε μια βάση εγκεφαλικών δικτύων, τα οποία δεν καλωδιώθηκαν σωστά εξαρχής. • Ο εγκέφαλος υφίσταται την πιο ραγδαία ανάπτυξη από την προγεννητική περίοδο έως τα πρώτα χρόνια ζωής, και οι πρώιμες εμπειρίες καθορίζουν κατά πόσον η αρχιτεκτονική του είναι στιβαρή ή εύθραυστη. Στη διάρκεια των πρώιμων ευαίσθητων περιόδων ανάπτυξης, το κύκλωμα του εγκεφάλου είναι πιο δεκτικό στην επιρροή θετικών ή αρνητικών εξωτερικών εμπειριών. Στη διάρκεια αυτών των <i>ευαίσθητων περιόδων</i>, η υγιής συναισθηματική και γνωστική ανάπτυξη διαμορφώνεται από την ανταποκριτική, αξιόπιστη αλληλεπίδραση με ενηλικούς, ενώ οι χρόνιες ή ακραίες κακουχίες μπορούν να διακόψουν τη φυσιολογική ανάπτυξη του εγκεφάλου • Το τοξικό στρες καταστρέφει την αναπτυσσόμενη αρχιτεκτονική του εγκεφάλου, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε ισόβια προβλήματα μάθησης, συμπεριφοράς, καθώς και σωματικής και ψυχικής	10 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 34-39

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	υγείας. Χωρίς την αποσόβηση και την προστασία της υποστήριξης από ενήλικες, το τοξικό στρες συσσωρεύεται στον οργανισμό μέσω διαδικασιών που διαμορφώνουν την αρχιτεκτονική του αναπτυσσόμενου εγκεφάλου Οι σταθερές σχέσεις φροντίδας είναι απαραίτητες για την υγιή ανάπτυξη. Τα παιδιά αναπτύσσονται σε ένα περιβάλλον σχέσεων που ξεκινούν από το σπίτι και περιλαμβάνουν μέλη της ευρύτερης οικογένειας, τους παρόχους πρώιμης φροντίδας και εκπαίδευσης και τα μέλη της τοπικής κοινότητας. Σύμφωνα με μελέτες, τα μικρά παιδιά που έχουν σχέσεις ασφάλειας και εμπιστοσύνης με τους γονείς ή τους φροντιστές τους παρουσιάζουν ελάχιστη ενεργοποίηση των ορμονών του στρες όταν τρομάζουν από ένα παράξενο συμβάν, ενώ τα παιδιά που έχουν ανασφαλείς σχέσεις παρουσιάζουν σημαντική ενεργοποίηση του συστήματος απόκρισης στο στρες. Πολλές επιστημονικές μελέτες υποστηρίζουν αυτά τα συμπεράσματα: η παροχή υποστηρικτικών, ανταποκριτικών σχέσεων όσο το δυνατόν νωρίτερα στη ζωή μπορεί να αποτρέψει ή να αναστρέψει τις καταστροφικές επιπτώσεις του τοξικού στρες. Παρά τον πρωταρχικό ρόλο των δεσμών με τους γονείς, τα μικρά παιδιά μπορούν επίσης να επωφεληθούν σημαντικά από τις σχέσεις με άλλους υπεύθυνους φροντιστές τόσο εντός όσο και εκτός της οικογένειας. Οι κοντινές σχέσεις φροντίδας με άλλους αξιόπιστους και διαθέσιμους ενήλικες δεν μειώνουν τη δύναμη της πρωταρχικής σχέσης του μικρού παιδιού με τους γονείς του. Αντιθέτως, πολλαπλοί φροντιστές μπορούν να προάγουν την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των μικρών παιδιών. Ωστόσο, οι συχνές διαταραχές στη φροντίδα και η συχνή αντικατάσταση του προσωπικού, καθώς και οι χαμηλότερης ποιότητας αλληλεπιδράσεις στις δομές προγραμμάτων πρώιμης παιδικής ηλικίας μπορούν να υπονομεύσουν την ικανότητα των παιδιών να αναπτύξουν ασφαλείς προσδοκίες για τον βαθμό και τον τρόπο κάλυψης των αναγκών τους. Η σοβαρή παραμέληση φαίνεται ότι αποτελεί τουλάχιστον εξίσου μεγάλη απειλή για την υγεία και την ανάπτυξη όσο και η σωματική κακοποίηση - πιθανώς ακόμα μεγαλύτερη. Όταν συγκρίνονται με παιδιά, τα οποία έχουν θυματοποιηθεί λόγω εμφανούς σωματικής κακοποίησης, τα μικρά παιδιά που έχουν βιώσει παρατεταμένες περιόδους αμέλειας επιδεικνύουν πιο σοβαρές γνωστικές αναπηρίες, προβλήματα προσοχής, γλωσσικά ελλείμματα, ακαδημαϊκές δυσκολίες, συμπεριφορά απόσυρσης ή προβλήματα στην αλληλεπίδρασή τους με συνομηλίκους καθώς μεγαλώνουν. Αυτό δείχνει ότι η παρατεταμένη διαταραχή των αλληλεπιδράσεων "δούναι και λαβείν" (serve and return) στις πρώιμες σχέσεις μπορεί να είναι πιο επιβλαβής για την αναπτυσσόμενη αρχιτεκτονική του εγκεφάλου από το		

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	σωματικό τραύμα, ωστόσο συχνά τυγχάνει λιγότερης προσοχής.		
Ποια είναι τα παιδιά που έχουν ανάγκη από πρώιμη θεραπευτική παρέμβαση; Διάλεξη	• Πρώιμη παρέμβαση για βρέφη υψηλού κινδύνου • Βιολογικοί παράγοντες κινδύνου, όπως προωρότητα, χαμηλό βάρος γέννησης και βρέφη που έχουν υποστεί ασφυξία Σύμφωνα με τον ΠΟΥ, κάθε χρόνο γεννιούνται πρόωρα περίπου 15 εκατομμύρια βρέφη. Τις τελευταίες δεκαετίες, τα ποσοστά επιβίωσης έχουν βελτιωθεί, χάρη στις προόδους της τεχνολογίας και στη βελτίωση της ποιότητας φροντίδας. Εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθεί βλάβη στο κεντρικό νευρικό σύστημα λόγω της προωρότητας και της ευαισθησία του νευρικού συστήματος των βρεφών, η οποία μπορεί να εκδηλωθεί με νευροψυχοκινητική αναπτυξιακή υστέρηση. Αυτό έχει οδηγήσει σε αύξηση των νευροαναπτυξιακών αναπηριών, όπως η μαθησιακή δυσκολία, η εγκεφαλική παράλυση και οι διαταραχές της ακουστικής και οπτικής λειτουργίας. Οι υπόλοιποι συνήθεις παράγοντες κινδύνου που συσχετίζονται με δυσμενή νευροαναπτυξιακά αποτελέσματα είναι το χαμηλό βάρος γέννησης, η μηνιγγίτιδα, η περιγεννητική ασφυξία και η εγκεφαλοπάθεια χολερυθρίνης. • Η ανάπτυξη ενός παιδιού πραγματοποιείται παράλληλα και στα πέντε επίπεδα, συγκεκριμένα στο αισθητηριακό (ακοή και όραση), στο κινητικό (αδρή και λεπτή κινητικότητα), στο λεκτικό & γλωσσικό, στο γνωστικό και στο κοινωνικό-συναισθηματικό επίπεδο. Τα επίπεδα ανάπτυξης είναι αλληλεξαρτώμενα μεταξύ τους. Όταν το παιδί δεν επιτυγχάνει τα αναπτυξιακά ορόσημα με βάση την ηλικία του, μιλάμε για αναπτυξιακή καθυστέρηση. Η καθυστέρηση σε ένα πεδίο επηρεάζει πάντα την ανάπτυξη στα υπόλοιπα πεδία. Η πρώιμη παρέμβαση έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει τα νευροαναπτυξιακά αποτελέσματα των βρεφών που παρουσιάζουν τέτοιες αναπηρίες ή καθυστερήσει. • Περιβαλλοντικοί παράγοντες κινδύνου, όπως βρέφη με έλλειψη ερεθισμάτων, από μονογονεϊκή οικογένεια ή φτωχό κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον μπορεί να αναπτύξουν οποιουδήποτε τύπου αναπηρία	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 40-43
Αναπτυξιακές διαταραχές. Διάλεξη	Οι αναπτυξιακές διαταραχές μπορούν να οδηγήσουν σε βαριά ήπια προβλήματα υγείας του παιδιού. Συνεπώς, είναι σημαντικό να τις εντοπίζουμε και να παρεμβαίνουμε όσο το δυνατόν νωρίτερα. Οι προειδοποιητικές ενδείξεις στην ανάπτυξη ενός παιδιού, π.χ. διαπίστωση καθυστερήσεων στην επίτευξη των αναπτυξιακών ορόσημων, όπως περιγράφονται παραπάνω, θα πρέπει να εντοπίζονται και να αξιολογούνται κατάλληλα.	3 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 44-50
Γιατί πρώιμη αναπτυξιακή παρέμβαση; Διάλεξη	Η λογική της πρώιμης παρέμβασης • Η νευροπλαστικότητα είναι η ικανότητα του εγκεφάλου να τροποποιεί τις συνάψεις του ή να αναπροσαρμόζει τα κυκλώματά του, για να αποκαθιστά εγκεφαλικές βλάβες. Ο εγκεφαλος διαθέτει πολλές νευρικές οδούς, καθεμία από τις οποίες μπορεί να αναπαράγει τη λειτουργία μιας άλλης οδού. Έτσι, μπορεί να διορθώνει	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 50-54

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	εύκολα μικρά σφάλματα στην ανάπτυξη ή την παροδική απώλεια λειτουργίας λόγω βλάβης, αναδρομολογώντας τα σήματα μέσω διαφορετικών οδών. Με την ενδυνάμωση ή τις επαναλαμβανόμενες δραστηριότητες μέσω ενός περιβάλλοντος με ερεθίσματα (αισθητηριακά), οι συνάψεις θα ενισχυθούν, ενώ όσες δεν διεγείρονται ή δεν εξασκούνται θα «κλαδευτούν». Η ενδυνάμωση των συνάψεων σε έναν εγκέφαλο που έχει υποστεί βλάβη θα οδηγήσει τελικά σε αποκατάσταση. Έχει διαπιστωθεί ότι στη διάρκεια της παιδικής ηλικίας πραγματοποιείται εκτενές κλάδεμα. • Ο εγκέφαλος αναπτύσσεται με τον ταχύτερο ρυθμό κατά τα 2 πρώτα έτη ζωής, στη διάρκεια των οποίων ολοκληρώνεται το 75% της ανάπτυξης. Τον πρώτο χρόνο ζωής, η περίμετρος του κεφαλιού των βρεφών αυξάνεται κατά 12 εκ. Τον δεύτερο χρόνο αυξάνεται κατά 2,5 εκ., ενώ έως την ενηλικίωση αυξάνεται άλλα 2,5 εκ. Όλα τα ορόσημα σε κάθε τομέα επιτυγχάνονται έως την ηλικία των δύο ετών που αποτελεί τη βάση για τις κινητικές, τις επικοινωνιακές, τις κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες και τη νοητική λειτουργία. • Μια κρίσιμη περίοδος είναι το στάδιο ωρίμανσης του παιδιού στη διάρκεια του οποίου το νευρικό σύστημα είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο στη μάθηση & στην ανάπτυξη, μέσω των ερεθισμάτων από το περιβάλλον. Ερεθίσματα υπάρχουν κατά την προγεννητική και τη μεταγεννητική περίοδο ανάπτυξης. Στη διάρκεια του πρώτου τριμήνου, όταν σχηματίζονται τα όργανα, αν εισχωρήσουν στη μήτρα επιβλαβείς ουσίες που ονομάζονται τερατογόνα, μπορεί να προσβάλουν τον εγκέφαλο και να παρεμποδίσουν την ανάπτυξή του. Η μεταγεννητική περίοδος από τη γέννηση έως την ηλικία των τριών ετών είναι η κρίσιμη περίοδος που γίνεται η μυελίνωση. Τα εξωτερικά ερεθίσματα συμβάλλουν στον σχηματισμό του περιβλήματος μυελίνης. Αν το βρέφος δέχεται λιγότερα ερεθίσματα στη διάρκεια αυτής της περιόδου, μπορεί να καθυστερήσει να επιτύχει τα ορόσημα. Λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών ανάπτυξης του εγκεφάλου κατά την πρώιμη παιδική ηλικία, τα βρέφη και τα νήπια είναι δεκτικά στην πρώιμη παρέμβαση που έχει την τάση να περιορίζει τις επιπτώσεις των προβλημάτων ανάπτυξης σε αυτόν τον ευάλωτο πληθυσμό.		
Τι πρέπει να θυμόμαστε για την αξία της πρώιμης θεραπευτικής παρέμβασης. Διάλεξη	• Η παροχή των κατάλληλων θεραπευτικών προσεγγίσεων πρώιμα οδηγεί σε πολύ καλά αποτελέσματα • Η νευροπλαστικότητα του αναπτυσσόμενου εγκεφάλου στα πρώτα χρόνια της ζωής χαρακτηρίζεται κυρίως από: Ευκολία δημιουργίας συνάψεων Ευκολία μεταβολής των ήδη υπαρχουσών συνάψεων Μη παγίωση των νευρωνικών του κυκλωμάτων • Η αργοπορημένη παρέμβαση για δόμηση νέων δεξιοτήτων απαιτεί περισσότερη προσπάθεια. • Οι πρώιμες εμπειρίες επηρεάζουν τον αναπτυσσόμενο εγκέφαλο ακόμη και από την προγεννητική περίοδο	5 λεπτ.	PPT 5, διαφάνειες 55-64

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	• Το χρόνιο στρες μπορεί να είναι τοξικό για τον αναπτυσσόμενο εγκέφαλο • Πρώιμες εγκεφαλικές βλάβες μπορούν να οδηγήσουν σε δια βίου προβλήματα • Η πρώιμη αναπτυξιακή θεραπευτική παρέμβαση αποτρέπει περαιτέρω δυσμενείς συνέπειες • Οι σταθερές σχέσεις φροντίδας με γονείς και φροντιστές είναι απαραίτητες για την υγιή ανάπτυξη • Τα παιδιά έχουν ανάγκη από ευκαιρίες, κίνητρα, παιχνίδι και απλές καθημερινές ρουτίνες για να μάθουν. / Τα παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές μαθαίνουν με τον ίδιο τρόπο όπως και τα άλλα παιδιά.		
Ερωτήσεις & απαντήσεις		15 λεπτ.	
Διάλειμμα		15 λεπτ.	
Μέρος 2ο: Πώς εφαρμόζεται η ΠΠΠ			
2.1 Βέλτιστες πρακτικές στην ΠΠΠ			
Σημειώσεις για τον εκπαιδευτή: Ανοίξτε το PPT 6: Μοντέλα πρώιμης παιδικής παρέμβασης χώρας – 30 λεπτά			
Θέμα / Μέθοδος	Κύρια σημεία	Ώρα	Διαφάνεια παρουσίας
Μοντέλα παιδικής παρέμβασης χώρας, δραστηριότητα	Αφιερώστε λίγο χρόνο, για να σκεφτείτε τις παρακάτω ερωτήσεις: • Γιατί κάθε χώρα πρέπει να διαθέτει αποτελεσματικό σύστημα και υπηρεσίες ΠΠΠ; • Τι είδους υπηρεσίες ΠΠΠ απαιτούνται σε αυτό το στάδιο; • Ποιες είναι οι επείγουσες ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών;	7 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 4
Παρουσίαση μοντέλων ΠΠΠ σε διάφορες χώρες, διάλεξη	Παρουσίαση μοντέλων ΠΠΠ διαφόρων χωρών, ΗΠΑ, Πορτογαλία, Ισπανία, Αυστρία και Γεωργία, αναφορικά με τα ακόλουθα θέματα: • Πόσο καιρό εφαρμόζεται η ΠΠΠ • Αρμόδιοι κρατικοί φορείς και χρηματοδότηση • Τυποποιημένες πολιτικές και πρακτικές • Θεωρητικό και εννοιολογικό πλαίσιο • Επαγγελματίες ΠΠΠ και απαιτούμενη εκπαίδευση	4 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 5-7
Μοντέλα υπηρεσιών ΠΠΠ, διάλεξη	Σύνοψη των διαφορετικών μοντέλων υπηρεσιών ΠΠΠ σε επίπεδο συστήματος	2 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 8
Πρότυπο ανάπτυξης ικανοτήτων έναντι παραδοσιακού	Επεξήγηση της υποκείμενης αλλαγής παραδείγματος από ένα παραδοσιακό μοντέλο παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ σε ένα μοντέλο ανάπτυξης ικανοτήτων	2 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 9

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

προτύπου Διάλεξη			
Συνιστώμενες πρακτικές στην πρώιμη παιδική παρέμβαση Διάλεξη	Σύνοψη των συνιστώμενων πρακτικών στην ΠΠΠ στο πλαίσιο μιας σύγχρονης οικογενειοκεντρικής προσέγγισης βασισμένης στις ρουτίνες. • Βασισμένη στις ρουτίνες • Σε ένα φυσικό πλαίσιο μάθησης • Βάσει ομαδικής, υπερεπισημονικής προσέγγισης • Συντονισμός και ενσωμάτωση των υπηρεσιών και των πόρων σε επίπεδο κράτους και υπηρεσίας	3 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 10
Ομάδα ΠΠΠ. Μοντέλα αλληλεπίδρασης ομάδων. Διάλεξη	Σύγκριση διαφόρων μοντέλων αλληλεπίδρασης ομάδας (πολυεπισημονική, διεπισημονική/υπερεπισημονική) με βάση τα ακόλουθα: • Αξιολόγηση • Συμμετοχή γονέων • Σχεδιασμός υπηρεσιών • Ευθύνη σχεδιασμού υπηρεσιών • Εφαρμογή σχεδίου υπηρεσιών • Τρόποι επικοινωνίας • Κατευθυντήρια φιλοσοφία • Σχεδιασμός προσωπικού Παράδειγμα ενός συγκεκριμένου παιδιού που λαμβάνει υπηρεσίες μέσω υπερεπισημονικής και διεπισημονικής προσέγγισης	5 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 11-12
Πλεονεκτήματα υπερεπισημονικής ομάδας. Διάλεξη	Έχει αποδειχτεί ότι οι υπερεπισημονικές ομάδες έχουν σημαντικά οφέλη σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της ποιότητας της αλληλεπίδρασης. Βασίζεται σε μια συνεργατική προσέγγιση που περιλαμβάνει τους γονείς ως ισότιμα μέλη και προάγει έναν φυσικό τρόπο μάθησης	5 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 13-14
Μοντέλα παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ χώρας. Σύνοψη. Διάλεξη	Σύνοψη ορισμένων κοινών βασικών στοιχείων των μοντέλων σε διάφορες χώρες. • Η μεταστροφή του προτύπου από ένα παραδοσιακό, ιατρικό παιδοκεντρικό μοντέλο σε ένα οικονομικά αποδοτικό, οικογενειοκεντρικό μοντέλο ανάπτυξης ικανοτήτων • Διεπισημονική/υπερεπισημονική ομάδα επαγγελματιών • Παιδιά που δύναται να ενταχθούν σε ένα πρόγραμμα με αναπηρία, αναπτυξιακή υστέρηση ή κίνδυνο αναπτυξιακής υστέρησης σε έναν ή περισσότερους τομείς Από 0 έως 3 ετών κατ' οίκον επισκέψεις & από 3 έως 6 ετών επισκέψεις σε εκπαιδευτικές δομές	2 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 15
Ομαδική δραστηριότητα. Δημιουργήστε ένα βέλτιστο εθνικό μοντέλο ΠΠΠ για την Ελλάδα συνοπολογίζοντας τους εθνικούς πόρους			
Μοντέλα πρώιμης παιδικής παρέμβασης χώρας. Ομαδική δραστηριότητα	Εργασία σε μικρές ομάδες • Άσκηση: Χωριστείτε σε μικρές ομάδες και δημιουργήστε ένα βέλτιστο εθνικό μοντέλο ΠΠΠ για την Ελλάδα συνοπολογίζοντας τους εθνικούς πόρους – οικονομικούς, κοινωνικούς, ανθρώπινους – και ακολουθώντας την κύρια φιλοσοφία και τις αρχές της ΠΠΠ: οι υπηρεσίες πρέπει να είναι διαθέσιμες για κάθε παιδί με ειδικές ανάγκες σε κίνδυνο, να	30 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 16

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	παρέχονται δωρεάν και, αντίστοιχα, να χρηματοδοτούνται από το κράτος. • Παρουσίαση από τις ομάδες (15 λεπτ.) • Συζήτηση / ολοκλήρωση της ενότητας		
Το παράδειγμα της ΠΠΠ στη Γεωργία. Προκλήσεις και συστάσεις			
Η ΠΠΠ στη Γεωργία. Το πλαίσιο. Διάλεξη	Το πλαίσιο ανάπτυξης του εθνικού συστήματος ΠΠΠ στη Γεωργία • ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΠΑΙΔΙΩΝ - Προγράμματα που έχουν αναπτυχθεί από το Υπουργείο Εργασίας, Υγείας και Κοινωνικής Προστασίας • Συμπεριληπτική προσχολική και σχολική εκπαίδευση Υπουργείο Παιδείας και Επιστήμης	3 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 17-19
Η ΠΠΠ στη Γεωργία. Το σημείο εκκίνησης. Διάλεξη	• Ερωτήσεις που είχαμε προτού αρχίσουμε να αναπτύσσουμε το σύστημα ΠΠΠ στη Γεωργία • Σημείο εκκίνησης - Αλλαγή της προσέγγισης των οικογενειών και της κοινωνίας μέσω των ιατρών • Αξιοποίηση της εμπειρογνομosύνης των επαγγελματιών μας για τη δημιουργία και την παροχή υπηρεσιών ΠΠΠ βασισμένων σε έρευνα	3 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 20-22
Η ΠΠΠ στη Γεωργία. Υπηρεσίες ΠΠΠ. Διάλεξη	• Σκοπός του προγράμματος • Στόχοι • Ομάδα στόχου • Εγγεγραμμένοι φορείς παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ • Χρηματοδότηση και όροι κρατικού προγράμματος ΠΠΠ • Φιλοσοφία και αρχές • Εξειδίκευση των διαφόρων υπηρεσιών για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες	5 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 23-28
Η ΠΠΠ στη Γεωργία. Αποτελέσματα Διάλεξη	Αποτελέσματα της πρώιμης παιδικής παρέμβασης στη Γεωργία ➤ Η πρώιμη παρέμβαση αποτρέπει: • Τον χωρισμό του παιδιού • Τον χωρισμό του ζευγαριού • Τη δυσλειτουργία της οικογένειας • Την κατάσταση αναπηρίας • Τα προβλήματα υγείας • Τα κοινωνικά και ποινικά προβλήματα • Τα οικονομικά προβλήματα της οικογένειας • Τη γονεϊκή ανικανότητα ➤ Η ΠΠΠ λειτουργεί καθοριστικά για τη μετάβαση των παιδιών στο κανονικό σύστημα εκπαίδευσης. Μαρτυρίες εκπαιδευτών προσχολικής αγωγής ➤ Ενδυνάμωση των γονέων	3 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 29-32
Η ΠΠΠ στη Γεωργία. Δράσεις ευαισθητοποίησης και προβολής	• Δωρεάν αναπτυξιακός έλεγχος στις περιφέρειες • Εργαστήρια με γονείς, κρατικούς κοινωνικούς λειτουργούς, ιατρικό προσωπικό και προσωπικό νηπιαγωγείων • Προγράμματα/βίντεο/διαφημίσεις στα ΜΜΕ	1 λεπτό	PPT 6 Διαφάνεια 33
Η ΠΠΠ στη Γεωργία.	Παράγοντες που επηρέασαν την ανάπτυξη του εθνικού συστήματος ΠΠΠ στη Γεωργία	1 λεπτό	PPT 6 Διαφάνεια 34

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Παράγοντες επιρροής Διάλεξη			
Η ΠΠΠ στη Γεωργία. Ο ρόλος του τομέα των ΜΚΟ. Διάλεξη	Οι ενέργειες του μη κυβερνητικού τομέα για τη δημιουργία εθνικού συστήματος ΠΠΠ	2 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 35
Γενικές προκλήσεις και συστάσεις. Διάλεξη	Γενικές προκλήσεις και συστάσεις (κρατική - δημοτική/κοινοτική δέσμευση, σύστημα προϋπολογισμού/διαφοροποίηση της χρηματοδότησης, συνεργασία με διεθνείς εταιρίες, κανονιστικό πλαίσιο, εθνική στρατηγική ΠΠΠ και λειτουργικό πλάνο, εποπτεία και έλεγχος, ισχυρό σύστημα παραπομπής και μετάβασης) για την ανάπτυξη συστημάτων ΠΠΠ υψηλής ποιότητας.	4 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 36-38
Τα οφέλη της πρώιμης παρέμβασης. Διάλεξη	- Βελτιωμένη κατάσταση σωματικής και ψυχικής υγείας μητέρας - παιδιού - Πρόληψη αναπτυξιακής υστέρησης - Ανάπτυξη πλήρους δυναμικού παιδιού - Ενδυνάμωση και επαρκής εξοπλισμός των γονέων - Ομαλή μετάβαση στο νηπιαγωγείο - Ένταξη. Καλύτερη ψυχο-κοινωνική ανάπτυξη και πορεία στο σχολείο, στο πανεπιστήμιο στην εργασία - Μείωση δαπανών για την υγεία και την ειδική εκπαίδευση	2 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 39
2.2 Ο κύκλος των υπηρεσιών ΠΠΠ			
2.2.1 Παραπομπή στις υπηρεσίες ΠΠΠ και διαφορετικοί τρόποι εντοπισμού των επιλέξιμων παιδιών			
Κύκλος Υπηρεσιών ΠΠΠ. Διάλεξη	Γενική παρουσίαση του κύκλου υπηρεσιών ΠΠΠ από την παραπομπή έως την αξιολόγηση του προγράμματος - Παραπομπή - Αξιολόγηση του παιδιού και της οικογένειας από διεπιστημονική/υπερεπιστημονική ομάδα - Εξατομικευμένο Σχέδιο Υπηρεσιών - Παροχή υπηρεσιών - Παρακολούθηση της προόδου και ορισμός νέων στόχων - Αξιολόγηση του προγράμματος	3 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 40-41
Παραπομπή και επιλεξιμότητα στη Γεωργία. Διάλεξη	Παραπομπή στις υπηρεσίες ΠΠΠ και διαφορετικοί τρόποι εντοπισμού των επιλέξιμων παιδιών (κριτήρια και εργαλεία προσδιορισμού επιλεξιμότητας) Εντοπισμός και παραπομπή του παιδιού στο κρατικό πρόγραμμα ΠΠΠ της Γεωργίας Καθιερωμένος αλγόριθμος νευροαναπτυξιακού ελέγχου και αξιολόγησης Αναπτυξιακός έλεγχος/Τυποποιημένα εργαλεία ελέγχου	4 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 42-44
Παραπομπή και επιλεξιμότητα. Διάλεξη	Διαδικασία εντοπισμού παιδιών που δύναται να ενταχθούν σε προγράμματα και παραπομπής για υπηρεσίες ΠΠΠ Έλεγχος και εντοπισμός – Δομές Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψης / Παιδικές πολυκλινικές	2 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 45

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	2. Παραπομπή στον Φορέα Παροχής Κοινωνικών Υπηρεσιών 3. Αξιολόγηση δυνατότητας ένταξης παιδιού σε προγράμματα παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ από κρατικούς κοινωνικούς λειτουργούς 4. Ενημέρωση της οικογένειας για τις υπηρεσίες ΠΠΠ και παραπομπή		
Παραπομπή και επιλεξιμότητα. Διάλεξη	Διαφορετικές πηγές παραπομπής σε παρόχους υπηρεσιών ΠΠΠ στη Γεωργία	2 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 46
Παραπομπή και επιλεξιμότητα. Διάλεξη	Κριτήρια ένταξης στο κρατικό πρόγραμμα ΠΠΠ στη Γεωργία και συστάσεις για βελτιώσεις	2 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 47-48
Παράγοντες κινδύνου για την ανάπτυξη του παιδιού. Διάλεξη	• Ποιότητα αλληλεπιδράσεων γονέα - παιδιού ➢ Προσωπικά χαρακτηριστικά των γονέων ➢ Οικονομικοί πόροι οικογένειας • Υγεία και ασφάλεια που παρέχει η οικογένεια ➢ Κοινωνική υποστήριξη ➢ Χαρακτηριστικά του παιδιού	2 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 49
Παραπομπή και επιλεξιμότητα. Βέλτιστες πρακτικές. Διάλεξη	Βέλτιστες πρακτικές αναφορικά με το σύστημα παραπομπής και κριτήρια ένταξης από την Πορτογαλία, τις ΗΠΑ και την Ισπανία	5 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνειες 50-52
Ομαδική δραστηριότητα. Πώς παραπέμπονται τα παιδιά στις υπηρεσίες στην Ελλάδα και τι χρειάζεται για να υπάρχει ένα αποτελεσματικό σύστημα παραπομπής βασισμένο στο Κοινωνικό/Οικολογικό μοντέλο			
Παραπομπή και επιλεξιμότητα. Ομαδική δραστηριότητα	Ομαδική εργασία. Σκεφτείτε τις παρακάτω ερωτήσεις: • Πώς παραπέμπονται τα παιδιά σε υπηρεσίες στην Ελλάδα; • Τι χρειάζεται για να υπάρχει ένα αποδοτικό σύστημα παραπομπής που να βασίζεται στο κοινωνικό/οικολογικό μοντέλο • Πώς θα διασφαλίσουμε εξαρχής τη συμμετοχή των γονέων Παρουσίαση από κάθε ομάδα	30 λεπτ.	PPT 6 Διαφάνεια 53
Σημειώσεις για τον εκπαιδευτή: Έναρξη της 2ης ημέρας, PPT 7: Σχεδιασμός Υπηρεσιών Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης. Αξιολόγηση οικογένειας και παιδιού			
2.2.2 Αξιολόγηση παιδιού και οικογένειας με βάση το βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο, πρακτική με πρόσωπο αναφοράς τον γονέα και βασισμένη στις ρουτίνες.			
Πρώτη συνάντηση με την οικογένεια. Διάλεξη	• Εξέταση των γνώσεων των γονέων σχετικά με την υπηρεσία, των προσδοκιών τους, του είδους υπηρεσιών που περιμένουν και του είδους υπηρεσιών που χρειάζονται. • Ο ειδικός ΠΠΠ επιβεβαιώνει ή/και επαληθεύει τις πληροφορίες που έλαβε από τους γονείς για την υπηρεσία και δίνει συμπληρωματικές πληροφορίες • Ο ειδικός ΠΠΠ δίνει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο στους γονείς, για να το μελετήσουν και να το	4 λεπτ.	PPT 7 Διαφάνεια 3

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	παρουσιάσουν επίσης στα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας • Ο ειδικός ΠΠΠ λαμβάνει την τελική επιβεβαίωση από τον γονέα. Εάν η οικογένεια δεν συμφωνεί με τους όρους και τις προϋποθέσεις της υπηρεσίας ΠΠΠ, έχει το δικαίωμα να αρνηθεί να δεχτεί την υπηρεσία • Σε περίπτωση άρνησης, θα πρέπει να γίνει μια συζήτηση με τον επιβλέποντα και τον συντονιστή της υπηρεσίας, για να αποφασιστούν οι περαιτέρω ενέργειες (ο φορέας παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ πρέπει να ενημερώσει τον Κρατικό Κοινωνικό Φορέα και να συζητήσει τα περαιτέρω βήματα. Ο Κρατικός Κοινωνικός Φορέας μπορεί να ακυρώσει την υπηρεσία εάν δεν ληφθεί η συναίνεση της οικογένειας). • Εάν επιτευχθεί συμφωνία με την οικογένεια και υπογραφεί η ενημερωμένη συγκατάθεση, από την επόμενη επίσκεψη απαιτείται η παρουσία του κύριου φροντιστή (μητέρα, πατέρα, παππού, γιαγιάς, φροντιστή από το νηπιαγωγείο). Αυτός ο όρος πρέπει να έχει συμφωνηθεί σε προηγούμενη συνάντηση ή τηλεφωνικά. • Ο κύριος φροντιστής και ο ειδικός ΠΠΠ συμφωνούν το πρόγραμμα υπηρεσιών: πότε, πόσες φορές, με ποιον και πού πρέπει να παρέχεται η παρέμβαση (στο νηπιαγωγείο, στο σπίτι ή και στους δύο χώρους) • Υπογράφεται μια επίσημη, έγγραφη ενημερωμένη συγκατάθεση/συμφωνία		
Αξιολόγηση παιδιού και οικογένειας. Διάλεξη	Βήμα 2 - Αξιολόγηση του παιδιού και της οικογένειας από διεπιστημονική/υπερεπιστημονική ομάδα. Κύριοι τομείς προβληματισμού	2 λεπτ.	PPT 7, διαφάνεια 4
Διαδικασία αξιολόγησης και δεξιότητες ειδικών ΠΠΠ. Διάλεξη	Διαδικασία αξιολόγησης, εξειδικευμένοι τομείς προβληματισμού για παιδιά 0-30 & 30-60 μηνών και δεξιότητες ειδικού ΠΠΠ για την πραγματοποίηση αξιολόγησης παιδιού – οικογένειας	4 λεπτ.	PPT 7 Διαφάνειες 5-6
Εξειδίκευση μελών υπερεπιστημονικής ομάδας Διάλεξη	Διαφορετικοί επαγγελματίες αναλαμβάνουν εξειδικευμένες εργασίες. (Ψυχολόγος, Εργοθεραπευτής, Λογοθεραπευτής, Παιδίατρος, Κοινωνός λειτουργός, Ειδικός ΠΠΠ)	3 λεπτ.	PPT 7 Διαφάνεια 7
Βιο-ψυχο-κοινωνική αξιολόγηση Διάλεξη	Αξιολόγηση βιολογικών, κοινωνικών και ψυχολογικών παραγόντων	2 λεπτ.	PPT 7 Διαφάνεια 8
Θετικό και τοξικό στρες / ανθεκτικότητα. Διάλεξη	Είναι σημαντικό να μπορούν οι ειδικοί ΠΠΠ να κάνουν τη διάκριση ανάμεσα στο θετικό και στο τοξικό στρες και να προσδιορίζουν την ανθεκτικότητα	2 λεπτ.	PPT 7 Διαφάνειες 9-10
Συνέντευξη με τους γονείς. Διάλεξη	Γιατί είναι σημαντική η δημιουργία εξατομικευμένου προφίλ του παιδιού με βάση τον προσωποκεντρικό σχεδιασμό; Οι πέντε πολύτιμες εμπειρίες	3 λεπτ.	7 Διαφάνεια 11

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Συζήτηση		15 λεπτ.	
Διάλειμμα		15 λεπτ.	
Παρουσίαση εργαλείων οικογενειοκεντρικής αξιολόγησης. Ecomap, συνέντευξη βασισμένη στις ρουτίνες και άλλα			
Εργαλεία οικογενειοκεντρικής αξιολόγησης. ECOMAP. Διάλεξη	Μεθοδολογία και παραδείγματα. Το ecomap αποτυπώνει την οικολογία της οικογένειας. Ο ειδικός δημιουργεί το ecomap, κάνοντας στην οικογένεια ερωτήσεις για τη συχνότητα επαφής με τους φίλους, την ευρύτερη οικογένεια και τους γείτονες, και ρωτώντας πόσο τους αρέσουν οι επαγγελματίες και οι φορείς με τους οποίους δουλεύει η οικογένεια. Εκτός από τις επίσημες μορφές στήριξης, προσδιορίζει τις άτυπες μορφές στήριξης της οικογένειας που είναι οι πιο σημαντικές. Οι περισσότερες υπηρεσίες πρώιμης παρέμβασης δεν διαπιστώνουν σε ποιες άτυπες μορφές στήριξης μπορεί να στηρίζεται η οικογένεια προτού καταφύγει σε επίσημες μορφές στήριξης. Δείτε αυτό το βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=xTjrkFneXr8&t=24s	16 λεπτ.	PPT 7 Διαφάνειες 12-16
Μοντέλο αξιολόγησης βασισμένης στις ρουτίνες. Διάλεξη	Η προσέγγιση που βασίζεται στις ρουτίνες αποτελεί ένα μοντέλο που ανέπτυξε για πολλά χρόνια η Δρ. Robin McWilliam μαζί με τους συναδέλφους της. Αυτό το μοντέλο εστιάζει στη λειτουργικότητα των παιδιών στις καθημερινές ρουτίνες, καθώς και στις ανάγκες, στα δυνατά σημεία και στις ικανότητες της οικογένειας. Σε αυτό το μοντέλο, τίποτα καλό δεν μπορεί να επιτευχθεί αν δεν έχουμε δημιουργήσει έναν κατάλογο των στόχων που είναι σημαντικοί για την οικογένεια και τους υπόλοιπους φροντιστές που περνούν χρόνο με το παιδί Η συνέντευξη που βασίζεται στις ρουτίνες αποτελεί την πιο γνωστή συνιστώσα του μοντέλου που βασίζεται στις ρουτίνες. Ένας επαγγελματίας πρώιμης παρέμβασης παίρνει συνέντευξη από την οικογένεια, για να μάθει τις λεπτομέρειες της λειτουργικότητας του παιδιού και της οικογένειας στις καθημερινές ρουτίνες. Η οικογένεια επιλέγει τους λειτουργικούς στόχους/τα αποτελέσματα του παιδιού και τους στόχους της οικογένειας. Μπορείτε επίσης να παρακολουθήσετε αυτό το βίντεο της καθηγήτριας McWilliam, η οποία ανέπτυξε το μοντέλο συνεντεύξεων που βασίζεται στις ρουτίνες: https://www.youtube.com/watch?v=yhcUotSkYAY&list=PLiBn1Mmm1E9QL4TTs1yldGB0Fy1oIAh68 Τι περιμένουν οι γονείς από τους ειδικούς ΠΠΠ; - Ερωτήσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να ληφθούν απαντήσεις από την οικογένεια - Σημαντικές πληροφορίες που πρέπει να συγκεντρωθούν - Ιεράρχηση στόχων - Διαχείριση της συνέντευξης	18 λεπτ.	PPT 7 Διαφάνειες 16 – 25
Μοντέλο αξιολόγησης βασισμένης στις ρουτίνες. Διάλεξη	Σύνοψη και ανάλυση αξιολόγησης ρουτινών παιδιού και οικογένειας Ο γονέας συμπληρώνει το Ερωτηματολόγιο Αναφοράς Ρουτινών Οικογένειας. Ταυτόχρονα, ο ειδικός σημειώνει στα ειδικά τμήματα της φόρμας τις προβληματικές ρουτίνες,	3 λεπτ.	PPT 7 Διαφάνεια 26

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	συγκεκριμένα τα κομμάτι των ρουτινών όπου υπάρχουν ιδιαίτερες δυσκολίες και τον τρόπο με τον οποίο θα ήθελε ο γονέας να συμμετέχει το παιδί στη δραστηριότητα ρουτίνας. Αφού σημειώσει τις ρουτίνες προς βελτίωση, ο ειδικός ζητά από τον γονέα να επιλέξει τις ρουτίνες προτεραιότητας για τις οποίες επιθυμεί να δημιουργήσει ένα πλάνο εργασίας για τους επόμενους 6 μήνες. Οι προτεραιότητες που επισημαίνονται μεταφέρονται στους Στόχους και Στρατηγικές των Υπηρεσιών για το Παιδί και την Οικογένεια		
Εργαλεία Αξιολόγησης Ασφάλειας και Υγιεινής. Διάλεξη	Άλλα εργαλεία αξιολόγησης. Δείτε τη φόρμα Α για το σπίτι και τη φόρμα Β για το Κέντρο ΠΠΠ και το Νηπιαγωγείο	4 λεπτ.	PPT 7 Διαφάνειες 27-28
Φόρμες Θετικής Αξιολόγησης Γονεϊκών Δεξιοτήτων. Διάλεξη	Πού τέμνονται η γονεϊκότητα με την ανάπτυξη του παιδιού; Ο τρόπος με τον οποίο οι γονείς μπορούν να προάγουν τις δεξιότητες που χρειάζονται τα παιδιά τους — όχι μόνο για να επιτύχουν βραχυπρόθεσμα — αλλά σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Ανατρέξτε στην αντίστοιχη φόρμα	2 λεπτ.	PPT 7 Διαφάνεια 29
Πόροι ΠΠΠ. Διάλεξη	Συμπληρωματικοί πόροι ΠΠΠ. Ο κατάλογος παρατηρήσεων συνδεδεμένων με τα αποτελέσματα (PICCOLO) είναι ένα μέσο παρατήρησης των γονέων με πολύ μικρά παιδιά που βασίζεται στην έρευνα και αποτελεί ένα ψυχομετρικά ασφαλές και χρήσιμο εργαλείο για τους επαγγελματίες που εργάζονται με διαφορετικές ομάδες	2 λεπτ.	PPT 7, διαφάνειες 30-31
Σημειώσεις για τον εκπαιδευτή: Ανοίξτε το PPT 8: Εξατομικευμένο Οικογενειακό Πλάνο. Σχεδιασμός και υλοποίηση			
Εξατομικευμένο Οικογενειακό Πλάνο (ΕΟΠ). Διάλεξη	Ο στόχος αυτής της ενότητας είναι να βοηθήσει τους επαγγελματίες να καταλάβουν: • Πώς να ορίζουν ουσιαστικά και λειτουργικά αποτελέσματα ΕΟΠ και στόχους ΕΠΕ (Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης) • Πώς να προσδιορίζουν αν τα αποτελέσματα ΕΟΠ ή οι στόχοι ΕΠΕ είναι υψηλής ποιότητας	1 λεπτό	PPT 8, διαφάνεια 2
Εξατομικευμένο Οικογενειακό Πλάνο (ΕΟΠ). Διάλεξη	Ποιος δημιουργεί το πλάνο; Ο ρόλος των γονέων Μακροπρόθεσμοι και βραχυπρόθεσμοι στόχοι Το κλειδί για ένα καλό ΕΟΠ είναι να θέτει εξατομικευμένους λειτουργικούς στόχους	1 λεπτό	PPT 8, διαφάνεια 3
Ομαδική δραστηριότητα: Δημιουργήστε ένα χρονοδιάγραμμα παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ με βάση τα διάφορα μοντέλα εργασίας			
Εξατομικευμένο Οικογενειακό Πλάνο (ΕΟΠ). Ομαδική δραστηριότητα	Sandro, αγόρι 3 ετών, αναπτυξιακή υστέρηση, ΔΑΦ, παραπέμφθηκε σε υπηρεσία ΠΠΠ. Κύριες ανησυχίες του γονιού: δεν μιλάει, είναι πολύ εκλεκτικός στο φαγητό, προβλήματα στο νηπιαγωγείο λόγω ανεπαρκών δεξιοτήτων αυτοεξυπηρέτησης, εξαρτάται πλήρως από τη φροντίδα του φροντιστή του. Διαγνώστηκε στην ηλικία των 18 μηνών. Ζει με τους γονείς και τον 7χρονο αδελφό του, πηγαίνει κανονικά στο νηπιαγωγείο. Γράψτε ένα πρόγραμμα υπηρεσιών ΠΠΠ με βάση: Το υφιστάμενο μοντέλο εργασίας/ Υπερεπιστημονικό / Διεπιστημονικό μοντέλο ομαδικής συνεργασίας Τι είδους υπηρεσία/υπηρεσίες;	20 λεπτ.	PPT 8, διαφάνειες 4-7

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

	Πόσες φορές την εβδομάδα/τον μήνα; Ποιος παρέχει την υπηρεσία ΠΠΠ; Πού παρέχεται η υπηρεσία; Αφού ολοκληρωθεί η δραστηριότητα, θα παρουσιαστούν στην ομάδα και θα συζητηθούν 3 διαφορετικά παραδείγματα μοντέλων παροχής υπηρεσιών		
2.2.3 Ανάπτυξη του Εξατομικευμένου Οικογενειακού Πλάνου. Πώς να θέτετε λειτουργικούς στόχους.			
Εξατομικευμένο Οικογενειακό Πλάνο Βασικά βήματα. Διάλεξη	Κατά την ανάπτυξη των σχεδίων ΕΟΠ υπάρχουν 3 βασικά βήματα. Πρώτον, είναι σημαντικό να ξεκινήσετε με τις προτεραιότητες των γονέων/φροντιστών σχετικά με το τι ελπίζουν για το παιδί και την οικογένεια και τι είναι πιο σημαντικό ή ουσιαστικό για αυτούς. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δίνεται στις επιθυμίες τους που σχετίζονται με τη συμμετοχή σε δραστηριότητες της οικογένειας και της κοινότητας. Η χρήση εστιασμένων ερωτήσεων ανοιχτού τύπου μπορεί να βοηθήσει τους γονείς και άλλους φροντιστές να στοχαστούν πώς θέλουν να συμμετέχει το παιδί σε δραστηριότητες και ρουτίνες που είναι ουσιαστικές για αυτούς και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την επιτυχή συμμετοχή του παιδιού τους. Αυτές οι οικογενειακές προτεραιότητες, και όχι οι προτεραιότητες του επαγγελματία ή του δασκάλου, θα πρέπει να αποτελούν τη βάση για υψηλής ποιότητας αποτελέσματα και στόχους που βασίζονται στη συμμετοχή. Δεύτερον, είναι σημαντικό να εξετάσετε τι αποδίδει και τι αποτελεί πρόκληση στο σπίτι, στην κοινότητα και στην τάξη. Σημειώστε τις καταστάσεις που παρακινούν και ενδιαφέρουν το παιδί και την οικογένεια και εκείνες που επηρεάζουν τη συμμετοχή στην οικογενειακή και κοινοτική ζωή. Ρωτώντας τους γονείς τι απολαμβάνει να κάνει το παιδί και τι απολαμβάνουν εκείνοι να κάνουν μαζί του βοηθά να διευκρινιστεί το περιβάλλον όπου μαθαίνει και συμμετέχει το παιδί. Αντίστοιχα, ρωτώντας τους γονείς ποιες στιγμές της ημέρας τους δεν πηγαίνουν καλά μαθαίνετε αυτά που θα ήθελαν οι γονείς να δουν να αλλάζουν στο μέλλον. Για το δεύτερο αυτό βήμα είναι πολύ σημαντικές οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από την αξιολόγηση και εκτίμηση. Ο επαγγελματίας πρέπει να ενσωματώνει όσα έμαθε κατά τη διαδικασία αξιολόγησης και λειτουργικής εκτίμησης σχετικά με τις αναπτυξιακές δεξιότητες, τις ανάγκες και την αναπηρία του παιδιού καθώς και την επίπτωσή τους στη μάθηση και τη συμμετοχή του παιδιού. Το 3ο βήμα σχετίζεται με την ποιότητα του εγγράφου το οποίο πρέπει να πληροί ορισμένα ειδικά χαρακτηριστικά. Και τα 3 βήματα είναι κρίσιμα για την ανάπτυξη ποιοτικών δηλώσεων αποτελεσμάτων και στόχων, καθώς και για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με στρατηγικές και δραστηριότητες που θα προωθήσουν πιο αποτελεσματικά τη μάθηση και την ευκαιρία εξάσκησης νέων δεξιοτήτων για την επίτευξη αποτελεσμάτων και στόχων.	4 λεπτ.	PPT 8, διαφάνεια 8
Εξατομικευμένο Οικογενειακό Πλάνο	Οι λειτουργικοί στόχοι που περιλαμβάνονται σε ένα ΕΟΠ πρέπει να απαντούν στις βασικές ερωτήσεις Ποιος; Τι; Πού; Με ποιον; Πότε;	2 λεπτ.	PPT 8, διαφάνεια 9

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Λειτουργικοί στόχοι. Διάλεξη	Διάκριση μεταξύ μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων στόχων		
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο Λειτουργικοί στόχοι. Ομαδική συζήτηση	Παρουσιάστε ένα σύνολο στόχων όπως περιγράφεται στη διαφάνεια 10 και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να πουν ποιοι από αυτούς είναι στόχοι της οικογένειας	5 λεπτ.	PPT 8, διαφάνεια 10
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο Αποτελέσματα. Διάλεξη	Γενικά χαρακτηριστικά των αποτελεσμάτων που επιδιώκονται στο πλαίσιο ενός ΕΟΠ	2 λεπτ.	PPT 8, διαφάνεια 11
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο Αποτελέσματα για τα παιδιά. Διάλεξη	Συχνά, οι δηλώσεις αποτελεσμάτων για το παιδί του ΕΟΠ βασίζονται στη συμμετοχή, εστιάζοντας στα ενδιαφέροντα και τα πλεονεκτήματα του παιδιού που θα παρέχουν ευκαιρίες για μάθηση και ανάπτυξη. Άλλες φορές, οι δηλώσεις αποτελεσμάτων επικεντρώνονται στις ρουτίνες και τις δραστηριότητες που οι γονείς θέλουν ή πρέπει να εξομαλυνθούν, όπως οι ρουτίνες φαγητού ή ύπνου. Τα αποτελέσματα για το παιδί θα πρέπει: • Να ενισχύουν τη μάθηση του παιδιού μέσω της λειτουργικής συμμετοχής σε καθημερινές δραστηριότητες (το παιδί μαθαίνει/ενεργεί), • Να είναι σημαντικά και ουσιαστικά για την οικογένεια/τον φροντιστή (δικές τους προτεραιότητες), • Να επεκτείνουν τα πλαίσια δραστηριότητας όπου το παιδί μπορεί να είναι ικανό, και • Να βασίζονται στα ενδιαφέροντα του παιδιού.	2 λεπτ.	PPT 8, διαφάνεια 12
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο Αποτελέσματα για τις οικογένειες. Διάλεξη	Υπάρχουν δύο τύποι αποτελεσμάτων για την οικογένεια – τα αποτελέσματα που βασίζονται είτε στη συμμετοχή είτε στους πόρους. <i>Τα αποτελέσματα για την οικογένεια θα πρέπει:</i> • Να ενισχύουν την ικανότητα της οικογένειας να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παιδιού (η οικογένεια μαθαίνει/ενεργεί), • Να υποστηρίζουν την πρόσβαση σε πόρους της κοινότητας και υποστήριξη (υποστηρίζεται από τον συντονιστή υπηρεσιών), • Να είναι σημαντικά και ουσιαστικά για την οικογένεια/τον φροντιστή (προτεραιότητες), και • Να βασίζονται στα ενδιαφέροντα της οικογένειας. Ένα παράδειγμα αποτελέσματος για οικογένεια που βασίζεται στη συμμετοχή: • «Ο Γιώργος και η Μαίρη θα ήθελαν να νιώθουν άνετα να πηγαίνουν στο σπίτι της γιαγιάς τους μαζί με την Ειρήνη και τα αδέρφια της». Ένα παράδειγμα αποτελέσματος για οικογένεια που βασίζεται στους πόρους: «Η Ελένη θα βρει ένα κέντρο ημερήσιας φροντίδας για τον γιο της στα 25 χιλιόμετρα από τη νέα της δουλειά.»	2 λεπτ.	PPT 8, διαφάνειες 13-14

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο Αποτελέσματα Διάλεξη	Μια άλλη προσέγγιση είναι η χρήση του κανόνα της «τρίτης λέξης» που εντόπισαν οι Rush και Shelden. Ο κανόνας της τρίτης λέξης αναφέρεται στην τρίτη λέξη της δήλωσης αποτελέσματος. Ως δοκιμή για το αν η δήλωση αποτελέσματος βασίζεται στη συμμετοχή, εξετάστε την τρίτη λέξη για μια ενέργεια που είναι λειτουργική για το παιδί. Η λέξη «τρώω» στο παράδειγμα του Kim που χρησιμοποιείται στη διαφάνεια πληροί τα κριτήρια. Ένα άλλο παράδειγμα δήλωσης αποτελέσματος με μια λειτουργική τρίτη λέξη είναι «ο Θωμάς θα ζητά το φαγητό που θέλει στη διάρκεια των γευμάτων». Αντίθετα, «ο Θωμάς θα λείπει τρεις λέξεις όταν του ζητούν να τις επαναλάβει» βασίζεται σε δεξιότητες και δεν παρέχει το πλαίσιο μάθησης και δέσμευσης. Το ΕΟΠ δεν θα πρέπει να περιέχει εξειδικευμένη ορολογία, να είναι σαφές και απλό. Αυτό σημαίνει ότι το αποτέλεσμα διατυπώνεται κατά τρόπο ώστε να είναι κατανοητό από την οικογένεια και το ευρύ κοινό, και δεν περιλαμβάνει επαγγελματική ορολογία. Για παράδειγμα, το αποτέλεσμα θα πρέπει να περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο θα κινείται το παιδί, όπως θα τεντώνεται ή θα σκύβει να πιάσει τα παιχνίδια, αντί να χρησιμοποιεί φράσεις όπως «εύρος κίνησης». Ένα άλλο παράδειγμα θα ήταν η διατύπωση ενός αποτελέσματος με τρόπο ώστε να περιγράφει ένα παιδί που μπορεί να χρησιμοποιήσει με σαφήνεια τις λέξεις για να γίνει κατανοητό, αντί να χρησιμοποιεί τον όρο «εκφορά λόγου».	2 λεπτ.	PPT 8 διαφάνεια 15
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο Αποτελέσματα Ομαδική συζήτηση	Με βάση τα παραδείγματα που παρουσιάζονται στη διαφάνεια 16, ελέγξτε αν οι στόχοι είναι λειτουργικοί / ουσιαστικοί / παιδοκεντρικοί ή οικογενειοκεντρικοί.	5 λεπτ.	PPT 8, διαφάνεια 16
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο Αποτελέσματα. Διάλεξη	Εδώ παρουσιάζεται ένα παράδειγμα δήλωσης αποτελέσματος ΕΟΠ υψηλής ποιότητας και ένα όχι υψηλής ποιότητας: Υψηλής ποιότητας: «Ο Γιάννης θα παίζει με παιχνίδια και θα τρώει με την οικογένειά του, καθισμένος χωρίς ιδιαίτερη υποστήριξη.» Όχι υψηλής ποιότητας: «Ο Γιάννης θα βελτιώσει τον μυϊκό τόνο, για να κάθεται.» Με βάση τα κριτήρια των υψηλής ποιότητας αποτελεσμάτων που μόλις εξετάστηκαν, μπορείτε να φανταστείτε γιατί αυτό δεν είναι υψηλής ποιότητας; (Απάντηση - περιέχει εξειδικευμένη ορολογία, χρησιμοποιεί παθητική λέξη)	2 λεπτ.	PPT 8, διαφάνεια 17
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο Λειτουργικότη α στόχων. Διάλεξη	Δείτε εδώ ορισμένα κριτήρια που καθορίζουν τη λειτουργικότητα των στόχων	2 λεπτ.	PPT 8, διαφάνειες 18-19
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό	Η διαδικασία των 4 βημάτων σε αυτή τη διαφάνεια δείχνει την εξέλιξη της δήλωσης αποτελέσματος του ΕΟΠ, ώστε να διασφαλίζεται ότι το κεντρικό μέρος της δήλωσης είναι	3 λεπτ.	PPT 8, διαφάνεια 20

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Πλάνο (ΕΟΠ). Διάλεξη	γραμμένο λειτουργικά και βασίζεται στη συμμετοχή. Αυτά τα βήματα προσαρμόστηκαν από τη διαδικασία των 7 βημάτων, η οποία περιλαμβάνει κριτήρια, διαδικασίες και χρονοδιαγράμματα και είχε αναπτυχθεί από τον Robin McWilliam. Ας δούμε αναλυτικά το παράδειγμα που παραθέτουμε ακολουθώντας τα 4 βήματα. Πρώτον, με βάση τις προτεραιότητες του γονέα/φροντιστή, προσδιορίστε ποιον λειτουργικό τομέα αφορά το αποτέλεσμα. Στο παράδειγμά μας, επιλέξαμε «να τρώει». Δεύτερον, προσδιορίστε τις ρουτίνες που αφορά. Επιλέξαμε «τα οικογενειακά γεύματα». Τρίτον, αναπτύξτε μια δήλωση που να αντανακλά πώς θα συμμετέχει το παιδί στις ρουτίνες, για παράδειγμα «Ο Γιάννης θα τρώει με την οικογένειά του την ώρα του φαγητού . . .» Τέλος, προσθέστε στο αρχικό μέρος της δήλωσης αποτελέσματος στο Βήμα 3, τι θα κάνει το παιδί (ορίζοντας συγκεκριμένες συμπεριφορές). «. . . τρώγοντας το φαγητό που τρώνε και οι άλλοι.» Συνεπώς, η ολοκληρωμένη δήλωση αποτελέσματος που αναπτύξαμε αυτή τη μέθοδο είναι: «Ο Γιάννης θα τρώει με την οικογένειά του την ώρα του φαγητού, τρώγοντας το φαγητό που τρώνε και οι άλλοι.»		
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο (ΕΟΠ). Διάλεξη	Όταν δημιουργείτε ΕΟΠ πρέπει να συνοπολογίζετε άλλες δύο παραμέτρους • Γενίκευση/διατήρηση • Χρονικό πλαίσιο	1 λεπτό	PPT 8, διαφάνειες 21-22
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο	Γιατί είναι σημαντικές οι ρουτίνες	1 λεπτό	PPT 8, διαφάνεια 23
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο (ΕΟΠ). Διάλεξη	Ένας ενδεικτικός πίνακας παρέμβασης με συγκεκριμένους στόχους για διάφορες καθημερινές ρουτίνες	2 λεπτ.	PPT 8, διαφάνεια 24
2.2.4 Επισκέψεις κατ' οίκον. Δομή και διαδικασία			
Εφαρμογή του ΕΟΠ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ. Διάλεξη + βίντεο	Δομή και διαδικασία επισκέψεων κατ' οίκον. Δείτε επίσης το παρακάτω βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=8fOJGmldj0c Αυτό το βίντεο δείχνει τι μπορούν να περιμένουν οι οικογένειες στη διάρκεια μιας επίσκεψης κατ' οίκον. Περιλαμβάνει επεξηγήσεις για το μοντέλο του κύριου παρόχου, την καθοδήγηση των γονέων και τη χρήση τυπικών καθημερινών ρουτινών.	20 λεπτ.	PPT 8, διαφάνειες 25-27
2.2.5 Τα κύρια βήματα της διαδικασίας μετάβασης. Παρακολούθηση και επαναξιολόγηση της εφαρμογής του ΕΟΠ. Εκπαίδευση προσωπικού και πρότυπα ΠΠΠ			
Εξατομικευμέν ο Οικογενειακό Πλάνο Μετάβαση στο νηπιαγωγείο. Διάλεξη	Τα κύρια βήματα της διαδικασίας μετάβασης. • Συζήτηση με την οικογένεια • Προγραμματισμός επίσκεψης στο νηπιαγωγείο • Δημιουργία συνεργασίας • Σχεδιασμός της διαδικασίας μετάβασης • Υποστήριξη παιδιού, γονιών και νέας ομάδας	2 λεπτ.	PPT 8, διαφάνεια 28

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Technical Support to implement reforms to support the development of family centred early childhood intervention services in
Greece
ECI Greece

Εξατομικευμένο Οικογενειακό Πλάνο Παρακολούθηση και αξιολόγηση προόδου. Διάλεξη	Παρακολούθηση ατομικών στόχων και ετήσια επαναξιολόγηση Η διαδικασία αξιολόγησης περιλαμβάνει: • Ικανοποίηση γονέων • Αξιολόγηση και ικανοποίηση των επαγγελματιών • Αυτοαξιολόγηση • Αξιολόγηση Ομότιμων • Αξιολόγηση της διαδικασίας διαχείρισης του προγράμματος	2 λεπτ.	PPT 8, διαφάνειες 29-30
Εκπαίδευση και επίβλεψη των ειδικών της ΠΠΠ Διάλεξη	Περιεχόμενα της εκπαίδευσης • Φιλοσοφία και αρχές της ΠΠΠ • Διαχείριση περιστατικών • Πρότυπα και κανόνες διοίκησης • Απαιτούμενη εκπαίδευση πριν την παροχή υπηρεσίας Πιστοποίηση και επίβλεψη που παρέχονται από το σύστημα ΠΠΠ της Γεωργίας	3 λεπτ.	PPT 8, διαφάνειες 31-33
Πρότυπα κρατικών υπηρεσιών ΠΠΠ. Διάλεξη	Πρότυπα ΠΠΠ που εφαρμόζονται στο σύστημα ΠΠΠ της Γεωργίας • Πρότυπα για παιδιά και γονείς • Πρότυπα για ειδικούς • Πρότυπα για κρατικούς φορείς	3 λεπτ.	PPT 8, διαφάνειες 34-35
Συζήτηση		15 λεπτ.	
Σύνοψη της εκπαίδευσης			
20 λεπτά			
Ολοκλήρωση της εκπαίδευσης	• Ευχαριστίες προς τους συμμετέχοντες • Τελευταίος γύρος ανατροφοδότησης / ανταλλαγή εντυπώσεων / ερωτήσεων για την εκπαίδευση από τους συμμετέχοντες (δυνατότητα χρήσης δραστηριότητας ή εργαλείου) • Πληροφορίες για την παρακολούθηση (φόρμα αξιολόγησης) • Πληροφορίες για τα διαθέσιμα υλικά	20 λεπτ.	

